

Johannes

In palā esse. Si b̄ facis, manifesta teipm mūdo: neq̄ em̄ fr̄es ei⁹ credebāt in eū. Dicit ergo eis iesus: Tps̄ meū nōdū aduenit: tps̄ aut̄ vestr̄ sp̄ ē patū. Nō pōt mūdus odisse vos: me aut̄ odit: qz̄ ego testimoniū phibeo de illo: qz̄ opa ei⁹ mala sūt. Vos ascēdite ad diē festū h̄ic: ego ei n̄ ascēdā ad diē festū istū: qz̄ meū tps̄ nōdū impletū est. **B** Dec cū dixisset ip̄e māsīt in galilea. **S** Ut aut̄ ascēderūt fr̄es eius: tūc ⁊ ip̄e ascēdit ad diē festū nō manifeste sed quasi in occulto. **S** Iudei ergo querēbant eum in die festo: ⁊ dicebāt. **S** Ubi est ille? **S** Et murmur mult⁹ erat in turba de eo. **S** Quidā ei dicebāt qz̄ bonus est, alij aut̄ dicebāt nō: sed seducit turbas, nemo tñ palā loq̄batur de illo propter metū iudeoy. **S** Jam autē die festo mediante ascendit iesus in templum: ⁊ docebat, ⁊ mirabātur iudei dicētes. **S** Quō hic litteras scit cū nō didicerit? **R**ndit eis iesus: ⁊ dixit. **S** Mea doctrina non est mea sed eius q̄ misit me. **S** Si q̄s voluerit voluntatem eius facere: cognoscet de doctrina vtrum ex deo sit: an ego a meip̄o loq̄r. **S** Qui a se metip̄o loquit̄ gl̄iaz ppriā q̄rit. **S** Qui autem q̄rit gloriā eius qui misit eū: hic verax est ⁊ iniusticia in illo nō est, nōne moyses dedit vob̄ legē. ⁊ nemo ex vobis facit legē? **S** Quid me q̄ritis interficere? **R**ndit turba ⁊ dixit. **S** Demonii h̄es. **S** Quis te q̄rit interficere? **R**ndit iesus ⁊ dixit eis. **S** Unū opus feci ⁊ oēs miramini. **S** Propterea moyses dedit vobis circūcisionē, nō qz̄ ex moyse ē sed ex patribus. **S** Et in sabbato circūciditis hōiem. **S** Si circūcisionē accipit hō in sabbato vt nō soluat̄ lex moysi: mihi indignamini: qz̄ totū hōiem saluū feci in sabbato. **S** Nolite iudicare s̄m faciē: s̄ iustū iudiciū iudicate. **S** Dicebāt ergo qdā ex hierosolymis. **S** Nonne hic est quē q̄runt interficere? **S** Ecce palā loq̄t: ⁊ nihil ei dicūt: nūq̄d h̄e cognouerūt p̄ncipes qz̄ hic est x̄ps. **S** Sed hūc scim⁹ vnde sit, x̄ps aut̄ cum venerit nemo scit vñ sit. **S** Clamabat ergo iesus in tēplo docēs ⁊ dicēs. ⁊ me scitis ⁊ vñ sim scitis ⁊ a meip̄o nō veni, sed ē de rus q̄ misit me quē vos nescitis. **S** Ego scio euz ⁊ si dixerō qz̄ nescio eū: ero filis vobis mēdax. **S** sed scio eū qz̄ ab ip̄o sum ⁊ ip̄e me misit. **S** Querebāt ergo eum app̄hendere: ⁊ nemo misit in illū manus: qz̄ nōdū venerat hora ei⁹. **S** De turba aut̄ mlti crediderūt in eū. **S** Et dicebāt, x̄ps cum venerit, nūq̄d q̄d plura signa faciet q̄ q̄ hic fac̄. **S** Audierūt pharisei turbā murmurantē de illo h̄, ⁊ miserūt p̄ncipes ⁊ pharisei ministros vt app̄henderēt iesus. **S** Dixit ergo eis iesus. **S** Adhuc modicū tps̄ vobis scū sū ⁊ vado ad eū q̄ me misit. **S** Queritis me et nō inuenietis. ⁊ vbi ego sum vos nō potestis venire. **S** Dixerūt ergo iudei ad semetip̄os. **S** Quo hic itur⁹ ē: qz̄ nō inueniem⁹ eū? **S** Nunq̄d in dispsionē gentiū iturus est ⁊ doctur⁹ gētes. **S** Quis est hic

fimo quem dixit, queritis me ⁊ nō inuenietis: et vbi sum ego vos nō potestis venire. **S** In nouissimo autē die magno festiuitatis stabat iesus et clamabat dicens. **S** Si q̄s sitit veniat ad me ⁊ bibat. **S** Qui credit in me sicut dicit sc̄ptura, flumina de ventre eius fluent aque viue. **S** Hoc autē dixit de sp̄u quā accepturi erāt credētes in eū nōdūz enī erat sp̄s dat⁹. qz̄ iesus nōdūz erat gl̄ificat⁹. **S** Ex illa ergo turba cū audissent hos s̄mōes ei⁹ dicebāt. **S** Hic est vere pp̄ha. **S** Alij dicebāt. **S** Hic est nit̄ x̄ps. **S** Quidā aut̄ dicebāt, nunq̄d a galilea venit christ⁹? **S** nōne sc̄ptura dicit: qz̄ ex semine dd̄ ⁊ de bethlees castello vbi erat dd̄ venit christus. **S** Dissentio itaqz̄ facta est in turba pp̄ter eū. **S** Quidam aut̄ ex ip̄is volebāt app̄hendere eū sed nemo misit sup̄ eū man⁹. **S** Venerunt ergo mistri ad pontifices ⁊ phariseos ⁊ dixerūt eis illi. **S** Quare nō adduxistis illum. **S** R̄nderunt mistri, nunq̄ sic locut⁹ est hō: sicut b̄ loquit̄. **S** R̄nderunt ergo eis pharisei. **S** Nunq̄d ⁊ vos seducti estis, nunquid ex p̄ncipib⁹ aliquis credidit in eū: aut ex phariseis? **S** ⁊ turba h̄ q̄ nō nouit legē maledicti sunt. **S** Dicit nichodem⁹ ad eos ille q̄ venit ad euz nocte qui vn⁹ erat ex ip̄is, nunq̄d lex nostra iudicat hōiez nisi pri⁹ audierit ab ip̄o et cognouerit qd̄ faciat. **S** R̄nderūt ⁊ dixerūt ei, nunq̄d et tu galileus es. **S** Scrutare sc̄pturas et vide: qz̄ a galilea pp̄ha nō surgit. **S** Ecce reuersi sunt vnus q̄sqz̄ in domū suā. **S** **S. S.** De muliere adultera: iesus lucē mūdi eē se p̄dicat: iesus it̄rogat⁹ p̄ncipiū se eē r̄ndit q̄ ois peccator s̄uus sit: ⁊ q̄ iesus ate abraā sit. **S** **I** Iesus aut̄ p̄xit in mōtē oliueti VIII ⁊ diluculo iterū venit in templū et ois populus venit ad eū: ⁊ sedēs docebat eos. **S** Adducūt aut̄ scribe ⁊ pharisei mulierē in adulterio dephensaz et statuerūt eā in medio et dixerūt ei. **S** Mḡ h̄ ml̄ier mō deprehensa est in adulterio. **S** In lege aut̄ moyses mandauit nobis h̄mōi lapidare. **S** Tu ḡ qd̄ dicis. **S** Hoc autē dicebāt temptātes eū vt possent accusare eū. **S** Iesus aut̄ inclinans se deorsuz digito scribebat in terrā. **S** Cū ḡ p̄seuerarent interrogātes: erexit se ⁊ dixit eis. **S** Qui sine pctō est v̄m p̄mus in illā lapidē mitat. **S** Et iterū se inclinās scribebat in terrā. **S** Audiētes autē h̄: vnus post vnū exibat incipientes a seniorib⁹: ⁊ remāsīt solus iesus et mulier in medio stans. **S** Erigēs aut̄ se iesus dixit ei. **S** Mulier vbi sunt q̄ te accusabāt, nemo te cōdenauit? **S** Que dixit, nemo dñe. **S** Dixit aut̄ iesus, nec ego te cōdenabo. **S** Vade ⁊ iam ampli⁹ noli peccare. **S** Iterum ergo locut⁹ est eis iesus: dicēs. **S** Ego sum lux mūdi. **S** Qui sequitur me nō ambulat in tenebris: sed h̄bit lumē vite. **S** Dixerūt ergo ei pharisei. **S** Tu de teip̄o testimoniūz phibes: testimoniūz tuuz nō est vestrū. **S** R̄ndit iesus, et dixit eis. **S** Et si ego te

S iij

8.30.
B
Supra. vi. c.
I. Cor. 15.
8. co.
B
I. Cor. 15.
D
Deute. i. c.
D
Mat. xi. d.
Mat. xi. d.
Ira. viii. d. ii.
Ira. viii. g.
Mat. xii. d.
Mat. xi. c. et xii. a.
Ira. x. g. xx.
Ira. xii. a.
B
Ira. xii. d.

Mat. ii. a. michec. v. a.
Supra eo. d
S. iii. a. infra. x. g.
Supra. v. f.
Luce. xxi. g.
Leuiti. xx. b.
D
infra. xii. a. ⁊ infra. xii. g.

Johannes

testimoniū phibeo de meip̄o. vey est testimoniū meū. qz scio vñ veni et q̄ vado. Vos at̄ nescitis vñ venio aut̄ q̄ vado. Vos s̄m carnē iudicatis: ego nō iudico quēq̄. Et si iudico ego: iudiciū meū vey ē: qz solus nō sum: sed ego et q̄ misit me p̄r. Et i lege v̄ra scriptū ē: qz duoz hoīz testiō niū vey ē. Ego sum q̄ testiō niū phibeo d̄ meip̄o et testiō niū phibet d̄ me q̄ misit me pat̄. Dicebāt ergo ei. Ubi ē pat̄ tu? R̄ndit ihs. Neqz me: scitis neqz patrē meū. Si me sciretis: forsītā et patres meū sciretis. Nec v̄ba locut̄ ē ihs i gazophyla- tio docēs in tēplo. Et nemo app̄hēdit eū. qz nec dū venerat hora ei. Dixit ergo itez eis ihs. ego vado et q̄ritis me: et in pctō vestro moriemini. q̄ ego vado vos nō potestis venire. Dicebāt ergo iudei. Nunq̄d interficiet semetip̄m qz dicit q̄ ego vado vos non potestis venire? et dicebat eis. Vos deorsum estis: ego de sup̄ius suz. Vos de mūdo h̄ estis: ego nō sum de h̄ mūdo. Dixi ergo vobis: qz morie mini i pctis vestris. Si ei nō cre dideritis qz ego sum: moriemini in pctō vestro. Dicebāt ergo ei. Tu q̄s es? Dicit ei iesus. Prin- cipiū qui et loquor vobis. Multa habeo de vo- bis loqui et iudicare. sed qui me misit verax est et ego que audiui ab eo hec loquor in mundo. Et nō cognouerūt qz patrē ei dicebat deū. Dixit er- go eis iesus. Cum exaltaueritis filiū hoīs tunc cognoscetis: qz ego sum et a meip̄o facio nihil: sed sic docuit me p̄r hec loq̄r. Et q̄ me misit me- cū est: et nō reliq̄t me solū: qz ego q̄ placita sūt ei facio semp. Nec illo loquente multi crediderūt i eum. Dicebat ergo iesus ad eos qui crediderūt ei iudeos. Si vos manseritis in sermone meo: vere discipuli mei eritis: et cognoscetis veritatē et veritas liberabit vos. Responderūt ei. Semen abrae sumus: et nemini seruiim⁹ vnq̄. Quomo- do tu dicis: liberi eritis. R̄ndit eis iesus. Amen amen dico vobis: quia omnis qui facit peccatū seruus est peccati. Seruus aut̄ non manet in do- mo in eternū. Filius aut̄ manet in eternuz. Si er- go vos fili⁹ liberauerit: vere liberi eritis. Scio qz filij abrae estis: sed queritis me interficere. qz s̄mo meus nō capit in vobis. Ego qd̄ vidi ap̄d patrē loquor et vos q̄ vidistis apud patrē v̄m facitis. R̄nderūt et dixerūt ei. P̄r n̄r abraam est. Dicit ei iesus. Si filij abrae estis: opa abrae fa- cite. Nunc aut̄ queritis me interficere hoīem qui veritatē vobis locutus sū quā audiui a d̄o. Hoc abraā nō fecit. Vos facitis opa p̄ris vestri. Di- xerūt itaqz ei. Nos ex fornicatiōe nō sumus nati. Unū patrē habem⁹ deum. Dixit ergo eis iesus. Si deus p̄r v̄r eēt: diligeretis vtiqz me. Ego sei ex deo p̄cessi et veni. neqz em̄ a me ipso veni: sed ille me misit. Quare loquelā meā non cognosci- tis? Quia n̄ potestis audire s̄monē meū. Vos

ex p̄re diabolo estis et desideria p̄ris v̄r vultis facere. Ille homicida erat ab initio: et in v̄itate nō stetit. qz nō est veritas in eo. Quis loquit̄ me daciū. ex p̄p̄rijs loquit̄ qz mendax est et p̄r eius. Ego at̄ si veritatē dico: nō creditis mihi. Quis ex vobis arguet me de pctō. Si veritatē dico: q̄ re vos nō creditis mihi. Qui ex deo est: verba dei audit. Propterea vos nō auditis: qz ex deo nō estis. R̄nderunt ḡ iudei et dixerūt ei. nōne b̄n dicim⁹ nos qz samaritan⁹ es tu: et demoniuz ha- bes. R̄ndit iesus. Ego demoniuz nō habeo sed honorifico p̄rem meā et vos inhonorastis me. Ego autē nō quero gloriā meaz. Est qui q̄rat et iudicet. Amen amen dico vobis si q̄s sermone meuz s̄ruauerit: mortē nō videbit in eternuz. Di- xerunt ḡ iudei. nunc cognouim⁹ qz demoniū ha- bes. Abraā mortu⁹ est et pp̄be: et tu dicis: si quis sermone meū s̄ruauerit: nō gustabit mortē in eternū. nunquid tu maior es p̄re n̄ro abraā qui mortuus est? Et pp̄be mortui sunt. Quēz teip̄m facis. R̄ndit iesus. Si ego glorifico meip̄m glia mea nihil est. Est p̄r me⁹ qui glorificat me quēz vos dicitis: qz de⁹ n̄r est. et nō cognouistis eum. Ego aut̄ noui eum. Et si dixerō qz nō scio eum ero similis vobis mendax. Sed scio eum: et ser- monē eius s̄ruo. Abraā pater vester exultauit vt videret diē meū. vidit et gauisus ē. Dixerūt ḡ iudei ad euz. Quināginta annos nōdum habes et abraā vidisti? Dixit eis iesus. Amen amen di- co vobis. anteq̄ abraā. fieret ego sum. Tulerunt ergo lapides vt iacerent i eum. Iesus autem abscondit se: et exiit de templo.

C. S. Lecū a natiuitate curat: iesus dicit: in iudiciū in hūc mūdū veni. vt q̄ nō vident videāt. **E**t p̄teriens iesus vidit hoīem cecum a natiuitate: et interrogauerunt eum discipuli eius. Rabbi q̄s peccauit hic aut̄ parentes eius vt cecus nasceretur. R̄ndit iesus. neq̄ hic peccauit neqz parentes eius: sed vt manifestētur opa dei in illo: De oportet opari opa eius q̄ misit me donec dies ē. Venit nōr qm̄ nemo pōt opari. Quādiu suz in mundo lux sum mundi. Hoc cū dixisset expuit in terram et fecit lutū ex sputo: et liniuit lutuz sup̄ oculos eius. et dixit ei. Vade et laua in natatoria syloe qd̄ interpretat̄ missus. Abijt ergo et lauit: et venit videns. Itaqz vicini et q̄ viderant euz prius qz mendicus erat. dicebant. nonne hic est qui sede- bat et mendicabat. Alij dicebant: qz hic est. Alij autē nequaq̄: sed similis est eius. Ille vero dice- bat qz ego sum. Dicebāt ergo ei. Quō apti sunt tibi oculi. R̄ndit. Ille hō qui dicitur iesus lutuz fecit et vniuit oculos meos et dixit mihi. Vade ad natatoriū syloe: et laua. Et abijt et lauit: et video. Et dixerunt ei. Ubi est ille? Aut̄, nescio. Addu-

Deut. viiib
mat. xviii. b
ii. cor. xiii. a
s. v. f.

Mat. xi. d
Luce. x. d
s. v. d
Mat. xi. d
Mat. xi. c. et
xii. a.
Lu. xix. g. et
xx. a.
s. vii. d

D
s. vii. d. Ro.
iii. a

s. iii. b. infra.
iii. c

Ro. vi. d
ii. pe. ii. d

i. Joh. iii. b

i. Joh. iii.
s. vii. c.

s. vii. b

ii. Joh. i. c

s. vii. b
infra.

Johannes

cunt eū ad phariseos qui cecus fuerat. Erat autē sabbatū qm̄ lutū fecit iesus et apuit oculos eius. Itē ergo interrogabāt eū pharisei quō vidisset. Ille autē dixit eis. Lutū mihi posuit sup oculos. et laui. et video. Dicebāt ergo ex phariseis qdā. nō est hic hō a deo q̄ sabbatū nō custodit. Alij autē dicebāt. Quō pōt hō pctōr h̄ signa facere? et sci sma erat inf eos. Dicūt ergo ceco itē. Tu qd̄ dicis de illo q̄ apuit oculos tuos. Ille at̄ dixit. qz ppheta ē. Nō crediderūt ergo iudei de illo qz cecus fuisset et vidisset donec vocauēnt pentes ei? q̄ viderat: et interrogauerūt eos dicētes. Hic ē filius vester quē vos dicitis: qz cecus nat? ē. Quō ergo nūc videt? Rndēnt eis pentes ei? et dixerūt. Scim? qz hic ē fili? n̄ et qz cec? natus ē. Quō autē nūc videat nescimus: aut q̄s ei? apuit oculos nos nescimus. Ip̄m interrogate. Etate habet: ipse de se loquat. Hec dixerūt pentes eius qm̄ timebāt iudeos. Jam em̄ cōspirauerāt iudei: vt si q̄s euz p̄fiteret esse xp̄s extra synagogā fieret. Proptea pentes eius dixerūt: qz etate h̄z ip̄m interrogate. Vocauerūt ergo rursum hoīem q̄ fuerat cecus et dixerūt ei. Da gloriā deo. nos scimus qz hic hō pctōr est. Dixit ergo eis ille. Si pctōr est nescio: vnū scio qz cecus cū essem modo video. Dixerūt ergo illi. Quid fecit tibi: quō apuit tibi oculos? Rndit eis. Dixi vob̄ iam et audistis. quid iterum vultis audire? Nunqd̄ et vos vultis discipuli ei? fieri? Maledixerūt ergo ei et dixerūt. Tu discipulus illi? sis: nos autē moysi discipuli sum?. nos scimus qz moysi locutus est deus: hūc autē nescim? vnde sit. Rndit ille homo et dixit eis. In hoc em̄ mirabile est qz vos nescitis vnde sit: et apuit me os oculos. Scimus autē qz pctōres deus nō audit. sed si q̄s dei cultor est et voluntatē eius facit hunc exaudit. A seculo nō est auditū: qz q̄s aperuit oculos ceci nati: nisi esset hic a deo nō poterat facere q̄c̄p. Rnderūt et dixerūt ei. In peccat? natus es totus: et tu doces nos: et eiecerunt euz foras. Audiuit iesus quia eiecerūt eum foras. et cum inuenisset eū dixit ei. Tu credis in filiū dei? Rndit ille et dixit. Quis es dñe vt credam in eū? Et dixit ei iesus. et vidisti eum et qui loquit tecū ip̄e est. At ille ait. Credo dñe. et prociens adorauit eum. Et dixit ei iesus. In iudicium ego in hunc mundum veni: et qui non vident videant: et qui vident: ceci fiant. Et audierūt quidam ex phariseis qui cū ip̄o erant. et dixerunt ei. Nunqd̄ et nos ceci sumus. Dixit eis iesus. Si ceci essetis non haberetis pctm̄. nūc hō dicitis qz videmus pctm̄ vestrū manet.

¶ Qui nō intrat p ostiū i ouile: dicit ego sum pastor bon? ptatem habeo ponendi animā meā. iudei dicūt si tu es christus dic nob̄ palam

ego et p̄ vnū sumus. sustulerūt lapides iudei vt lapidarēt ibm et exiuit de manib? eoz. X

Amen dico vobis. qui nō intrat p ostiū in ouile ouīū sed ascendit aliunde ille fur est et latro. Qui autē intrat p ostiū pasto? est ouīū. Huic ostiari? apit. et oues voces eius audiūt. et pprias oues vocat nominatim et educit eas. et cum pprias oues emiserit an̄ eas vadit et oues illum sequuntur. quia sciunt vocē eius. Alienū autē non sequuntur: sed effugiūt ab eo qz nō nouerūt vocē alienoz. Hoc puerbiū dixit eis iesus. Illi autē nō cognouerunt qd̄ loque ret eis. Dixit ergo eis itē iesus. Amen amē dico vobis: qz ego sum ostiū ouīū. Quēs quotquot venerūt fures sunt et latrones. sed nō audierunt eos oues. ego sum ostiū. Per me si q̄s introieret saluabit et ingrediet et egrediet et pascua inueniet. Fur nō venit nisi vt furet et mactet et pdat. Ego veni vt vitā habeāt et abundantius habeāt. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animā suā dat p ouibus suis. Mercenarius autē et qui nō est pastor cur? nō sunt oues pprie videt lupū venientē et dimittit oues et fugit et lupus rapit et dispgit oues. Mercenari? autē fugit: qz mercenarius ē: et nō ptinetat eū de ouibus. Ego sum pastor bon? et cognosco oues meas et cognoscūt me mee. Sicut nouit me pater et ego agnosco patre et aiā meaz pono p ouibus meis. Et alias oues habeo q̄ nō sūt ex hoc ouili et illas oportet me adducere et vocē meā audiēt: et fiet vnū ouile et vn? pastor. Propterea me diligit p̄. qz ego pono aiā meā vt itē sumā eā: nemo tollit eā a me. sed ego pono eā a me ip̄o. Potestatē hēo ponendi eam: et potestatē habeo iterū sumēdi eā. Hoc mandatū accepi a p̄e meo. Dissensio iterū facta est inter iudeos ppter simones hos. Dicebant autē multi ex ipsis. Demonū habet et insanit. Quid eum auditis? Alij dicebant. Hec v̄ba nō sunt demonū habentis. nunquid demonum potest cecoz oculos apire? Facta sunt autē enenia in hierosolymis: et hyems erat. Et ambulabat iesus in templo in porticu salomōis. Circū dederūt ergo eū iudei: et dicebāt ei. Quousqz animā nostram tollis? Si tu es xp̄s dic nobis palam. Rndit eis iesus. Loquor vobis et nō creditis. Opa que ego facio in noīe p̄ris mei: hec testimonū phibet de me. sed vos non creditis qz nō estis ex ouibus meis. Oues mee vocē meaz audiūt: et ego cognosco eas: et sequuntur me. Et ego vitā eternā do eis et nō pibunt in eternum et nō rapiet eas quisq̄ de manu mea. Pater me? qd̄ dedit mihi manus omnib? est: et nemo pōt rapere de manu patris mei. Ego et pat vnū sum?. Sustulest ergo lapides iudei vt lapidarēt eum. Rndit eis ihs. Multa hōa opa oñdi vob̄ ex p̄e

A.

B.

i. Joh. iii.

Mat. xi. d
Luce. x. d
Mat. xx. d
Mat. c. d

s. vii. c. viii. f.

Johannes

meo. Propter quod eorum opus me lapidatis. Rñ
 deit ei iudei. De bono ope nō lapidam⁹ te. s; de
 blasphemia: et qz tu hō cū sis: facies teipm deū
 Rñdit ei ihs. Nōne scriptū ē i lege v; qz ego di
 xi dñi estis? Si illos dixit deos ad q̄s fmo dei
 factus est: et nō pōt solui scriptura quē p̄ sc̄tifi
 cavit et misit in mūdū vos dicit qz blasphemās
 qz dixi filius dei sum? Si non facio opa patris
 mei nolite credere mihi. Si aut facio: et si mihi n̄
 vultis credere: opib⁹ credite vt cognoscāt et cre
 datis qz p̄ i me ē et ego i p̄e. Querebāt ergo eū
 app̄hendere: et exiit de manibus eorum et abiit
 itez trans iordanē in eū locū vbi erat iohānes
 baptizās p̄mū: et māsit illic. Et multi venerūt ad
 eū: et dicebāt: qz iohānes quidē signū fecit nullū
 Dia aut q̄cumq; dixit iohānes de hoc vera erāt
 et multi crediderunt in eum.

¶ C. S. De suscitatioe lazari: collegerūt princi
 pes et pharisei consilium: cayphas dicit: qz expe
 dit vt vnus rē. XI

A Rat aut quidā lāguēs lazari a bethania
 de castello marie et marthe soroz eius.
 Maria aut erat q̄ vixit dñm vngueto et
 extersit pedes ei⁹ capillis suis: cui⁹ frat lazari i
 firmabat. Misit ergo sorozes ei⁹ ad eū dicētes
 Dñe ecce quē amas ifirmat. Audiēs at ihs dixit
 eis. Infirmitas h̄ n̄ ē ad mortē: sed p̄ glia dei vt
 glificet fili⁹ dei p̄ eū. Diligebat at iesus marthā
 et sorozē ei⁹ mariā et lazari. Et ergo audiuit qz i
 firmabat tūc qdē māsit in eodē loco duob⁹ dieb⁹
 Deinde post hec dicit discipulis suis. Eam⁹ in
 iudeā itez. Dicūt ei discipuli. Rabbi nūc q̄rebāt
 te iudei lapidare et itez vadis illuc? Rñdit ihs
 Nōne duodecim sunt hore diei? Si q̄s ambula
 uerit in die nō offendit: qz lucē hui⁹ mūdi videt.
 Si aut ambulauerit in nocte offendit: qz lux nō
 ē in eo. Hec ait et post h̄ diē eis. Lazar⁹ amicus
 n̄s dormit. sed vado vt a somno excitē eū. Dixit
 ergo discipuli ei⁹. Dñe si dormit salu⁹ crit. Dixit
 aut iesus de morte ei⁹. illi at putauerūt qz de
 dormitōe somni diceret. Tūc ergo iesus dixit eis
 manifeste. Lazar⁹ mortu⁹ ē et gaudeo p̄pter vos
 vt credatis qm̄ nō eram ibi. Sed eam⁹ ad eum.
 Dixit ergo thomas q̄ dicit didym⁹ ad discipulos
 Eamus et nos et moriamur cum eo. Venit itaq;
 iesus. et inuenit eū quattuor dies iam in monime
 to hntē. Erat aut bethania iuxta hierosolymaz
 quasi stadijs qundecim. Multi aut ex iudeis ve
 nerāt ad marthā et mariā vt psolarent eas d̄ fra
 tre suo. Martha g⁹ vt audiuit qz iesus venit oc
 currit illi: maria autē domi sedebat. Dixit ergo
 martha ad iesū. Dñe si fuisses hic frat me⁹ nō fu
 isset mortu⁹. Sed et nūc scio: qz q̄cūq; poposce
 ris a deo dabit tibi deus. Dicit illi iesus. Resur
 get frater tuus. Dicit ei martha. Scio q̄ resur

get in resurrectioe i nouissimo die. Dicit ei iesus.
 Ego sum resurrectio et vita. Qui credit i me etiā
 si mortuus fuerit viuet: et ois q̄ viuit et credit in
 me nō moriet i eternū. Credis h̄? ait illi. Etiq;
 dñe. Ego credidi qz tu es xps filius dei viui qui
 i hūc mūdū venisti. Et cū h̄ dixisset abiit et voca
 uit mariā sorozē suā silentio dicēs. Magister ad
 est et vocat te. Illa vt audiuit surrexit cito et ve
 nit ad eum. Nondū em̄ venerat iesus in castellū
 sed erat adhuc i illo loco vbi occurrerat ei mar
 tha. Iudei ergo q̄ erant cum ea in domo et cōso
 labant eā: cum vidissent mariā qz cito surrexit
 exiit: secuti sūt eā dicētes. Quia vadit ad monu
 mentū vt ploret ibi. Maria ergo cum venisset
 vbi erat iesus vidēs eum cecidit ad pedes eius
 et dixit ei. Dñe: si fuisses hic: nō eēt mortu⁹ frat
 meus. Iesus ergo vt vidit eam plorantē et iude
 os qui venerāt cū ea plorātes: infremuit spū: et
 turbauit seipm et dixit. Vbi posuistis eū. Dicūt
 ei. Dñe veni et vide. Et lachrymatus ē iesus. Di
 xerūt ergo iudei. Ecce quomodo amabat eum.
 Quidā aut ex ip̄is dixerūt. Nō poterat hic q̄ ape
 ruit oculos ceci nati facere vt hic nō moreretur
 Iesus ergo rursus fremēs in semetip̄o vēit ad
 monumentū. Erat aut spelūca et lapis supposi
 tus erat ei. Ait iesus. Tollite lapidē. Dicit ei mar
 tha soroz eius q̄ mortuus fuerat. Dñe iam fetet
 q̄driduanus est em̄. Dicit ei iesus. Nōne dixi tibi
 qm̄ si credideris videbis gliam dei? Tulerūt er
 go lapidē. Iesus aut eleuatis sursum oculis di
 xit. P̄t gratias ago tibi qm̄ audisti me. ego aut
 sciebam qz semp me audis: sed p̄pter pplm̄ q̄ cir
 cūstat dixi vt credāt qz tu me misisti. Hec cum di
 xisset voce magna clamauit. Lazare veni foras.
 Et statim pdijt q̄ fuerat mortu⁹ ligatus man⁹ et
 pedes institis: et facies illi⁹ sudario erat ligata
 Dixit eis iesus. Soluite eum: et finite abire. mlti
 ergo ex iudeis q̄ venerāt ad mariā et marthaz
 et viderant q̄ fecit iesus crediderūt in eum. Qui
 dam aut ex ip̄is abierūt ad phariseos et dixerūt
 eis q̄ fecit iesus. Collegerūt ergo pontifices et
 pharisei psiliū et dicebāt. Quid facimus. qz hic
 homo multa signa facit. Si dimittimus eum sic
 oēs credent in eū. et veniēt romani et tollēt n̄m
 locū et gentē. Un⁹ aut ex ip̄is cayphas noie cū
 esset p̄tifer anni illi⁹ dixit eis. Vos nescitis q̄c
 q̄ nec cogitatis: qz expedit vob̄ vt vnus moria
 tur hō p̄ pplō et nō tota gens peat. Hoc aut a se
 metip̄o nō dixit: sed cum eēt pontifex anni illius
 p̄phetauit: qz iesus moritur⁹ erat p̄ gēte. et n̄ tm̄
 p̄ gente: sed vt filios dei q̄ erāt disp̄si cōgregaret
 in vnū. Ab illo ergo die cogitauerunt vt infice
 rent eū. Iesus ergo iam nō in palā ambulabat
 apud iudeos: s; abiit i regionē iux̄ deſtū in cui
 tatē q̄ dicit effrem et ibi morabat cū discipul⁹ suis

Ps. lxxi.

Mat. xii. b
Mar. iii. a

A

B

E

D

E

S. M

S.

infra. r. e

S

Mat. xii. b
Mar. iii. a

Johannes

*Mat. xvi. a
Mar. xiii. a
Luc. xxi. a*
D
Proximū autē erat pasca iudeorū: et ascenderunt multi hierosolymā de regione ante pasca ut scitificarent seipos. Querebāt ergo iesum et colloquebant ad inuicē in tēplo stātes. Quid putat qz nō venit ad diē festū istud. Dederāt autē pontifices et pharisei mādatū: ut si q̄s cognouerit ubi sit indicet ut apphendant eum.

E
E. S. Maria vnxit pedes iesu et exersit capillis suis: iudas fur erat et loculos hñs: turba ex iudcis mlta venit: nō pp̄t ihm tm̄ s̄: vt lazaru viderēt quē suscitauit a mortuis. turba q̄ venerat ad diē festū occurrit iesu sedēti sup pullū asine. gentiles q̄dā rogabāt philippū dicētes. dñe venim⁹ iesū videre. iesus rñdit. nisi granū frumēti rē. Aīa mea turbata ē: p̄ clarifica nomen tuū venit vox de celo. dicit iesus. nūc iudiciū ē mundi. et multi ex p̄ncipibus crediderūt in euz. sed ppter phariseos nō cōfitebant: dicit: non veni ut iudicē mundū: sed ut saluificē. XII

*A
Mat. xvi. a
Mar. xiii. a*
I
Iesus ergo añ sex dies pascevenit bethanīa ubi lazarus fuerat mortuus quē suscitauit iesus. Fecerūt autē ei cenā ibi: et martha ministrabat. lazarus vō vnus erat ex discipulis tūc cū eo. Maria ergo accepit librā vnguenti nardipistici p̄ciosi. et vnxit pedes iesu et exersit pedes ei⁹ capillis suis: et dom⁹ impleta ē ex odore vnguenti. Dixit ergo vn⁹ ex discipulis ei⁹ iudas scariothis q̄ erat eū traditur⁹. Quare h̄ vnguentus nō venit trecētis denarijs et datū est egenis. Dixit autē hoc nō qz de egenis ptinebat ad eum. sed qz fur erat et loculos hñs ea q̄ mittebant portabat. Dixit ergo iesus. Sinite illā: ut in die sepulture mee fuerit illud. Paupes cū sp̄ habebitis vobis scū: me autē nō sp̄ hēbitis. Cognouit ergo turba multa ex iudeis qz illic ē: et venerūt nō ppter iesum tm̄ sed vt lazaru viderēt quē suscitauit a mortuis. Cogitauerūt autē p̄ncipes sacerdotū vt et lazaru interficerēt: qz multi ppter illū abibāt ex iudeis et credebāt in iesum. In crastinū autē turba multa q̄ venerat ad diē festū: cū audissent qz venit iesus hierosolymā: acceperūt ramos palmarū et pcesserūt obuiā ei et clamabāt. Osanna bñdict⁹ q̄ venit in noīe dñi rex isrl. Et inuenit iesus asellū et sedit sup eū sicut scriptū ē. Noli timere filia syō: ecce rex tu⁹ venit sedēs sup pullū asine. Hec nō cognouert discipuli ei⁹ p̄mū. s̄ qñ glificat⁹ ē iesus tūc recordati sūt qz h̄ erāt scripta de eoz h̄ fecerūt ei. Testioniū ergo phibebat turba q̄ erat cū eo qñ lazaru vocauit de me numēto et suscitauit eū a mortuis. Prop̄ca et obuiā venit ei turba: qz audierūt eū fecisse h̄ signū. pharisei ergo dixerūt ad semetipos. videt qz nihil p̄ficim⁹: ecce mūd⁹ tot⁹ post eū abijt. Erāt autē q̄daz gentiles ex his q̄ ascēderāt vt orarēt ī die festo. hi ergo accesserūt ad philippū q̄ erat a bethsaida ga

lilee et rogabāt eū dicentes. Dñe volum⁹ ihm vt dēre. Venit philipp⁹ et dicit andree. Andreas rursum et philipp⁹ dixerūt iesu. Ihs at rñdit eis dicens. Venit hora vt clarificet filius hoīs. Amen amen dico vob nisi granū frumēti cadens in trā mortuū fuerit ipm solū manet. Si at mortuū fuerit multū fructū affert. Qui amat aīam suā p̄det eaz. Et q̄ odit aīam suā in h̄ mundo in vitā et̄erna custodit eā. Si quis mihi ministrat me seq̄t. Et ubi ego suz. illic et miſter me⁹ erit. Si quis mihi ministrauerit honorificabit euz p̄ me. Nunc aīa mea turbata est. Et q̄d dicā: P̄ saluifica me et hac hora. Sed p̄p̄tea veni in horā h̄ac. P̄ clarifica nomē tuū. Venit ergo vox de celo dicens. Et clarificauit et iterū clarificabo. Turba ḡ q̄ stabat et audierat. dicebat tonitruū eē factū. Alij at dicebāt. Angel⁹ ei locut⁹ est. Rñdit ihs et dixit. nō ppter me h̄ vox venit sed ppter vos. nunc iudiciū est mūdi. nunc p̄nceps hui⁹ mundi eijciē foras. et ego si exaltat⁹ fuero a terra. oīa trahā ad meipm. Hoc autē dicebat significās q̄ morte eēt moritur⁹. Rñdit ei turba. nos audiuim⁹ ex lege qz christ⁹ manet in eteruū. Et quō tu dicis oportet exaltari filiū hoīs. Et q̄s est iste filius hoīs. Dixit ergo eis iesus. Adhuc modicū lumē ī vobis est. Ambulate dū lucē hētis vt nō vos tenebre cōphendāt. Et q̄ abulat in tenebris nescit q̄ vadat. Dum lucē habetis credite in lucē: vt filij lucis sitis. Hec locut⁹ est iesus. et abijt et abscondit se ab eis. Cum autē tanta signa fecisset coras eis. nō credebāt in eū: vt sermo esaię impleretur quē dixit. Dñe q̄s credidit auditui nro et brachiū dñi cui reuelatū est. Propterea nō poterāt credere: qz iterū dixit esaias. Cecauit oculos eoz et idurauit cor eoz vt nō videāt oclis et nō intelligāt corde et cōuertant et sanē eos. Hec dixit esaias qñ vidit gl̄iam eius: et locutus ē de eo. Verūtū et ex p̄ncipib⁹ multi crediderūt in eū sed ppter phariseos nō cōfitebant. vt de synagoga nō eijcerent. Dilereūt enī gl̄iam hoīm magis q̄ gl̄iam dei. Iesus at clamauit et dixit. Qui credit in me non credit in me: sed in euz qui misit me. Et qui videt me: vidit euz qui misit me. Ego lux in mundus veni vt oīs qui credit in me: in tenebris nō maneat. Et si q̄s audierit verba mea et nō custodierit. ego nō iudico euz: nō veni enī vt iudicē mundus: sed vt saluificē mūdū. Qui spernit me et n̄ accipit vba mea h̄z q̄ iudicet eū. Sermo quē locut⁹ suz ille iudicabit euz ī nouissimo die. Quia ego ex meipso nō suz locutus: sed qui misit me p̄t ip̄e mihi mādatū dedit q̄d dicā et q̄d loquar. Et scio qz mādatuz ei⁹ vita et̄erna ē. Que ergo ego loqr̄ sicut dixit mihi pater sic loquor.

E. S. Pedes discipulorū lauat dicens. et vos debetis alter alteri⁹ lauare pedes. dicit. q̄ māducat

D

E

f. iiii. b. et infra. iiii. b

S

Esate. liii. a

S
s. viii. b
et. iiii. a

Johannes

panē meū leuabit me ꝛ me calcaneū suū: dicit vñ?
ex vob tradet me ꝛ subiūgit: cui ego intinctum
panē porrexero. tūc introiuit ī iudam sathanas
mandatū nouū do vob vt diligatis inuicē. dicit
petro. anteq̄ gallus cantet ter me negabis.

Al

Ante diē festū pasce sciens iesus XIII
qz venit hora eiꝝ vt transeat ex hoc mun-
do ad patrē: cū dilexisset suos q̄ erant in
mūdo: in finē dilexit eos. Et cena facta cum dia-
bolꝝ iam misisset ī cor vt traderet eū iudas simo-
nis scariothis: sciēs qz oīa dedit ei pꝛ in manꝝ.
ꝛ qz a deo exiuit ꝛ ad deū vadit: surgit a cena: et
ponit vestimēta sua. ꝛ cū accepisset lintheū pre-
cinxit se. Deinde misit aquam in peluim ꝛ cepit
lauare pedes discipuloꝝ ꝛ extergere lintheo q̄
erat ꝑcinctꝝ. Venit ergo ad symonē petꝝ ꝛ dicit
ei petꝝ. Dñe tu mihi lauas pedes. Rñdit iesus
ꝛ dixit ei qd̄ ego facio tu nescis modo: scies aut̄
postea. Dicit ei petꝝ. Non lauab̄ mihi pedes in
eternū. Rñdit ei iesus. Si nō lauero te: nō babe-
bis partē meū. Dicit ei simō petꝝ. Dñe: nō tm̄
pedes meos: sed ꝛ manꝝ ꝛ caput. Dicit ei iesus
Qui lotus est non indiget nisi vt pedes lauet. sꝫ
est mūdus totus. Et vos mūdi estis: sed nō oēs
Sciebat em̄ quis nā esset q̄ traderet eum. Pro-
pterea dixit iō estis mūdi oēs. Postq̄ ergo la-
uit pedes eoz accepit vestimēta sua ꝛ cū recubu-
isset itez dixit eis. Scitis qd̄ fecerim vob. Vos
vocatis me mꝑ ꝛ dñe ꝛ bñ dicitis. Sum etem̄.
Si ergo ego laui pedes vꝝos dñs ꝛ mꝑ: ꝛ vos
debetis alter alteriꝝ lauare pedes. Exemplū em̄
dedi vobis vt quēadmodū ego feci vobis ita et
vos faciatis. Amen amen dico vob: nō est fūus
maior dño suo: neqꝫ apls maior est eo qui misit
illū. Si hec scietis beati eritis si feceritis ea. nō
de oībus vobis dico. Ego scio quos elegerim.
Sed vt adimpleat̄ scriptura. Qui māducat me
cum panē leuabit ꝛ me calcaneū suum. Amodo
dico vobis ꝑusq̄ fiat vt cū factū fuerit credatis
quia ego sum. Amen am̄ dico vobis qui accipit
si quē misero me accipit. Qui autem me accipit
accipit eū q̄ me misit. Cum hec dixisset iesus tur-
batus ē spū: ꝛ ꝑtestatꝝ ē ꝛ dixit. Amē amen dico
vobis: qz vnꝝ ex vobis tradet me. Aspiciēbāt er-
go ad inuicē discipuli: hesitātes de quo diceret.
Erat aut̄ recūbens vnus ex discipulis eius in si-
nu iesu quē diligebat iesus. Innuit ergo huic si-
mon petꝝ ꝛ dixit ei. Quis ē de q̄ dicit. Itaqꝫ re-
cubuiisset ille supra pectꝝ iesu dicit ei. Dñe q̄s ē?
Rñdit iesus. Ille est cui ego intinctū panes por-
retero: ꝛ cum int̄ misisset panē: dedit iude simōis
scariothis. ꝛ post buccellā introiuit in eū satha-
nas. ꝛ dicit ei iesus. Qd̄ facis: fac etiꝝ. Hoc aut̄
nemo scuit discubentū ad quid dixerit ei. Qui
dam em̄ putabant quia oculos habebat iudas

Luce. xxi. a

Mat. xi. d
Luce. x. d
s. vi. d

B

Mat. x. e
Luce. vi. f

psalmo. xl.
L

Mat. x. d
Luce. x. c

mat. xvi. d
mar. xiii. b
Luce. xxi. c

infra. xxi. f

q̄ dixisset ei iesus: eme ea q̄ opus sunt nobis ad
diē festū: aut egenis vt aliqd̄ daret. Cū ergo ac-
cepisset ille buccellā: exiuit ꝑtinuo: erat aut̄ nor.
Cū ergo exisset dixit iesus. Nūc clarificatꝝ est fi-
lius hoīs: ꝛ deus clarificatꝝ ē in eo. Si deꝝ clari-
ficatꝝ est in eo ꝛ deꝝ clarificabit eū ī semetip̄o
ꝛ ꝑtinuo clarificabit eū. Filioi: adhuc modicū
vobiscum sum. Queretis me: ꝛ sicut dixi iudeis
quo ego vado vos nō potestis venire: ꝛ vobis
dico modo. Mandatū nouū do vobis vt diliga-
tis inuicē sicut dilexi vos: vt ꝛ vos diligatis in-
uicē. In hoc cognoscēt oēs qz discipuli mei estis
si dilectionē habueritis ad inuicē. Dicit ei simō
petrus. Dñe quo vadis? Rñdit iesus. Quo ego
vado nō potes me modo seq̄. seq̄ris aut̄ postea.
Dicit ei petrus. Quare nō possum te seq̄ modo.
Aiam meā ꝑ te ponā. Rñdit iesus. Aiam tuā ꝑ
me pones? Amen am̄ dico tibi: nō cantabit gal-
lus donec ter me neges.

L. S. Nō turbet cor vꝝm: dicit. ego sum via ve-
ritas ꝛ vita. dicit philippꝝ: dñe oñde nobis pa-
trem. si diligitis me mādata mea sꝫate. ego ī pa-
tre meo ꝛ vos in me ꝛ ego in vob. si quis diligit
me ꝫones meos seruet

XIII

Et ait discipulis suis. Nō turbet cor vꝝm
Creditis in deū ꝛ in me credite. In do-
mo ꝑris mei mansiōes multe sunt. Si q̄
minus dixissem vobis: qz vado parare vob locū
Et si abiero ꝛ ꝑparauero vobis locū: iterum ve-
nio ꝛ accipiam vos ad meip̄m vt vbi sum ego ꝛ
vos sitis ꝛ quo ego vado scitis ꝛ viā scitis. Di-
cit ei thomas. Dñe nescimꝝ quo vadis: ꝛ q̄mo-
do possumꝝ viā scire. Dicit ei iesus. Ego sum via
ꝛ veritas ꝛ vita. Nemo venit ad patrē nisi ꝑ me.
Si cognouissetis me ꝛ patres meū vtiqꝫ cogno-
uissetis. ꝛ amodo cognoscetis euz ꝛ vidistis eū
Dicit ei philippus. Domine ostende nobis pa-
trem: ꝛ sufficit nobis. Dicit eis iesus. Tanto tē-
pore vobiscum sum ꝛ nō cognouistis me? Vbi
lippe q̄ videt me: videt ꝛ patrē. Quō tu dicij ostē-
de nob patrē. nō credis qz ego in ꝑter ꝑi in me
est. Verba que ego loquor vobis: a meip̄o non
loqr. Pater autem in me manens ip̄e facit opa
non creditis: quia ego in patre ꝛ pater in me ē.
Alio q̄n ꝑpter opa ipsa credite. Amen amen di-
co vobis. qui credit in me: opa que ego facio et
ip̄e faciet. ꝛ maiora hoz faciet: qz ego ad patrē
vado. ꝛ quodcūqꝫ petieritis patrem in nomine
meo hoc faciaz vt glorificetur pater in filio. Si
quid petieritis in noīe meo: hoc faciā. Si diligi-
tis me mandata mea sꝫate. Et ego rogabo pa-
trem ꝛ aliū paradytū dabit vobis vt maneat vo-
biscū in eternū sp̄m̄ vitatis quē mūdus non pōt
accipere: qz nō videt eum: nec scit eum. Vos autē
cognoscetis eum: qz apud vos manebit ꝛ in vo

D

L

Mat. x. d
Luce. x. c

s. vi. d
s. vi. d

i. Job. xii. d

Mat. x. d
mar. xiii. b
Luce. xxi. c

D

A

B

s. vi. f

infra. xxi. f

Mat. x. d
Luce. x. c

Mat. x. d
Luce. x. c

B

Johannes

bis erit. Non relinqnā vos orphanos veniā ad vos. Adhuc modicū et mūdus iam me nō videt. Vos autē videtis me: quia ego vivo et vos vivetis. In illo die vos cognoscetis quia ego sum in patre meo: et vos in me et ego in vobis. Qui hīs mādāta mea et suat: ille est qui diligit me. Qui autē diligit me: diliget a patre meo. Et ego diligā eū et manifestabo ei meipm. Dicit ei iudas: non ille scariothis. Dñe quid factū est quia manifestaturus es nobis teipm et nō mundo. Respondit iesus et dixit ei. Si quis diligit me sermonē meū servabit: et pater meus diliget eum et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus. Qui non diligit me sermones meos nō servat. Et sermonem quē audistis non est meus: sed eius qui misit me patris. Hec locutus est vobis apud vos manens. Paraclytus autē spiritus sanctus quē mittet pater in nomine meo: ille vos docebit omnia et suggeret vobis omnia quęcumque dixerō vobis. Hęc relinquo vobis paces meas do vobis. Non quomodo mūdus dat ego do vobis. Non turbetur cor vestrum neque formidet. Audistis quia ego dixi vobis: vado et venio ad vos. Si diligeretis me gauderetis utique quia vado ad patres: quia pater maior me est. Et nūc dixi vobis priusquam fiat ut cum factum fuerit credatis. Jam nō multa loquar vobiscum. Venit enim princeps mundi huius: et in me nō habet quicquam. Sed ut cognoscat mūdus quia diligo patrem. et sicut mandatū dedit mihi pater: sic facio. Surgite: eamus hinc.

L.S. Dicit: ego sum vitis vera et pater meus agricola est. de dilectione precepta. si me persecuti sunt: et vos persequentur: et odio habuerunt me gratis: dicit cum venerit paraclytus.

XV

Ego sum vitis vera: et pater meus agricola est. Omne palmitē in me nō ferentem fructū tollet eum: et omnem qui fert fructū purgabit eum ut fructum plus afferat. Iam vos mundi estis propter sermonem quē locutus sum vobis. Manete in me et ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructū a semetipso nisi manserit in vite: sic nec vos nisi in me manseritis. Ego sum vitis: vos palmites. Qui manet in me et ego in eo hic fert fructum multum. quia sine me nihil potestis facere. Si quis in me nō manserit: mittet foras sicut palmites et arefcit: et colligent eum: et in ignem mittent et ardet. Si manseritis in me: et verba mea in vobis manserint: quocumque volueritis petetis: et fiet vobis. In hoc clarificatus est pater meus ut fructū plurimum afferatis et efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit me pater et ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si precepta mea servaveritis: manebitis in dilectione mea: sicut et ego precepta patris mei servavi et maneo in eius dilectione. Hec locutus sum vobis

ut gaudium meum in vobis sit: et gaudium vestrum impleatur. Hoc est preceptum meum ut diligatis invicem sicut dilexi vos. Maiorem hanc dilectionem nemo habet quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Vos amici mei estis: si feceritis quę ego precipio vobis. Jam non dicam vos servos: quia servus nescit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos: quia omnia quęcumque audivi a patre meo nota feci vobis. Non vos me elegistis: sed ego elegi vos et posui vos ut eatis et fructum afferatis et fructus vester maneat: ut quocumque petieritis patrem in nomine meo det vobis. Hęc mando vobis ut diligatis invicem. Si mundus vos odit scitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis: mundus quod suum erat diligeret. Quia vero de mundo non estis: sed ego elegi vos de mundo: propterea odit vos mundus. Mementote sermonis mei quem ego dixi vobis. Non est servus maior domino suo. Si me persecuti sunt et vos persequentur. Si sermonem meum servaverunt et vestrum servabunt. Sed hec omnia faciet vobis propter nomen meum: quia nesciunt eum qui misit me. Si non venissem et locutus fuisset eis peccatum nō haberent. Nunc autem excusationem nō habent de peccato suo. Qui me odit et patrem meum odit. Si opera nō fecissem in eis que nemo alius fecit: peccatum non haberent. Nunc autem et viderunt et oderunt me: et patrem meum. Sed ut adimpleatur sermo qui in lege eorum scriptus est: quia odio habuerunt me gratis. Cum autem venerit paraclytus quē ego mittam vobis a patre spiritu veritatis qui a patre procedit ille testimonium perhibebit de me. et vos testimonium perhibebitis: quia ab initio mecum estis.

L.S. Absque synagogis facient vos. nunc vado ad eum qui me misit et nemo ex vobis interrogat. cum venerit paraclytus ille arguet mundum de peccato: omnia quęcumque hęc precepta mea sunt. modicum iam et non videbitis me. usque modo non petistis quicquam. exiit a patre meo et veni in mundum pater mecum est.

XVI

Hec locutus sum vobis ut non scandalizetis. Absque synagogis facient vos. Sed venit hora ut omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se prestare deo. Et hec faciet vobis: quia non noverunt patrem neque me. Sed hec locutus sum vobis ut cum venerit hora eorum reminiscamini quia ego dixi vobis. Hęc autem vobis ab initio non dixi: quia vobiscum eram. Et nunc vado ad eum qui misit me: et nemo ex vobis interrogat me quovadis. Sed quia hec locutus sum vobis: tristitia implebit cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis: expedit vobis ut ego vadam. Si enim non abiero: paraclytus non veniet ad vos. Si autem abiero: mittam eum ad vos. Et cum venerit ille: arguet mundum

ij. Cor. iiii. d
Eph. v. a
philip. iii. d
i. Thes. iii. b
1. Joh. iii. c

C

1. Joh. iii. c

infra. viii. c
Mat. xxi. c
Luce. vi. f
mat. xxiij. a
Mat. xiii. b
Luce. xxi. c
Mat. xi. d
Luce. x. d

D

psal. xxxiii. c

A
mat. xxiij. a
mat. xiii. b
Luce. xii. c

B

Johannes

de pctō: et de iusticia et de iudicio. De pctō q̄des qz non crediderunt in me. De iusticia vō qz ad patrē vado, et iam nō videbitis me. De iudicio autē: qz p̄nceps mūdi hui⁹ iam iudicat⁹ ē. Adhuc multa habeo vob̄ dicere: sed nō potestis portare modo. Cū autē venerit ille spūs v̄itatis docebit vos oēm v̄itatē. Nō em̄ loquet⁹ a semetipso: sed q̄cumqz audiet loquet⁹: et q̄ v̄tura sunt annūciabit vob̄. Ille me clarificauit: qz de meo accipiet: et annūciabit vobis. Oīa quecūqz h̄z p̄: mea sunt. Propterea dixi, quia de meo accipiet et annūciabit vobis. Modicum et iam non videbitis me: et iterum modicum et videbitis me: qz vado ad patrē. Dixerūt ergo ex discipulis eius ad inuicē. Quid est h̄ qd̄ dicit nob̄ modicū et nō videbitis me: et iterū modicū et videbitis me: et qz vado ad patrē. Dicebant ergo. Quid est hoc qd̄ dicit modicū? Nescimus quid loquit⁹. Cognouit autē iesus qz volebāt eū interrogare, et dixit eis. De hoc queritis inter vos: qz dixi modicū et non videbitis me: et iterū modicū et videbitis me. Amē amen dico vobis: quia plorabitis et flebitis vos: mūdus autē gaudebit. Vos autē contristabimini sed tristitia v̄ra v̄tes in gaudiū. Mulier cū parit tristitiā habet qz venit hora eius. Cū autē peperit puerū: iam nō meminit p̄ssure, p̄pter gaudiū: qz natus est humo in mūdū. Et vos igit̄ nunc tristitiaz habetis. Iterum autē videbo vos et gaudebit cor vestrum: et gaudiū vestrū nemo tollet a vobis, et in illo die me nō interrogabitis q̄cūqz. Amen amen dico vobis: si quid petierit̄ patres in nomine meo dabit vobis. Usqz modo nō petistis quicūqz in nomine meo. Petite et accipiet̄ v̄t gaudiū vestrū sit plenū. Hec in puerb̄is locutus sum vobis. Venit hora cum iam nō in puerb̄is loquar vobis: sed palam de patre meo annūciabo vobis. In illo die in nomine meo petetis: et nō dico vobis: qz ego rogabo patrē de vobis. Ip̄e em̄ p̄ amat vos: qz vos me amastis et credidistis qz a deo exiui: exiui a patre et veni in mūdū: itez relinq̄ mūdū et vado ad patrē. Dicit̄ ei discipuli eius. Ecce nūc palā loq̄ris et pro uerbū nullū dicis. nūc scimus qz scis oīa et nō opus est tibi vt quis te it̄roget. In hoc credim⁹: qz a deo existi. R̄ndit eis iesus. Quid creditis: ecce venit hora et iam venit vt disp̄gamini vnusqz in p̄pa et me solū relinq̄tis: et nō suz solus: qz pater mecū ē. Hec locutus sum vobis vt in me pacē habeatis. In mūdō p̄ssurā habebit̄ sed cōfidite: ego vici mūdū.

C.S. Subleuatis ocul̄ in celū dixit: p̄ veni hora clarifica filiū tuū. iesus discipulos cōmēdat p̄ri. P̄ iuste mūd⁹ te nō cognouit et

Hec locut⁹ est iesus: et subleuatis oculis in celū dixit. Pater venit ho

ra clarifica filiū tuū vt filius tu⁹ clarificet te. sicut dedisti ei p̄tates oīs carnis vt oē qd̄ dedisti ei det eis vitā eternā. Hec est autē vita eterna vt cognoscāt te solū deum verū et quē misisti iesum xp̄m. Ego te clarificaui sup̄ terrā: op⁹ cōsummaui qd̄ dedisti mihi vt faciā. Et nunc clarifica me tu p̄ apud temetipz claritate quā habui p̄sqz mūdus fieret apud te. Manifestaui nomen tuū hominibus q̄s dedisti mihi de mūdō. Tui erant: et mihi eos dedisti: et p̄monē meum f̄uauerūt. nunc cognouerunt qz oīa que dedisti mihi abs te sūt. Quia verba que dedisti mihi: dedi eis, et ipsi acceperunt et cognouerunt vere qz a te exiui et crediderunt quia tu me misisti. ego p̄ eis rogo. Non p̄ mundo rogo, sed p̄ his quos dedisti mihi qz tui sunt: et mea oīa tua sunt: et tua mea sunt et clarificatus sum in eis, et iam nō suz in mūdō: et hi in mūdō sunt: et ego ad te venio. Pater sancte fua eos in nomine tuo quos dedisti mihi vt sint vnum sicut et nos. Cum essem cum eis ego seruaui eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi ego custodiui: et nemo ex eis perit nisi filius perditionis vt scriptura impleatur. Nunc autem ad te venio: et hec loquor in mundo vt habeant gaudiū meum impletum in semetipsis. Ego dedi eis p̄monem tuam: et mundus eos odio habuit quia nō suz de mūdō sicut et ego non sū de mūdō. nō rogo vt tollas eos de mundo sed vt fues eos a malo. De mundo non sunt sicut et ego nō sum de mūdō. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in mundum: ita et ego misi eos in mūdū et p̄ eis ego sanctifico meipsum: vt sint et ipsi sanctificati in veritate. non p̄ eis autē rogo tm̄: sed et p̄ eis qui credituri sunt p̄ verbū eoz in me vt omnes vnū sint sicut tu pater in me et ego in te: et vt ip̄i in nobis vnum sint: vt credat mundus quia tu me misisti. Et ego claritatem quā tu dedisti mihi dedi eis vt sint vnum sicut et nos vnum sumus. ego in eis et tu in me vt sint consummati in vnū: et cognoscat mundus quia tu me misisti: et dilexisti eos sicut et me dilexisti. Pater quos dedisti mihi volo vt vbi ego sum et illi sint mecum: vt videāt claritatem meā quā dedisti mihi: qz dilexisti me ante cōstitutionem mundi. Pater iuste mundus te non cognouit. ego autē te cognoui: et hi cognouerunt: quia me misisti: et notū feci eis nomen tuū et notum faciam: vt dilectio qua dilexisti me in ipsis sit: et ego in ipsis.

C.S. Egressus iesus cū discipulis suis trās torrentē cedron q̄rentib⁹ iudaicū cohortē iesus r̄ndit: ego sum: abierūt retrosum et ceciderunt in terram. Captio xp̄i: negatio petri. abiudicatio xp̄i et responsio eiusdem. **XVIII**

Mat. xi. d
Luce. x. d
D
s. iiii. b

hiere. xxi. c
Jaco. iiii. c
E

Mat. xii. c
Mat. xi. c
s. iiii. b
i. Johā. i. d
F

S
Mat. xvi. c
Mat. xii. c
Zachā. xiii. c

A

B

B

E

E

D

Mat. xvi. c
Luce. x.

E

Johannes

H Ecce cum dixisset iesus egressus est cum discipulis suis trans torrentem cedron ubi erat hortus: in quem introiit ipse et discipuli eius. Sciebat autem et iudas qui tradebat eum locum quod frequenter iesus venerat illuc cum discipulis suis. Judas ergo cum accepisset cohortem et a pontificibus et a pharisaeis milites venit illuc cum lanternis et facibus et armis. Iesus itaque sciens omnia quae ventura erant super eum processit et dixit eis. Quae queritis? Responderunt ei. Iesum nazarenum. Dicit eis iesus. Ego sum. Stabat autem et iudas qui tradebat eum cum ipsis. Et ergo dixit eis: ego sum: abierunt retrosum et ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogavit eos. Quae queritis? Illi autem dixerunt. Iesum nazarenum. Respondit iesus. Dixi vobis quod ego sum: si ergo me queritis finite hos abire. Et impleret sermo quem dixit: quod quod dedisti mihi non perdidisti ex eis quemquam. Simon ergo petrus habens gladium eduxit eum: et percussit pontificis frontem et abscidit auriculam eius dextram. Erat autem nomen serui malchus. Dicit ergo iesus petro. Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem quem dedit mihi non bibam. Cohors autem et tribunus et ministri iudeorum comprehenderunt iesum et ligauerunt eum et adduxerunt eum ad annam primam. Erat enim socer caiphas qui erat pontifex anni illius. Erat autem caiphas qui consilium dederat iudeis: quod expedit unum hominem mori pro populo. Sequebatur autem iesum simon petrus et alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus pontifici. et introiit cum iesu in atrium pontificis. Petrus autem stabat ad ostium foris. Exiit ergo discipulus alius qui erat notus pontifici: et dixit ostiariae et introduxit petrum. Dixit ergo petro ancilla ostiaria. Nunquid et tu ex discipulis es hominis istius. Dicit ille. Non sum. Stabant autem serui et ministri ad prunas quia frigus erat: et calefaciebant se: erat autem cum eis et petrus stans et calefaciens se. Pontifex ergo interrogavit iesum de discipulis suis et de doctrina eius. Respondit ei iesus. Ego palam locutus sum mundo: ego semper docui in synagoga et in templo quo omnes iudei conueniunt et in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? Interroga eos qui audierunt quod locutus sum ipsis. ecce hi sciunt quae dixerim ego. Nec autem cum dixisset: unus assistens ministrorum dedit alapam iesu dicens. Sic respondes pontifici? Respondit ei iesus. Si male locutus sum: testimonium perhibe de malo. si autem bene: quid me cedis? Et misit eum annas ligatum ad caipham pontificem. erat autem simon petrus stans et calefaciens se. Dixerunt ergo ei. Nunquid et tu ex discipulis eius es? Negavit ille et dixit: non sum. Dicit ei unus ex seruis pontificis cognatus eius cum abscidit petrus auriculam. Nonne ego te vidi in horto cum illo? Iterum ergo negavit petrus: et statim gallus cantauit. Adducunt ergo iesum a caipha in pretorium. erat

autem mane et ipsi non introierunt in pretorium ut non contaminarentur: sed ut manducarent pascha: exiit ergo pilatus ad eos foras et dixit. Quae accusationes affertis aduersus hominem hunc? Responderunt et dixerunt. Si non esset hic malefactor non tibi tradidimus eum. Dixit ergo eis pilatus. Accipite eum vos: et secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo iudei. Nobis non licet interficere quemquam. Ut sermo iesu impleretur quem dixit significans quod morte esset moriturus. Introiit ergo iterum in pretorium pilatus et vocauit iesum et dixit ei. Tu es rex iudeorum? Respondit iesus. A temetipso hoc dicis: an alij dixerunt tibi de me. Respondit pilatus. Nunquid ego iudeus sum. gens tua et pontifices tradiderunt te mihi: quid fecisti? Respondit iesus. Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum: ministri mei utique decernerent ut non traderer iudeis. nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit ei itaque pilatus. Ergo rex es tu? Respondit iesus. Tu dicis quod rex sum ego. Ego in hoc natus sum et ad hoc veni in mundum ut testimonium perhibeam veritati. Quis qui est ex veritate audit vocem meam. Dicit ei pilatus. Quid est veritas? Et cum hoc dixisset iterum exiit ad iudeos: et dicit eis. Ego nullam inuenio in eo causam. Est autem consuetudo vobis ut unum dimittam vobis in pascha. Vultis ergo dimittam vobis regem iudeorum? Clamarunt rursum omnes dicentes. non hunc sed barabbam: erat autem barabbas latro.

C. S. Pilatus iesum flagellauit: derisio: crucifixio inter duos latrones: commedatio mensis discipulo: et potatio acetici: et mors et sepultura.

Anc ergo apprehendit pilatus **XIX** iesum et flagellauit. et milites plectentes coronas de spinis imposuerunt capiti eius et veste purpurea circumdederunt eum: et veniebant ad eum et dicebant. Aue rex iudeorum: et dabant ei alapas. Exiit itaque pilatus foras et dicit eis. Ecce adduco vobis eum foras ut cognoscatis quod nullam inuenio in eo causam. Exiit ergo iesus portans spinam coronam et purpuream vestimentum. et dicit eis. Ecce homo. Cum ergo viderent eum pontifices et ministri clamabant dicentes. Crucifige crucifige eum. Dicit eis pilatus. Accipite eum vos et crucifigite. ego enim non inuenio in eo causam. Responderunt ei iudei. nos legem habemus et secundum legem debet mori. quia filium dei se fecit. Cum ergo audisset pilatus hunc sermonem magis timuit. et ingressus est pretorium iterum: et dicit ad iesum. Unde es tu? Iesus autem respondit non dedit ei. Dicit ergo ei pilatus. Quia non loquaris? nescis quod potestatem habeo crucifigere te? et potestatem habeo dimittere te? Respondit iesus. non habes potestatem aduersum me ullam nisi tibi datus esset de

Mat. xv. a
Luce. xxiii. a

Mat. xvii. b
Mat. xv. a
Luce. xxiii. a

Mat. xvii. b
Mat. xv. b
Mat. xvii. b
Mat. xv. a

Mat. xvii. e
Mat. xv. c

Luce. xxiii. a
Mat. xvii. g
Mat. xv. b
Mat. xvii. c
Mat. xv. b
Luce. xxiii. e

Mat. xvii. b
Mat. xv. a
Luce. xxiii. a

Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xvii. g
Mat. xvii. h
Mat. xvii. i
Mat. xvii. j
Mat. xvii. k
Mat. xvii. l
Mat. xvii. m
Mat. xvii. n
Mat. xvii. o
Mat. xvii. p
Mat. xvii. q
Mat. xvii. r
Mat. xvii. s
Mat. xvii. t
Mat. xvii. u
Mat. xvii. v
Mat. xvii. w
Mat. xvii. x
Mat. xvii. y
Mat. xvii. z
Mat. xvii. a
Mat. xvii. b
Mat. xvii. c
Mat. xvii. d
Mat. xvii. e
Mat. xvii. f
Mat. xv

Johannes

super. Propterea qui me tradidit tibi: magis peccatum habet. Et exinde querebat pilatus dimittere eum. Iudei autem clamabant dicentes. Si hunc dimitteris non es amicus cesaris. Quis enim qui se regem facit dicit cesari. Pilatus autem cum audisset hos sermones: adduxit foras iesum: et sedit per tribunal in loco qui dicitur lithostrotos. hebraice autem gabatha. Erat autem parasceue hora quasi sexta. et dicit iudeis. Ecce rex vester. Illi autem clamabant. Tolle tolle: crucifige eum. Dicit eis pilatus. Regem vestrum crucifigam? Rponderunt pontifices. Non habemus regem nisi cesarem. Tunc ergo tradidit eis illum ut crucifigeretur. Susceperunt autem iesum et eduxerunt eum. Et baiulans sibi crucem exiit in eum qui dicitur caluarie locus: hebraice autem golgotha. Ubi crucifixerunt eum: et cum eo alios duos hinc et hinc: medium autem iesum. Scripsit autem et titulum pilatus et posuit super crucem: erat autem scriptum. Iesus nazarenus rex iudeorum. Hunc ergo titulum multi iudeorum legerunt: quia prope civitates erat locus ubi crucifixus est iesus. et erat scriptum hebraice: grece: et latine. Dicebant ergo pilato pontifices iudeorum. Noli scribere rex iudeorum. sed quia ipse dixit: rex sum iudeorum. Rndit pilatus. Quod scripsi scripsi. Milites ergo cum crucifixissent eum acceperunt vestimenta eius. et fecerunt quatuor partes unicuique militi partem et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis desuper contexta per totum. Dixerunt ergo ad invicem. Non scindamus eam: sed sortiamur de illa cuius sit. Et scriptura impleteretur dicens. Partiti sunt vestimenta mea sibi: et in vestem meam miserunt sortem. et milites quidem hec fecerunt. Stabant autem iuxta crucem iesu mater eius sororum matris eius maria cleophae et maria magdalene. Cum vidisset ergo iesus matrem et discipulum stantem quem diligebat dicit matri sue: mulier ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in suam. Postea sciens iesus quod omnia consummata sunt ut consummaretur scriptura dicit. Sitio. Vas autem erat positum aceto plenum. Illi ergo spongiam plenam aceto isopo circumponentes obtulerunt ori eius. Cum ergo accepisset iesus acetum dixit. Consummatum est. et inclinato capite tradidit spiritum. Iudei ergo quoniam parasceue erat ut non remaneret in cruce corpora sabbato. Erat enim magnus dies ille sabbati: rogaverunt pilatum ut frangerent eorum crura et tollerentur. Venerunt ergo milites et primi quidem frangerunt crura et alterius qui crucifixus est cum eo. Ad iesum autem cum venissent ut viderent eum iam mortuum non frangerunt eius crura. sed unus militum lancea latus eius aperuit: et continuo exiit sanguis et aqua. et qui vidit testimonium perhibuit et verum est testimonium eius. et ille scit quod vera dicit ut et vos credatis. facta sunt enim hec ut scriptura impleteretur. Os non comminuetis ex eo. Et iterum alia scriptura dicit.

Videbunt in quem transfixerunt. Post hec autem rogavit pilatum ioseph ab arimathia eo quod esset discipulus iesu: occultus autem propter metum iudeorum ut tolleretur corpus iesu. et permisit pilatus. Venit ergo et tulit corpus iesu. Venit autem et nicodemus qui venerat ad iesum nocte primum ferens mixturam myrrhe et aloes quasi libras centum. Acceperunt autem corpus iesu et ligaverunt eum lintheis cum aromatibus: sicut mos est iudeis sepelire. Erat autem in loco ubi crucifixus est hortus: et in horto monumentum novum in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergo propter parasceue iudeorum quia iuxta erat monumentum posuerunt iesum.

XX Resurrectio et qualiter apparuit maria magdalene apparens discipulis dedit eis pacem spiritum sanctum. post dies octo clausis ianuis apparuit discipulis et thome.

XXI Na autem sabbati maria magdalene venit mane cum adhuc tenebre essent ad monumentum: et vidit lapidem sublatum a monumento. Evocavit ergo et venit ad simonem petrum et ad alium discipulum quem amabat iesus: et dicit illis. Tulerunt dominum de monumento: et nescimus ubi posuerunt eum. Exiit ergo petrus et ille alius discipulus et venerunt ad monumentum. Currebant autem duo simul. et ille alius discipulus percussit citius petro: et venit primus ad monumentum. Et cum se inclinasset vidit posita lintheamina non introiit. Venit ergo simon petrus sequens eum et introiit in monumentum. et vidit lintheamina posita et sudarium quod fuerat super caput eius non cum lintheaminibus positum: sed separatim involutum in unum locum. Tunc ergo introiit et ille discipulus qui venerat primus ad monumentum et vidit et credidit. Nondum enim sciebat scripturam quod oportuit eum a mortuis resurgere. Abierunt ergo iterum discipuli ad semetipsos. Maria autem stabat ad monumentum foris plorans: Dum ergo fieret inclinavit se et prospexit in monumentum. Et vidit duos angelos in albis sedentes: unum ad caput et unum ad pedes: ubi positum erat corpus iesu. Dixerunt ei illi. Mulier quid ploras? Dicit eis. Quia tulerunt dominum meum: et nescio ubi posuerunt eum. Nec cum dixisset conversa est retrorsum: et vidit iesum stantem et non sciebat quia iesus est. Dicit ei iesus. Mulier quid ploras? Que queris. Illa existimans quod hortulanus esset: dicit ei. Domine si tu sustulisti eum dicit mihi ubi posuisti eum: et ego cum tollam. Dicit ei iesus. Maria. Conversa illa dicit ei. Rabboni: quod dicitur magister. Dicit ei iesus. Noli me tangere. Nondum enim ascendi ad patrem meum. Vade autem ad fratres meos: et dic eis. Ascendo ad patrem meum et patrem vestrum: deus meus et deus vestrum. Venit maria magdalene annuncians discipulis quod vidit dominum et hec dixit mihi

Mat. xv. b
Luce. xxiii. c

Mat. xvii. d
Mat. xv. b
Luce. xxiii. d

Mat. xvii. e
Luce. xxiii. e
Mat. xv. e
Mat. xvii. e
Mat. xv. c
Luce. xxiii. e

Mat. xvii. d
Mat. xv. d
Luce. xxiii. e

Ps. xxi.

Mat. xvii. f
Mat. xv. c
Luce. xxiii. e
Mat. xvii. f
Mat. xv. d
Luce. xxiii. f

Exod. xii. g
Ihume. ix. b

Johannes

Cū ergo sero eēt die illo vna sabbatorū et fores es-
sent clausę ubi erāt discipuli congregati ppter metū
indeoꝝ venit iesus et stetit in medio et dixit eis:
Pax vobis. Et cū h̄ dixisset ostēdit eis manū et lat̄
pedū suū. Ergo discipuli viso dño. Dixit ergo eis
iterū. Pax vobis. Sicut misit me p̄ et ego mit-
to vos. Hęc cū dixisset insufflauit et dicit eis. Ac-
cipite sp̄m̄ sc̄m̄. Quoz remiseritis pctā remittū-
tur eis. et quoz retinueritis retēta sūt. Thomas
autē vn̄ ex duodecim qui d̄r didim̄ nō erat cum
eis qñ venit iesus. Dixerūt ergo ei alij discipuli
vidim̄ dñm. Ille autē dixit eis. Nisi videro i ma-
nibus ei⁹ figurā clauoz: et mittā digitū meū in
locū clauoz: et mittā manū meā in lat̄ ei⁹ non
credā. Et post dies octo iterū erāt discipuli ei⁹
intus et Thomas cū eis. Venit iesus ianuis clau-
sis: et stetit in medio: et dixit eis. Pax vobis. De-
inde dicit thome. Infer digitum tuū huc et vide
manus meas et affer manū tuā et mitte in latus
meū et noli esse incredul⁹ s̄ fidelis. Rñdit thomas
et dixit: dñs me⁹ et de⁹ me⁹. Dicit ei iesus. Quis vi-
disti me thoma credidisti: beati q̄ nō viderunt et
crediderūt. Multa q̄dē et alia signa fecit iesus in
spectu discipuloꝝ suoz q̄ nō sūt scripta in libro
hoc. hec autē scripta sunt vt credatis qz iesus est
fili⁹ dei: et vt credētes vitā habeatis i noīe eius.

L. S. Postea iteruz manifestauit se ad mare
tyberiadis et de piscatione petri: dicit petro ter-
tio pasce oues meas

XXI

Postea manifestauit se iterū iesus ad ma-
re tyberiadis. Manifestauit autē sic. Erāt
simō petrus et thomas q̄ d̄r didim⁹ et
nathanael q̄ erat a chana galilee: et filij zebedei:
et alij ex discipulis ei⁹ duo. Dicit eis simō petrus.
Vado piscari. dicūt ei. Venim⁹ et nos tecum. Et
exierūt et ascēderunt in nauim: et illa nocte nihil
p̄diderūt. Mane autē ias facto stetit iesus in lit-
torē: nō tñ cognouerūt discipuli qz iesus est. Dicit
ergo eis iesus. Pueri nunq̄d pulmētariū hētis
Rñderūt ei. Non. Dicit eis. Mittite i dexterā na-
uigij rethē: et inuenietis. Miserūt g⁹: et iam nō va-
lebāt illud trahere p̄ multitudie pisciū. Dicit g⁹
discipul⁹ ille quē diligebat iesus petro. Dñs est
simon petrus cū audisset qz dñs est: tunica succi-
pit se. Erat em̄ nud⁹ et misit se i mare. Alij autē di-
scipuli nauigio venerūt. Non em̄ lōge erāt a fra-
s̄ q̄si cubitis ducētis trahētes rethē pisciū. Et
ergo descēderūt i terrā: viderūt p̄rnas positas
et piscē suppositū et panē. Dicit eis iesus. Affer-
te de piscib⁹ q̄s p̄didistis nūc. Ascēdit simō pe-
trus et traxit rethē in terrā plenū magnis piscib⁹
centū quinquagintatrib⁹. Et cū tanti essent non est
scissus rethē. Dicit eis iesus. Venite p̄adete. Et
nemo audebat discumbentiū interrogare eum tu
q̄s es. sciētes qz dñs est. Et venit iesus et acce-

pit panē. et dabat eis et piscē s̄s̄r. Hoc tam tertio
manifestat⁹ est iesus discipul⁹ suis est surrexisset
a mortuis. Cū g⁹ prandidissent dixit simōi petro
iesus. Simō iohānis diligis me pl⁹ his: Dicit
ei. Etiam dñe tu scis qz amo te. Dicit ei. Pasce
agnos meos. Dicit ei iterū. Simō iobis diligis
me: Ait illi. Etia dñe tu scis qz amo te. Dicit ei
iterū. Pasce agnos meos. Dicit ei tertio Simō
iohānis amas me: Cōtristat⁹ est petrus qz dicit ei
tertio amas me: et dicit ei. Dñe tu oia nosti tu scis
qz amo te. Dicit ei. Pasce oues meas. Amen a-
men dico tibi cū esles iunior cingebas te et am-
bulabas vbi volebas. Cū autē senueris extēdes
man⁹ tuas et ali⁹ te cinget: et ducet q̄ tu nō vis
Hoc autē dicit significās q̄ morte clarificaturus
esset deū. Et cū h̄ dixisset dicit ei. Sequere me. Cō-
uersus petrus vidit illū discipulū quē diligebat
iesus sequēte. q̄ et recubuit in cena sup pect⁹ ei⁹: et
dixit. Dñe q̄s ē q̄ tradet te: Hūc g⁹ cū vidisset pe-
tr⁹ dicit iesu. Dñe: b̄ autē qd. Dicit ei ihs. Sic em̄
volo manere donec veniā. Quid ad te. Tu me se-
quere. Erūt g⁹ p̄mo iste int̄ fr̄es: qz discipulus ille
nō morit⁹. Et nō dixit ei iesus. nō morit⁹. sed sic cū
volo manere donec veniā: qd ad te: Dic ē disci-
pul⁹ ille q̄ testimoniu⁹ p̄hibet de his: et sc̄psit h̄.
Et scim⁹ qz v̄x est testimoniu⁹ ei⁹. Sūt at̄ et alia
m̄ta q̄ fec̄ ihs q̄ si scribant̄ p̄ singla nec ip̄s arbi-
troꝝ mūdū capere posse eos q̄ scribēdi sūt libros

**Explicit euāgelii s̄m̄ iohāne. Incipit p̄fatio
s̄cti hieronymi in oēs epistolas sancti Pauli:**

Primus q̄rit: q̄re post euāgelia q̄ supple-
mētuz legis sunt et in nobis exēpla et p̄-
cepta viuēdi plenissime digesta sūt volu-
erit ap̄s has ep̄las ad singlas ecclias destiare
Hac at̄ causa sc̄m̄ videt̄. vt sc̄z initia nascētis
ecclie nouis causis existentib⁹ p̄ueniret. et vt p̄-
sentia atq̄ orientia ressecaret vitia. et post futu-
ras excluderet q̄stioes exemplo p̄pharum qui
post editā legem moysi in q̄ oia dei mandata le-
gebant: nibilonin⁹ tñ doctrina sua rediuiua sem-
per populi cōpressere pctā. et ppter exemplum
viuēdi libros ad nostrā etiā memoriā transmi-
serunt. Deinde querit. Cur nō ampli⁹ q̄ decem
ep̄las ad ecclias sc̄psit. Decē sunt em̄ cum ea
q̄ dicit ad hebreos. Nam relique q̄tuor ad disci-
pulos specialiter sunt p̄recte. Ut ostēderet no-
uum non discrepare a veteri testamento et se p̄
legē nō facere moysi ad numerum p̄moruz deca-
logi mandatorū suas ep̄las destinauit et q̄t ille
p̄ceptis a pharaone instituit liberatos. totidem
hic epistolis a diabolo et idolatrie fuitute edo-
cet acq̄sitos. Nā et duas tabulas lapideas duoz
testamētoz figuram habuisse viri eruditissimi
tradiderunt. Ep̄lam sane que ad hebreos scribi-
tur quidam pauli nō esse cōtendunt eo q̄ nō sit

Prologus

eius noie titulata et ppter fimonis stiliqz distantia
sz aut barnabe iux tertullianu. aut luce iuxta qsd
dam. vel certe clemētis discipuli aploz et epi ro
mane ecclie post aplos ordinati. Quibz rñdēdū
est: si ppter ea pauli nō erit: qz ei nō hz nomē: er
go nec alicui erit: qz nulli noie titulaf. Qd si in
conueniēs absurdūqz est: ipius magis esse crede
da est q̄ tāto doctrine sue fulget eloquio. Sz qm̄
apud hebreoz ecclias q̄si destructor legis falsa
suspitiōe hēbat: voluit tacito noie de figuris le
gis: et vitate xpi reddere rationes. ne odiū nois
in fronte p̄titulati vtilitatē excluderet lectionis
Non est sane mirū si eloquētiōz videat in p̄prio.
id est hebreo q̄ in pegrino. id est in greco q̄ cete
re eple sūt scripte sermone. Donet etiā quosdā
quare romanoz epla in p̄mo sit posita: cū eā nō
p̄mo scriptā ratio manifestet. Nā hāc se pficiscen
tem hierosolymā scripsisse testat cū corinthios et
alios iam ante vt ministeriū qd secū portaturus
erat colligerēt. litteris adhortat sit. Unde et in
telligi quidā volūt ita oēs eplas ordinatas: vt
prima ponere q̄uis posterior fuerit destmata
vt p̄ singulas eplas gradibz ad p̄fectiora venire
tur. Romanoz nāqz pleriqz tā rudes erāt. vt nō
intelligerēt dei se grā et nō suis meritis esse sal
uatos. et ob hoc duo i. iter se ppli p̄fictaret. Id
circo illos indigere alicri corrigi vitia gentilita
tis priora cōmemorās. Corinthiis aut iam dicit
scientie grām esse p̄cessam: et nō tam om̄s incre
pat q̄ cur peccātes nō increpanerūt: rep̄hēdit. si
cut ait. Audiū inter vos fornicatio. et iterū. Con
gregatis vobis cū meo spū: tradere h̄mōi satha
ne. In secūda h̄o laudant: et vt magis ac magis
p̄ficiāt cōmonent. Galat̄e h̄o iam nullius cri
minis arguunt nisi hoc tm̄ q̄ callidissimis pseu
do aplis credidest. Ephesi sane nulla reprehē
sione: sz multa laude sunt digni qz fidē apostoli
cam seruauerūt. Philippenses etiā mltomagis
collaudant qui nec audire quidez falsos aplos
voluerunt. Thessalonicenses nihilominz in dua
bus epistolis oī laude p̄sequit: eo q̄ non solum
fidem incussam seruauerint cveritatis: sed etiā
in persecutiōe fuerint cōstantes inuenti. Collo
senses aut tales erant vt cū ab aplo visi corpali
non fuissent hac laude digni haberent. Et si cor
pore inqt absens sum. sz spū vobiscum sum gau
dens et videns ordinē vestrū. De hebreis h̄o qd
dicendū est quoz thessalonicenses q̄ plurimum
laudati sunt imitatores facti esse dicunt. Sicut
ipse ait. Et vos fratres imitatores facti estis: ec
clesiaz dei q̄ sunt in iudea. Eadē em̄ passi estis: et
vos a contribulibus vris: q̄ et illi a iudeis. Apd
ipos qz hebreos eadē cōmemorat dicēs. Nam et
vinctis cōpassi estis et rapinā bonoz vestrorum
cum gaudio suscepistis. cognoscentes vos habe

re meliorem et manentem substantiam.

Incipit plogus specialis in eplam ad Rom.
Romani sunt qui ex iudeis et gentibz
crediderūt. Hi supba p̄tentiōe vole
bant se alterutrū supponere. Nam iu
dei dicebant. Nos sumz pplis dei q̄s
ab initio dilexit et fouit: nos circūcisi ex genere
abraā. sancta descendimz ex stirpe et notus retro
apud iudeā tantū de. Nos de egypto signis dei
et virtutibz liberati. mare sicco p̄transiuimz p̄de
cū inimicos nros grauissimi fluctus inuoluerēt
Nobis pluit māna dñs in deserto et quasi filijs
suis celeste pabulū ministravit. Nos die noctuqz
in colūna nubis ignisqz p̄cessit vt nob in inuio
iter oñderet. Atqz vt cetera ei circa nos immen
sa bñficia taceamus. nos soli digni fuimz dei le
gem accipere: et vocē dei loquētis audire eiusqz
cognoscere voluntatē. In qua lege nobis p̄mis
sus est christus ad quos etiā ipse se venisse testa
tus est dicens: non veni nisi ad oues q̄ perierāt
domus isrl: cum vos canes potius q̄ hoies ap
pellauerit. Equū ne ergo est vt ydola hodie de
serētes quibz ab initio deseruistis nobis. cōpare
mini. et nō potz in p̄selitoz locū ex legis autori
tate et consuetudine deputemini. Et hoc ipm̄ nō
merebamini. nisi qz larga semp dei clementia vo
luit vos ad nostrā imitationē admittere. Bētes
etiam econtrario respōdebāt. Quāto em̄ maiora
erga vos dei beneficia narraueritis: tanto maio
ris vos criminis reos esse monstrabitis. Semp
em̄ his oibus extitistis ingrati. nam ipis pedibz
quibz aridū mare transistis ludebatis ante ydo
la q̄ fecistis. et ipso ore quo paulo ante ob necē ad
uersarioruz dño cantaueratis simulacra vobis
fieri poposcistis: illis oculis quibus venerādo
deū in nube vel igne p̄spicere solebatis: simula
cra intuebamini. Quāna qz vob fastidio fuit: et
semp in deserto p̄ dñm murmurastis ad egyptū
vnde vos manu valida eiecerat redire cupiētes.
Quid plura. Ita patres vestri crebra puocatōe
dñm irritauerūt vt oēs in heremo morerent. nec
plus ex senioribz eoz q̄ duo hoies terrā p̄missi
onis intrarent. Sed quid antiqua replicamus:
cū etiā si illa mime fecissetis de b̄ solo nemo vos
dignos venia iudicaret q̄ dñm xpm̄ p̄phetarum
semp vobis vocibz rep̄missum nō solū suscipe
re nolulistis: sed etiā morte pessima pemistis. Quē
vt nos cognouimz statim credidimz cum nobis
de eo antea nō fuerit predicatum. Nā p̄batur: q̄
ydolis seruiuimz: nō obstinationi mētis: sed ig
norātie deputandum. Qui em̄ cognitū ilico seq̄
mur: olim vtiqz sequeremur si antea cognouisse
mus. Sic autem vos de generis nobilitate ia
ctatis quasi non morum imitatio magisqz carna
lis natiuitas filios vos faciat esse sanctorum:

f. Cor. v. a
Ibidem, b

i. Thes. ii. c

Colo. ii. a

i. Thes. ii. c

Hebre. x. f

Ad Romanos

Denique esau et hysmael cum de stirpe sint abrae mi-
nime tamen in filiis reputantur. His taliter altercati-
bus. apostolus se medium interponens ita partium dirimit
questiones. ut neutrum eorum sua iusticia salutem me-
ruisse confirmet: ambos vero populos et scienter et gra-
uiter deliquisse. Iudeos quidem quod per peruariationes
legis deum in honoremauerint: gentes vero quod cum cogni-
tum de creatura creatorum: ut deum debuerint venera-
ri. gloriam eius in manu facta mutauerint simulacra
Etrosque etiam sicut persecutos equales esse veris-
sima ratione demonstrat: praesertim cum in eadem lege pre-
dictum sit et iudeos et gentes ad christi fidem vocan-
dos esse ostendat. Quamobrem vicissim eos humili-
ans ad pacem et concordiam cohortatur.

Explicit prologus. Incipit argumentum.

Romani sunt partis italie. Hi preuen-
ti sunt a falsis apostolis. et sub nomi-
ne domini nostri Iesu christi in legem et
prophetas erant inducti. hos reuocat
apostolus ad veram et euangelicam fidem scri-
bens eis a corintho.

Explicit argumentum. Incipit epistola beati Pauli apostoli ad Romanos.

L. S. Ostendit apostolus charitatem se habere: ad romanos ac deinde vicia eorum redarguit: quod sequuntur desideria sua.

Ca. I

Paulus seruus
iesu christi vocatus apostolus
segregatus in euangelium dei
quod ante promiserat per propheta-
tas suos in scripturis san-
ctis de filio suo qui factus est
eius ex semine dauid secundum car-
nem qui predestinatus est filius dei in virtute secundum spiritum sancti
filiationis ex resurrectione mortuorum iesu christi domini no-
stri pro quem accepimus gratiam et apostolatum ad obedi-
endum fidei in omnibus gentibus pro nomine eius in qui-
bus estis et vos vocati iesu christi omnibus qui sunt roma-
ne dilectis dei vocatis sanctis. Gratia vobis et
pax a deo patre et domino nostro iesu christo. Primus
quidem gratias ago deo meo pro iesu christo pro omnibus vo-
bis quod fides vestra annuntiat in vniuerso mundo
Testis enim mihi est deus cui seruo in spiritu meo
in euangelio filii eius. quod sine intermissione memo-
riam vestri facio semper in orationibus meis. obse-
rans si quo modo tandem aliquando prosperus iter
habeam in voluntate dei veniendi ad vos. Desidero
enim videre vos ut aliquid impartiar vobis gratie spirita-
lis ad confirmandum vos. id est simul consolari in vo-
bis per eam que inuicem est fidei vestrae atque mea.
nolo autem vos ignorare fratres: quod sepe proposui ve-
nire ad vos et prohibitus sum usque adhuc ut aliquem
fructum habeam in vobis sicut et in ceteris gen-
tibus. Grecis ac barbaris: sapientibus et insipi-

entibus debitor sum itaque quod in me promptum est et
vobis qui roma estis euangelizare. Non enim eru-
besco euangelium. Virtus enim dei est in salutem omni-
credendi: in deo primum et greco. Iusticia enim dei
in eo reuelatur ex fide in fide: sicut scriptum est. Iu-
stus autem ex fide vivit. Reuelatur enim ira dei de celo
super omnem impietatem et iniusticiam hominum eorum et
qui veritatem dei in iniusticia detinent: quod notum est
dei manifestum est in illis. De enim illis manifesta-
uit. Inuisibilia enim ipsius a creatura mundi per
ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. sempi-
terna quae eius virtus et diuinitas: ita ut sint inex-
cusabiles. Quia cum cognouissent deum non sicut
deum glorificauerunt aut gratias egerunt: sed euanu-
erunt in cogitationibus suis: et obscuratum est insipientes
cor eorum. Dicentes enim se sapientes esse stulti facti
sunt. Et mutauerunt gloriam incorruptibilis dei in
similitudinem imaginis corruptibilis hominis: et vo-
lucrum et quadrupedum et serpentium. Propter quod tra-
didit illos deus in desideria cordis eorum in immu-
diciam: ut contumeliis afficiant corpora sua in semetipsis
Quia commutauerunt veritatem dei in mendacium
et coluerunt et seruiuerunt creature potius quam creatori
qui est benedictus in secula amen. Propterea tra-
didit illos deus in passiones ignominie. Nam se-
minie eorum immutauerunt naturalem usum in eum
usum qui est contra naturam. Sicut autem et masculi reli-
cto naturali usu femine exarserunt in desideriis
suis in inimicem. masculi in masculos turpitudinem
operantes. et mercedem quam oportuit erroris sui in
semetipsis recipientes. Et sicut non probauerunt deum
habeant in noticia. tradidit illos deus in reprobum sensum
ut faciant ea que non conueniunt repletos omni iniquitate:
malicia. fornicatione. auaricia. nequitia. plenos in-
uidia. homicidiis: contentione. dolo. malignitate:
surriones. detractores. deo odibiles. contume-
liosus. superbos. elatos. inueteros malorum paren-
tibus non obedientes. insipientes. incompósitos sine
affectu. absque federe. sine misericordia. Qui cum iusticiam
dei cognouissent non intellexerunt: quoniam qui talia
agunt digni sunt morte: non solum qui ea faciunt
sed etiam qui consentiunt facientibus.

L. S. Redarguit apostolus vicia iudeorum: dicens
eos in culpa gentilibus filios. et quod ad aliquid peiores.

Propter quod inexcusabilis es o homo
II
Iudicis qui iudicas. In quo enim alterum iudicas te
ipsum condemas. Eadem enim agis que iudicas
Scimus enim quoniam iudicium dei est secundum veritatem in eos
qui talia agunt. Existimas autem homo homo qui iudi-
cas eos qui talia agunt et facis ea. quod tu effugis
es iudicium dei? An diuitias bonitatis eius et
patientie et longanimitatis contemnis. Ignoras
quoniam benignitas dei ad penitentiam te ad-
ducit. Secundum autem duriciam tuam et impeni-
tens cor thesaurizas tibi iram in die ire et reue-

Abacuc. ii. a
Hebr. x. 5

E

i. Cor. ii. d
Eph. iii. d

infra. x. a
D

A
Mat. vii. a

Ad Romanos

Mat. xvi. b

latronis iusti iudicij dei: qui reddit vnicuique secundum opera eius. His quidem qui secundum patientiam boni operis gloriam et honorem et incorruptionem querentibus vitam eternam. His autem qui sunt ex contentione et qui non acquiescunt veritati credunt autem iniquitati: ira et indignatio, tribulatio et angustia in omnem animam hominis operantis malum: iudei primum et greci. Gloria autem et honor et pax omni operanti bonum iudeo primum et greco, non est enim acceptio personarum apud deum. Quicumque enim sine lege peccauerunt, sine lege peribunt. Et quicumque in lege peccauerunt pro lege iudicabunt. non enim auditores legis iusti sunt apud deum: sed factores legis iustificabunt. Cum enim gentes que legem non habent naturaliter ea que legis sunt faciunt, eiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt lex: que ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis testimonium reddente illis conscientia ipsorum et inter se inuicem cogitationum accusantium aut etiam defendentium in die cum iudicabit deus occulta hominum secundum euangelium meum per iesum christum. Si autem tu iudeus cognominaris et requiesces in lege, et gloriaris in deo et nosti voluntatem eius et perbas utiliora instructus per legem confidis teipsum esse ducem cecorum: lumem eorum qui in tenebris sunt, eruditorum insipientium, magistrum infantium, habentem formas scientie et veritatis in lege. Qui ergo alium doces teipsum non doces. Qui predicas non furandum furaris. Qui dicitis non mechandum mecharis. Qui abhominaris ydola: sacrilegium facis. Qui in lege gloriaris per preuaricationem legis deus inhonoras. Nomen enim dei per vos blasphematur in gentes: sicut scriptum est. Circumcisio quidem predestinata si legem obserues: si autem preuaricator legis sis: circumcisio tua preputium facta est. Si igitur preputium iusticias legis custodiat, nonne preputium illi in circumcissione reputabit. Et iudicabit id quod ex natura est preputium legem summam te que per litteram et circumcissiones preuaricator legis es, non enim que in manifesto iudex est, neque que in manifesto in carne est circumcisio, sed qui in abscondito iudeus est, et circumcisio cordis in spiritu non littera: cuius laus non ex hominibus sed ex deo est.

Ephe. vi. b
Colo. iii. d
Actu. x. f
Jaco. ii. b
i. Petri. i. c
Mat. vii. c
Jaco. i. d

D

L. S. Non dunt in que iudei erant gentibus meliores prebentem gentiles que iudeos indigere gratia christi
Quid ergo amplius iudeo est: aut
Que utilitas circumcissionis. Multum pro omnibus mundo. Primum quidem: quia credita sunt illis eloquia dei. Quid enim si quidam illorum non crediderunt, nunquam incredulitas illorum fides dei euacuauit. Absit. Est autem deus verax, omnis autem homo mendax sicut scriptum est: ut iustificeris in sermonibus tuis et vincas cum iudicaris. Si autem iniquitas nostra iusticia dei commendat: quid dicemus, nunquam iniquus est deus qui infert iram. Secundum hominem dico. Absit. Alioquin quomodo iudicabit deus hunc mundum. Si enim veritas dei in meo mendacio abundauit in gloriam

Joh. i. iij. d
et. viij. e
psalmo. cxv.
psalmo. l.

ipsius quid adhuc et ego tanquam peccator iudicor et non sicut blasphemamur et sicut aiunt quidam nos dicere: faciamus mala ut veniant bona. Quorum donatio iusta est. Quid ergo? Prececellimus eos? Nequaquam. Causati enim sumus iudeos et grecos et omnes sub peccato esse: sicut scriptum est. Quia non est iustus quisquam: non est intelligens: non est requirens deum. Omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt non est que faciat bonum: non est usque ad unum. Sepulchrum patens est guttur eorum, linguis suis dolose agebant: venenuz aspidum sub labijs eorum. Quorum os maledictione et amaritudine plenum est veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. Contritio et infelicitas in visceribus eorum: et viam pacis non cognouerunt: non est timor dei ante oculos eorum. Scimus autem: quoniam quicumque lex loquitur his qui in lege sunt loquitur. Et omne os obstruat: et subditur fiat omnis mundus deo, quia ex operibus legis non iustificabit omnis caro coram illo. Per legem enim cognitio peccati. Nunc autem sine lege iusticia dei manifestata est, testificata a lege et prophetis. Iusticia autem dei per fidem iesu christi: in omnes et super omnes qui credunt in eum. Non enim est distinctio. Omnes enim peccauerunt: et egent gloria dei. Iustificati gratis per gratiam ipsius per redemptionem que est in christo iesu quem proposuit deus pro peccatoribus per fidem in sanguine ipsius ad ostensionem iusticie sue propter remissionem precedentium delictorum in sustentatione dei ad ostensiones iusticie eius in hoc tempore, ut sit ipse iustus et iustificans eum que ex fide est iesu christi. Ubi est ergo glorificatio tua? Exclusa est. Per quam legem. Factorum, non. Sed per legem fidei. Arbitramur enim iustificari hominem per fidem sine operibus legis. An iudeorum deus timor. Nonne et gentium? Immo et gentium. Quoniam quidem vnus est deus qui iustificat circumcissionem ex fide, et preputium per fidem. Legem ergo destruimus per fidem. Absit. Sed leges statuimus. **L. S.** Declarat apostolus per exemplum abrahe fidem require ad salutem: et legem veterem ad salutem non sufficere.
Quid ergo dicemus inuenisse abraam
Qui patrem nostrum secundum carnem? Si enim abraam ex operibus legis iustificatus est: habet gloriam sed non apud deum. Quid enim dicit scriptura. Credidit abraam deo et reputatus est illi ad iusticiam. Si autem qui operatur merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum. Si ergo qui non operatur creditur autem in eum qui iustificat impius: reputatur fides eius ad iusticiam secundum propositum gratie dei: sicut et dauid dicit beatitudine hominis cui deus accepto fert iusticiam sine operibus. Beati quorum remisse sunt iniquitates, et quorum tecta sunt peccata. Beatus vir cui non imputauit dominus peccatum. Beatitudo ergo hec in circumcissione tantum manet: an etiam in preputio? Dicimus enim quia reputata est fides abrae ad iusticiam

Ps. xlii.

L

D

A

Scilicet
Jaco. ii.

psal. cxv.

Ad Romanos

Quomodo ergo reputata est: In circūciōe an in preputio. Non in circūciōe: sed in preputio. Et signū accepit circūciōis signaculū iusticie fidei q̄ est in preputio vt sit pater oīuz credentiū p̄ preputiū vt reputet̄ et illis ad iusticiā. Et sit pater circūciōis nō his tm̄ q̄ sunt ex circūciōe sed et his q̄ sectant̄ vestigia fidei q̄ est in preputio patris nostri abrae. Non em̄ p̄ legem p̄missio abrae aut semini eius vt heres esset mundi. sed p̄ iusticiā fidei. Si em̄ q̄ ex lege heredes sunt: exinanita est fides. abolita est p̄missio. Lex em̄ irā operat̄. Ubi em̄ nō est lex nec p̄uaricatio. Ideo ex fide vt p̄m gr̄am firma sit p̄missio oīmi semini. Non ei q̄ ex lege est solum sed et ei qui ex fide est abrae qui pater est oīuz nostrum sicut scriptum est. Quia patrē multarū gentiū posui te ante deū cui credidisti: qui viuificat mortuos. et vocat ea q̄ nō sunt: tanq̄ ea q̄ sunt. Qui p̄ spem ī spes credidit vt fieret pater multarū gentiū: p̄m q̄ dictū est ei. Sic erit semē tuum sicut stelle celi et arena maris. Et non infirmatus est in fide nec cōsiderauit corpus suum emortuū. cū iam fere centum esset annorū: et emortuā vuluā sare. In re promissione etiā dei nō hesitauit diffidētia: sed cōfortatus est fide. dans gloriā deo. plenissime sciens qz quecūqz promisit de⁹ potēs ē et facere. Ideo et reputandum est illi ad iusticiā. Non est aut̄ scriptū tm̄ p̄pter ip̄m. qz reputatum est illi ad iusticiā. s̄ et p̄pter nos quibus reputabim̄ credētib⁹ in eū: q̄ suscitauit iesum xp̄m dñm nostrū a mortuis: qui traditus est p̄pter delicta nostra: et resurrexit p̄pter iustificationem nostram.

C.S. Apostolus ostendit virtutē fidei in credentiū iustificatione. qm̄ regnavit mors ab adā vsqz ad christum. **Ca. V**

Iustificati ergo ex fide pacē habeam⁹ ad deum p̄ dñm nostrū iesum xp̄m: per quez habemus accessum p̄ fides in gratiā istā in qua stamus. et gloriāmur in spe glorie filiorū dei. Non solū aut̄ sed et gloriāmur in tribulationibus: scientes q̄ tribulatio patientiā operat̄: patientia autē probationē. p̄batio hō spem. Spes autem non confundit. qz charitas dei diffusa est in cordibus nostris p̄ sp̄m sc̄m qui datus est nobis. Ut quid enim christus cū adhuc infirmus essemus p̄m tps̄ p̄ impijs mortuus est. Uix em̄ p̄ iusto q̄s morit̄. nam p̄ bono forsitan q̄s audeat mori. Cōmendat aut̄ charitatē suam de⁹ in nobis quoniā si cū adhuc peccatores essemus p̄m tps̄ xp̄s p̄ nobis mortuus est. multo igit̄ magis nūc iustificati in sanguine ip̄ius salui erimus ab ira per ipsum. Si em̄ cū inimici essemus recōciliati sumus deo p̄ mortē filij eius: multo magis recōciliati salui erimus in vita ipsius. nō solū aut̄ s̄ et gloriāmur in deo p̄ dñm nostrū iesum christū

p̄ quē nunc recōciliationē accepim⁹. Propterea sicut p̄ vnū hoīem peccatū in hunc mundū intrauit: et p̄ peccatū mors: et ita ī oēs hoīes mors p̄ transit. in quo oīs peccauerunt. Usqz ad leges em̄ peccatū erat in mundo. Peccatū autē non imputabat̄. cuz lex nō esset: s̄ regnavit mors ab adā vsqz ad moysen: etiā in eos qui nō peccauerunt in similitudinē p̄uaricatiois adē. qui est forma futuri. Sed nō sicut delictū: ita et donū. Si em̄ vnus delicto mlti mortui sunt. mltō magis gratia dei et donum in gratia vni⁹ hoīs iesu xp̄i in plures abundauit. Et nō sicut p̄ vnū peccatū ita et donuz. nā iudiciuz quidē ex vno in cōdēnatioē. gratia autē ex multis delictis in iustificationē. Si em̄ vnus delicto mors regnavit p̄ vnū multo magis abundantia gratie et donatiois et iusticie accipiētes ī vita regnabunt p̄ vnū iesum xp̄m. Igit̄ sicut p̄ vni⁹ delictū in oēs hoīes in cōdemnationē. sic et p̄ vni⁹ iusticiā in oēs hoīes in iustificationē vite. Sicut em̄ p̄ inobedientiam vni⁹ hoīs peccatores cōstituti sunt multi: ita et p̄ vni⁹ obediētiā iusti cōstituent̄ multi. Lex aut̄ subintravit: vt abūdaret delictū. Ubi aut̄ abundauit delictū: supabūdauit et gr̄a. vt sicut regnavit peccatū in mortē: ita et gratia regnet p̄ iusticias in vitā eternā. p̄ iesum xp̄m dñm nostrum.

C.S. Declarat ap̄ls in pctis nō esse manendum et q̄ virtuose opandum. **VI**

Quid ergo dicem⁹: Vanebim⁹ in pctō vt gr̄a abundet: Absit. Qui eniz mortui sumus peccato: quō adhuc viuem⁹ in illo An ignoratis fr̄es: qz quicūqz baptizati sumus in xp̄o iesu: in morte ip̄i⁹ baptizati sumus. Cōsepulti eniz sum⁹ cū illo p̄ baptismuz in mortē vt quō xp̄us surrexit a mortuis per gliam patris. ita et nos in nouitate vite ambulemus. Si eniz cōplantati facti sum⁹ similitudinē mortis eius: simul et resurrectōis erim⁹. Hoc scientes qz vtrūqz hō noster simul crucifix⁹ est vt destruat̄ corp⁹ peccati: vt vltra nō seruiam⁹ peccato. Qui eniz mortuus est: iustificat⁹ est a peccato. Si autem mortui sum⁹ cū xp̄o. credim⁹ qz simul etiā viuemus cū illo: sciētes qz xp̄s resurgēs ex mortuis iam nō morit̄: mors illi vltra nō dñabit̄. Quō eni mortu⁹ est peccato mortu⁹ est semel. q̄ autē vixit: viuit deo. Ita et vos existimate vos mortuos quidē esse peccato: viuētes autē deo in xp̄o iesu. nō ergo regnet pctm̄ in v̄ro mortali corpe vt obediatis. cupiscētis ei⁹. S̄ neqz exhibeat̄ mēbra vestra arma iniquitatis peccato. s̄ eribite vos deo tanq̄ ex mortuis viuētes. et mēbra vestra arma iusticie deo. Peccatus eniz vobis nō dñabit̄. nō eniz sub lege estis. sed sub gratia. Quid g⁹: Peccabim⁹ qm̄ nō sum⁹ sub lege. sed sub gr̄a: Absit. An nescit̄. qm̄ cui exhibet̄ vos

Ad Romanos

seruos ad obediēdū serui estis ei cui obedistis. siue pcti ad mortē siue obeditionis ad iusticiam. **O**ras autē deo q̄ fuistis serui pcti: obedistis autē ex corde in eā formaz doctrine in q̄ traditi estis. Liberati autem a pctō serui facti estis iusticie. **D**umanū dico pp̄ infirmitatē carnis v̄re. Sicut em̄ exhibuistis mēbra v̄ra seruire immundicie et iniqtati ad iniqtatē. ita nūc exhibete mēbra v̄ra seruire iusticie in sanctificationē. Cum em̄ serui essetis pcti: liberi fuistis iusticie. **Q**ues ergo fructum habuistis tunc in illis in quib⁹ nunc erubescitis. nam finis illoꝝ mors est. nunc nō libera ti a pctō: serui autē facti deo habetis fructum vestrum in sanctificationē: finē vero vitā eternam. **S**tipendia em̄ pcti mors. gr̄a autē dei vita eterna in christo iesu domino nostro

L.S. Ponit ap̄ls cessationē legis veteris q̄ est lex mortis. et tractat de lege fomitis. VII

A N ignoratis fr̄es: sciētib⁹ em̄ legē loquor q̄ lex in hoīe dñat quāto tpe viuit. naz q̄ sub viro est mulier: viuēte viro alligata est legi. Si autē mortu⁹ fuerit vir eius soluta est a lege viri. Igit̄ viuente viro vocabit̄ adultera. si fuerit cū alio viro si autē mortu⁹ fuerit vir eius: liberata est a lege viri. vt nō sit adultera. si fuerit cum alio viro. Itaq̄ fr̄es mei et vos mortificati estis legi p̄ corp⁹ xp̄i vt sitis alteri⁹ q̄ ex mortuis resurrexit: vt fructificetis deo. **C**uz em̄ essemus in carne: passionēs pctōꝝ q̄ per legē erōt opabatur in mēbris nostris. vt fructificaret̄ morti. nūc autem soluti sumus a lege mortis iꝝ. q̄ detinebamus. ita vt seruiamus in nouitate spūs et non in vetustate lre. **Q**uid ergo dicemus: **L**ex peccatū est. Absit. Sed pctm̄ nō cognosui nisi p̄ legē. naz cōcupiscētiā nesciebā: nisi lex diceret. non cōcupisces. **O**ccasione autē accepta pctm̄ p̄ mādatū operatū est in me omnē cōcupiscētiā. **S**ine lege em̄ peccatū mortuū erat. **E**go autē viuēbā sine lege aliquādo. **S**ed cū venisset mandatū peccatum reuixit. **E**go autē mortu⁹ sum et inuentum est mihi mādatum qd̄ erat ad vitam: hoc esse ad mortē. **N**ā peccatū occasione accepta p̄ mādatū seduxit me: et p̄ illud occidit. Itaq̄ lex q̄ deus sancta et mandatū sc̄m̄ et iustū et bonū. **Q**d ergo bonū est: mihi factū est mors: Absit. **S**ed pctm̄ vt appareat peccatū p̄ bonū opatū ē mihi mortē: vt fiat supra modū peccās peccatū p̄ mādatū. **S**cim⁹ em̄ qz lex spiritalis est. **E**go autē carnalis sum: venundat⁹ sub pctō. **Q**d em̄ operor non intelligo. non em̄ qd̄ volo bonū: hoc ago. sed quod odio malum: illud facio. **S**i autē qd̄ nolo illud facio: p̄sentio legi qm̄ bona est. nunc autē iā nō ego operor illud: s̄ qd̄ habitat in me peccatū. **S**cio em̄ qz nō habitabat in me: s̄ est in carne mea bonum. nam velle adiacet mihi: p̄ficere autē bonū

nō inuenio. **N**ō em̄ qd̄ volo bonum: s̄ facio. sed qd̄ nolo malum s̄ ago. **S**i autē qd̄ nolo illud facio: iā nō ego operor illud: s̄ qd̄ habitat in me peccatū. **I**nuenio igit̄ legē volenti mihi facere bonum: qm̄ mihi malum adiacet. **C**ondelector em̄ legi dei s̄m̄ interiorē hominē. **V**ideo autē alias legem in membris meis repugnantē legi mētis mee: et captiuantē me in lege peccati q̄ est in mēbris meis. **I**nfelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius: **G**ratia dei p̄ iesu christum dñm nostrum. **I**gitur ego ipse mente seruo legi dei: carne autē legi peccati.

L.S. Ostendit legi xp̄i esse firmiter adherendū qm̄ sua lex: est lex vite et lex spūs. VIII

Nihil ergo nūc dānatiōis est his q̄ sunt in xp̄o iesu q̄ nō s̄m̄ carnē ambulāt. **L**ex em̄ spūs vite in xp̄o iesu: liberauit me a lege peccati et mortis. nam qd̄ impossibile erat legi i quo infirmab̄ aī p̄ carnē: de⁹ filiū suum mittens in similitudinē carnis pcti. et de pctō damnauit pctm̄ in carne: vt iustificatio legis impleret̄ in nobis: q̄ nō s̄m̄ carnē ambulam⁹: sed s̄m̄ spm̄. **Q**ui em̄ s̄m̄ carnē sunt: q̄ carnis sunt sapiunt. q̄ vero s̄m̄ spm̄ sunt: que sunt spiritus sentiunt. **N**am prudentia carnis mors est: prudentia autē spūs vita et pax. **Q**uoniam sapiētia carnis inimica est deo. **L**egi em̄ dei nō ē subiecta: nec em̄ pōt. **Q**ui autē in carne sunt deo placere nō pōt. **V**os autē in carne nō estis: sed in spū. si tñ spiritus dei habitat in vobis. **S**i q̄s autē spiritum xp̄i nō h̄z hic nō est ei⁹. **S**i autē xp̄s in vobis est. corp⁹ quidem mortuū est p̄pter peccatum: spirit⁹ vero viuit p̄pter iustificationē. **Q**d si spūs ei⁹ q̄ suscitauit iesū xp̄m a mortuis habitat in vobis q̄ suscitauit iesū xp̄m a mortuis: viuificabit et mortalia corpora v̄ra: p̄pter inhabitantē spiritum ei⁹ in vob. **E**rgo fr̄es debtores sum⁹ nō carni vt s̄m̄ carnē viuam⁹. **S**i em̄ s̄m̄ carnē vixeritis moriemini. si autē spū facta carnis mortificaueritis: viuetis. **Q**uicūq̄ enim spiritu dei agunt̄ hi sunt filij dei. non enim accepistis spiritū seruitutis iterū in timore: s̄ accepistis spiritū adoptionis filioꝝ dei: in q̄ clamamus: abba pater. **I**pse em̄ spūs testimonium reddit spiritui n̄ro q̄ sumus filij dei. **S**i autē filij et heredes: heredes quidē dei: coheredes at̄ xp̄i si tñ cōpatimur vt et glorificemur. **C**ristimo em̄ qz nō sunt adigne passionēs huius t̄pis ad futurā gloriā q̄ reuelabit̄ in nobis. nā expectatio creature reuelationē filioꝝ dei expectat. **V**anitati em̄ creatura subiecta est nō volens: sed p̄pter euz q̄ subiecit eam in spe. quia et ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis in libertatem glorie filioꝝ dei. **S**cimus em̄ qz omnis creatura gemiscit et parturit vsq̄ adhuc. **N**on solum autē illa sed et nos ipsi p̄mitias spūs habentes: et ipsi

Joh̄. viij. d
Esaie. i. g
Ezec. xxxvi. g

1. Cor. vii. g

Exodi. ix. c
Deuter. v. b

1. Tim. i. b

D

A

B

ij. Tim. b

Sal. iij. a

i. Cor. xij. d

Deber. iij. d

supra. i. e

B

1. Cor. xij. b

Sal. iij. a

1. Cor. xij. d

Deber. iij. d

E

Ad Romanos

intra nos gemim⁹ adoptionē filioꝝ dei expectātes redēptionē corpis nr̄i. Spe em̄ salui facti sumus. Spes autē q̄ videt: nō est spes. Nā qd̄ videt quis qd̄ sperat. Si autē qd̄ nō videm⁹ speramus p̄ patientiā expectam⁹. Similiter at̄ et spūs adiuvat infirmitatē nostrā. nam qd̄ orem⁹ sicut opoztet nescim⁹. sed ip̄e spūs postulat p̄ nobis gemitibus inenarrabilib⁹. Qui at̄ scrutat⁹ corda: scit qd̄ desideret spūs. qz̄ fm̄ deū postulat p̄ sanctis. Scimus at̄ qm̄ diligētibus deum: oīa coopant̄ in bonū. his q̄ fm̄ propositus vocati sunt sancti. Nam quos presciuit et p̄destinavit p̄formēs fieri ymaginis filij sui vt sit ip̄e p̄mogenit⁹ in multis fratribus. quos autē p̄destinavit hos et vocauit et quos vocauit. hos et iustificauit. quos autē iustificauit. illos et magnificauit. Quid ergo dicemus ad hec? Si de⁹ p̄ nobis q̄s cōtra nos. Qui etiā pp̄rio filio suo nō pepcit. s; p̄ nob oīb⁹ tradidit illū. quō nō etiā cum illo oīa nobis donauit. quis accusabit aduersus electos dei. Deus qui iustificat. quis est q̄ condēnet. Christus iesus q̄ mortuus est. imo qui et resurrexit. q̄ est ad dexterā dei qui etiā interpellat p̄ nobis. Quis ergo nos separabit a charitate xp̄i. Tribulatio an angustia. an fames. an nuditas. an piculū. an percutio. an gladi⁹? Sicut scriptū est. Quia p̄pter te mortificamur tota die. estimati sum⁹ sic oues occisionis. sed in his oīb⁹ superam⁹ propter eū qui dilexit nos. Certus sum em̄ quia neq; mors neq; vita. neq; angeli. neq; p̄ncipatus. neq; virtutes. neq; instantia. neq; futura. neq; fortitudo neq; altitudo. neq; pfundum. neq; creatura alia poterit nos separare a charitate dei. que est in christo iesu domino nostro.

C. S. Dolet apls de iudeoꝝ obstinatiōe. et iudeos a p̄missiōe patrū nō est frustratus oñdit. et gentiles vocatos esse cōmemorat.

IX

Ueritatē dico in xp̄o iesu. nō mētiō: testimoniū mihi p̄hibente p̄scia mea ī spūs cōqm̄ tristitia mihi magna est et cōtinu⁹ dolor cordi meo. Optabā ei ego ip̄e anathema ēe a xp̄o p̄ fratrib⁹ meis q̄ sunt cognati mei fm̄ carnē qui sunt israelite. quoz adoptio est filioꝝ. et glia et testamentum et legislatio et obsequiū et p̄missa quoz patres ex quib⁹ est xp̄s fm̄ carnē: qui est super oīa de⁹ b̄ndictus in secula amē. Nō autē q̄ exciderit verbum dei. Non em̄ oēs qui ex circūcisione sunt israel. hi sunt israelite: neq; qui semē sūt abrae omnes filij. Sed in isaac vocabitur tibi semen. id est non qui filij carnis: hi filij dei. sed qui filij sunt p̄missionis. estimantur in semine. Pro missionis enim verbum hoc est fm̄ hoc tempus veniam et erit sare filij. Non solum autē illa: sed et rebecca ex vno cōcubitu habens. Isaac patris nostri. Cum enim nondum nati fuissent aut ali

quid boni egissent aut mali. vt fm̄ electionē p̄positū dei maneret: nō ex opibus s; ex vocante dictū est ei. qz̄ maior seruiet minori: sicut scriptū est. Jacob dilexi. Esau autē odio habui. Quid ergo dicemus. Nunquid iniquitas ap̄d deum Absit. Moysi enī dicit. Miserebor cui misertus sum: et miā p̄stabo. cui miserebor. Igitur non volētis neq; currētis. s; miserētis est dei. Dicit enī scriptura p̄pharaoni. Quia in b̄ ip̄m excitauite vt ostendā in te virtutē meā. et vt ānuncietur nomen meū in vniuersa terra. Ergo cuius vult miseretur. et quē vult indurat. Dicit itaq; mihi. Quid adhuc querit. Voluntati em̄ ei⁹ quis resistit? O homo tu q̄s est. qui respōdeas deo. nunquid dicit figmētus ei qui se finxit qd̄ me fecisti sic. An nō h; potestātē figul⁹ lutū ex eadē massa facere aliud quid ē vas in honorē. aliud vero in p̄tūeliā. Qd̄ si de⁹ volēs oñdere irā et notā facere potētā suā. sustinuit in multa patiētia vasa ire apta in interitū vt oñderet diuitias glorie sue in vasa misericōdie q̄ p̄parauit in gloriam. Quos et vocauit. nō solum ex iudeis: s; etiā ex gētib⁹. sicut in osee dicit. Vocabo nō plebē meā: plebē meā. et nō dilectā. dilectā. et nō miām p̄secutam. miām cōsecutā. Et erit in loco vbi dictū est eis. nō plebs mea vos: ibi vocabuntur filij dei viui. Esaias autē clamat pro isrl. Si fuerit numerus filioꝝ israel tanq̄ arena maris reliq̄e salue fient. Verbū em̄ p̄summans et abbrevians in eq̄tate. qz̄ verbū breuiatū faciet dñs sup̄ terrā. Et sicut p̄dixit esaias: nisi dñs sabaoth reliquisset nobis semen: sicut sodoma facti essem⁹: et sicut gomorra similes fuisset. Quid ergo dicemus. Qd̄ gētes que nō sectabātur iusticiam apprehēderunt iusticiā autē que ex fide est: israel vero sectādo legē iusticie in legem iusticie nō puenit. Quare? Quia non ex fide. s; quasi ex operibus Offenderunt enim in lapides offensionis. sicut scriptum est. Ecce pono in sion lapidem offensionis et petram scandali: et omnis qui credit in eum non confundetur.

C. S. Orat apls p̄ iudeis ostendens q̄ iusticiā faciēs dignū vitā et̄na. solū ex lege et fide xp̄i

Ratres: voluntas quidez cordis mei et obsecratio ad deū sit p̄ illis in salutē. Testimoniū em̄ p̄hibeo illis: q̄ emulatiōem q̄dez dei h̄nt. s; nō fm̄ sciam. Ignorātes em̄ iusticiā dei et suā q̄retes statuere. iusticie dei nō sunt subiecti. Finis enī legis xp̄s ad iusticiā omni credenti. Moyses em̄ scripsit. qm̄ iusticiā que ex lege est q̄ fecerit hō viuet in ea. Que at̄ ex fide est iusticia sic dicit. Ne dixeris in corde tuo. q̄s ascēdet in celum. i. xp̄m deducere. aut q̄s descendet in abyssum. h̄ est xp̄m a mortuis reuocare. S; qd̄ dicit scriptura. Prope ē verbū

Gen. xxy. a
malach. i. a

Eco. xxxii. d

Exodi. xix. d

Isaic. xlv. b.

Isere. xviii. a

Osee. ii. d.
ij Pe. ii. b.

Isaic. x. e.

Esie. i. c.

Isa. xviii. d

Z

Zeni. xviii. a
Deute. xxx. c

D

F

A

B

B

Is. liii.

E

Zimob

Sala. iiii.

Cor. iiii.

D

Supra. i. e.

B

Is. xli. b.

Sala. iiii. d.

Is. xviii. b.

E

Is. xxy. c.

E

Ad Romanos

in ore tuo et in corde tuo. Hoc est verbum fidei quod pro-
dicam, quod si confitear in ore tuo dominum iesum et in corde
tuo credideris, quod deus illum suscitavit a mortuis: sal-
uus eris. Corde enim creditur ad iusticiam ore autem profes-
sio fit ad salutem. Dicit enim scriptura. Dis qui credit
in illum non confundetur. Non enim est distinctio iudei et
greci. Nam idem dominus omnium: diues in omnes qui inuocant
illum. Dis enim quicumque inuocauerit nomen domini sal-
uus erit. Quod ergo inuocabunt in quem non credide-
runt? Aut quomodo credent ei quem non audierunt? Quomodo
autem audiet sine predicante? Quomodo vero predicabunt
nisi mittantur. sicut scriptum est. Quam speciosi pedes
euangelizantium pacem: euangelizantium bona. Sed non
omnes obediunt euangelio. Esaias enim dicit. Domine quis
credidit auditui nostro. Ergo fides ex auditu:
auditus autem per verbum christi. Sed dico. nunquam non
audierunt? Et quidem. in omnem terram exiit sonus
eorum: et in fines orbis terra verba eorum. sed dico. numquam
quid israel non cognouit. Primum moyses dicit. Ego
ad emulationem vos adducam in omnem gentem: in gen-
tem insipientem in iram vos mittam. Esaias autem audit
et dicit. Inuentus sum a non querentibus me. palam
apparui his qui me non interrogabant. Ad israel autem
dicit. Tota die expandi manus meas ad populum
non credentem sed contradicentem mihi.

R. S. Reprimat apostolus insultationem gentiliu-
rum et ponit iudeorum peccata et con-
cludit profunditas sapientie diuine

Ca. XI

Dico ergo. nunquam deus repulit populum suum
Absit. nam et ego israelita sum et semine
abraam de tribu beniamin. non repulit
deus plebem suam quam presciuit. An nescitis in be-
lia quod dicit scriptura: quemadmodum interpellat
deum aduersus israel. Domine prophetas tuos occi-
derunt altaria tua suffoderunt et ego relictus sum
solus. et querunt animam meam. sed quod dicit illi diui-
num responsum? Reliqui mihi septem milia viro-
rum qui non curauerunt genua ante baal. Sic
ergo et hoc tempore reliquie secundum electionem gra-
tie dei saluae facte sunt. Si autem gratia iam non ex
operibus. Alioquin gratia iam non est gratia. quid ergo
quod querebat israel hoc non est persecutus? electio autem
persecuta est. ceteri vero excecati sunt sicut scriptum
est. Dedit illi deus spiritum cõpunctionis: oculos ut
non videant. et aures ut non audiant: usque in hodie
numquam die. Et dauid dicit. Fiat mensa eorum coram ipsis
in laqueum et in captionem: et in scandalum et in re-
tributionem illis. Obscurentur oculi eorum ne vide-
ant. et dorsum eorum semper incurua. Dico ergo.
Nunquid sic offenderunt ut caderent. Absit. Sed
illoz delicto: salus est gentibus ut illos emulentur
Quod si delictum illoz diuitie sunt mundi: et diminu-
tio eorum diuitie gentium: quantomagis plenitudo
eorum. Vobis enim dico gentibus. Quoadiu quidem ego
sum gentium apostolus: ministerium meum honori-
ficio

cabo: si quomodo ad emulandum proocem carnes meam
et saluos facias aliquos. ex illis. Si enim amissio
eorum reconciliatio est mundi: quam assumptio nisi vita
ex mortuis? Quod si delibatio sancta est. et massa:
Et si radix sancta: et rami. Quod si aliqui ex ramis
facti sunt: tu autem cum oleaster esses insertus es in
illis et socius radicis et pinguedinis oliue factus es
noli gloriari aduersus ramos. Quod si gloriaris:
non tu radicem portas: sed radicem te. Dicitis ergo. Sciti
sunt rami ut ego inserar. Verum propter incredulita-
tem fracti sunt Tu autem fide stas. noli altum sapere
sed time. Si enim deus naturalibus ramis non peccit
ne forte nec tibi parcat. vide ergo bonitatem et
seueritatem dei. In eos quidem qui ceciderunt seueri-
tatem: in te autem bonitatem dei si permanseris in boni-
tate. Alioquin et tu excideris. Sed et illi si non per-
manserint in incredulitate inserunt. Potens est
enim deus iterum inserere illos. nam et si tu ex naturali
excisus es oleastro: et secundum naturam insertus es in bo-
naz oliuam. quantomagis hi qui secundum naturam inserentur
sue oliue. nolo enim vos ignorare fratres mysteri-
um hoc ut non sitis vobis ipsis sapientes quia cecitas
ex parte contingit in israel donec plenitudo gentium
intraret: ut sic omnis israel saluus fieret. sicut scriptum
est. Veniet ex syon qui eripiat et aduertat impie-
tatem ab iacob. Et hoc illis a me testamētum cum
abstulero peccata eorum. Secundum euangelium qui
des inimici propter vos: secundum electionem autem charis-
simi propter patres. Sine penitentia enim sunt do-
na et vocatio dei. Sicut enim aliqui et vos non cre-
didistis deo. nunc autem misericordiam consecuti estis
propter incredulitatem illoz. ita et isti nunc non credide-
runt in vestram misericordiam: ut et ipsi misericordiam con-
sequantur. Conclusit enim deus omnia in incredulitate
ut omnium misereatur. O altitudo diuitiarum
sapientie et scientie dei. quam incõprehensibilia sunt
iudicia eius: et inuestigabiles vie eius. Quis
enim cognouit sensum domini: aut quis consiliarius
eius fuit. aut quis prior dedit illi: et retribuet
ei? Quomodo ex ipso et per ipsum: et in ipso sunt omnia. ipsi
honor et gloria in secula seculorum. Amen.

R. S. Instruit apostolus romanos tam in his que
sunt ad deum quam in his que sunt ad proximum.

XII
Obesero itaque vos fratres per misericordiam dei.
ut exhibeatis corpora vestra hostiam viuen-
tem: sanctam: deo placentem: rationabile
obsequium vestrum. Et nolite conformari huic se-
culo. sed renouamini in nouitate sensus vestri ut
probetis quod sit voluntas dei bona et beneplacens
et perfecta. Dico enim per gratiam que data est mihi
omnibus qui sunt inter vos: non plus sapere quam optet
sapere. sed sapere ad sobrietatem: et unicuique sicut deus
diuisit mensuram fidei. Sicut enim in vno corpore
multa membra habemus. omnia autem membra non
eundem actum habent ita multi vnus corpus sumus in

Esai. xxviii. d
ij. Cor. viii. b
Iohel. ii. g
Nah. xii. c
Actu. ii. a

Esai. lii. b
Maum. r. b

Esai. liii. a
Ioh. xii. f
psalmo. xviii

Deu. xxi. c

Esai. lxx. a

A

ij. Ri. xvi. b

Ibidem

B
Esai. lx. c

psal. lxxvii.

E

D

Sep. r. a

Esai. l. a

i. Cor. ii. b

Infr. a

B

Phil. ii. b

E

lv. d

Eph. i. a

i. Cor. x. b

lv. d

i. Cor. x. b

Eph. i. a

Ad Romanos

christo: singuli autē alter alterius mēbra hñtes
donatiōes s̄m grām q̄ data est nobis differētes
Siue p̄phetiā s̄m rōnez fidei. siue ministerium
in ministrando. siue q̄ docet in doctrina. Qui ex
hortatur: in exhortādo. Qui tribuit in simplicitate
q̄ p̄est in sollicitudine. qui miseret in hilaritate.
Dilectio sine simulatiōe. Odiētes malū: adhe-
rentes bono. Charitatē fraternitatis inuicē dili-
gentes honore inuicē p̄ueniētes. Sollicitudi-
ne nō pigri. spū feruentes dño seruientes. Spe
gaudentes. in tribulatione patiētes. oratiōi in-
stantes necessitatibus sanctorum communican-
tes: hospitalitatē sectantes. Benedicite p̄sequē-
tibus vos. Benedicite et nolite maledicere. Gau-
dere cum gaudentib⁹: flere cū flentib⁹. Idipsum
inuicē sentientes. Non alta sapiētes: sed humili-
bus consentientes. Nolite esse prudentes apud
vosmetip̄os. Nulli malum p̄ malo reddentes: p̄-
uidentes bona: nō tm̄ corā deo sed etiā corā om-
nib⁹ hoīb⁹ si fieri pōt quod ex vobis est cum oī-
bus hominibus pacē habētes. Non vosmetip̄os
defendentes charissimi: sed date locum ire. Scri-
ptum est enī. Mihi vindictā: et ego retribuaz: di-
cat dñs. Sed si esurierit inimicus tu⁹: ciba illum.
si sitit potū da illi. Hoc enī faciēs carbōes ignis
congeres super caput eius. noli vinci a malo: s̄
vince in bono malum.

L. S. Docet ap̄ls minores obedire superiori-
bus p̄ subuentionē et dilectionē **XIII**

Omnis anima potestati⁹ sublimioribus
subdita sit. Nō est enī potestas nisi a deo.
Que autē sunt a deo ordinata sunt. Itaqz
qui resistit potestati: dei ordinationi resistit. qui
autem resistūt: ip̄i sibi dānationē acquirunt. Naz
p̄ncipes nō sunt timori boni opis sed mali. Vis
autem non timere potestates: Bonum fac et ha-
bebis laudem ex illa. Dei enī minister est tibi in
bonum. si autem malum feceris: time. Non enim
sine causa gladium portat. Dei enī minister est
vindex in iram ei qui malū agit. Ideoqz necessi-
tate subditi estote: nō solum p̄pter irā: sed etiam
p̄pter conscientiā. Ideo enī et tributa prestatis.
Ministri enī dei sunt in hoc ip̄m seruientes. Red-
dite ergo omnibus debita. Cui tributum: tribu-
tum. cui vectigal: vectigal. cui timorē: timorē. cui
honorē: honorē. Nemini quicqz debeatis nisi vt
inuicē diligatis. Qui enī diligit primum: legē im-
pleuit. Nam nō adulterabis. non occides. nō fu-
raberis. non falsum testimonium dices. non cō-
cupisces. et si quod est aliud mandatū in hoc ver-
bo instauratur. Diliges primum tuū sicut teip̄m
Dilectio proximi malū non operatur. Plenitu-
do ergo legis est dilectio. Et hoc scientes temp⁹
quia hora est iam nos de somno surgere. Nunc
enī propior est nostra salus: q̄ cum credidimus.
Nox p̄cessit. dies autem appropinquauit. Abij-

ciamus ergo opera tenebrarum et induamur ar-
ma lucis. sic vt in die honeste ambulemus. Non
in comestationibus et ebrietatibus: non in cu-
bilibus et ipudicijs. non in contentione et emu-
latione. sed induimini dñm iesum christuz: et car-
nis curaz ne feceritis in desiderijs

L. S. Ap̄ls maiores hortat ne inferiores p̄te-
nēt aut eos scādalizēt. s̄ eos pacifice edificent.

Infirmum autē in fide assumi **XIII**
i te: nō in disceptationibus cogitationum
Alius enī credit se manducare oīa. Qui
autē infirmus est olus māducat. Is qui mandu-
cat non manducantem nō spernat. et qui non mā-
ducat: manducantē non iudicat. De⁹ enī illum as-
sumpsit. Tu qui es: qui iudicas alienuz seruum.
Dño suo stat aut cadit. Stabit autē. Potens est
enī deus statuere illū. nam alius iudicat diē in-
ter diem. alius autē iudicat oēm diem. Unusqzqz
in suo sensu abundet. Qui sapit diem: dño sapit.
et qui manducat: dño manducat. Gratias enim
agit deo. Et qui non manducat. dño nō mandu-
cat. et gratias agit deo. Nemo enī nostruz sibi vi-
uit: et nemo sibi moritur. Siue enī viuimus: dño
uiuimus siue morimur: domino morimur. Siue
ergo viuimus siue morimur dñi sumus. In hoc
enī xp̄s mortuus est et resurrexit vt et viuorum et
mortuorum dñetur. Tu autē qd iudicas fratrem
tuū. aut tu quare spernis fratrem tuū: Om̄s enī
stabimus ante tribunal xp̄i. Scriptum est enim.
Vno ego dicat dñs: qm̄ mihi flectet om̄e genu.
et oīs lingua confitebitur deo. Itaqz vnusquisqz
nostrū p̄ se rationem reddet deo. Non ergo am-
plius inuicē iudicemus. Sed hoc iudicate ma-
gis ne ponatis offendiculum fratri vel scanda-
lum. Scio et confido in dño iesu. qz nihil cōmune
p̄ ip̄m. nisi enī qui existimat quid cōmune esse: illi
cōmune est. Si enī propter cibum frater tuus cō-
tristatur: iam non s̄m charitatem ambulans. no-
li cibo tuo illum perdere pro quo christus mor-
tuus est. non ergo blasphemet bonum nostrum:
non est enī regnū dei esca et potus: sed iusticia et
pax et gaudiū in spiritu sc̄to. Qui enī in hoc ser-
uit xp̄o placet deo: et pbatus est hominib⁹. Ita-
qz q̄ pacis sunt sectemur. et q̄ edificationis sunt
inuicē custodiamus. Noli p̄pter escam destruere
opus dei. Omnia quidē sunt mūda: sed malum
est hoī qui p̄ offendiculū manducat. Bonū ē nō
māducare carnē et nō bibere vinū. neqz in q̄ frat-
tuus offendit. aut scandalizat. aut infirmat. Tu
fidem quā habes penes teip̄sum: habe corā
deo. Beatus qui non iudicat semetip̄sum in eo
q̄ probat. Qui autem discernit: si manducauerit
damnatus est. quia nō ex fide. Omne autē quod
non est ex fide: peccatum est.

L. S. Hortat maiores ap̄ls vt infirmos susti-
neāt: et eos in bonū pmoueat: ac se excusat apo-

Zuce. xxi. g
Bala. v. c
i. pe. ij. b

A

Jaco. iij. o

B

Jaco. iij. c

Esate. xlv. d
phili. ij. b
i. Cor. ij. b

D

Titum. i. d
i. Cor. viii. d

Ad Romanos

stolus cur romanos corporaliter nō visitauerit.

A **Q**uem aut nos firmiores **Ca. XV**
imbecillitates infirmorum sustinere, et non
nobis placere. Unusquisque vestrum pro suo
placeat in bonum: ad edificationem. Item christus non si-
bi placuit: sed sicut scriptum est. Improperia imprope-
ranti tibi ceciderunt super me. Quaecumque ei scripta sunt:
ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per patientiam et conso-
lationem scripturarum spem habeamus. **De** autem pa-
tientie et solatii det vobis idipsum sicut in alterutrum
secundum iesum christum: ut unanimiter uno ore honorifice-
tis deum et patrem domini nostri iesu christi. Propter quod susci-
pitis inuicem sicut et christus suscepit vos in honorem dei.
Dico enim christum iesum ministrum fuisse circumcisios pro-
pter veritatem dei ad confirmandas promissiones patrum
gentes autem super misericordia honorare deus sicut scriptum
est. Propterea confitebor tibi in gentibus domine: et nomi-
natio cantabo, et iterum dicit. Letamini gentes cum plebe
eius, et iterum. Laudate omnes gentes dominum: et magnifica-
te eum omnes populi. Et rursus esaias ait. Et erit radix
iesse: et qui exurgit regere gentes: in eum gentes
sperabunt. **De** autem spei repleat vos omni gaudio et
pace in credendo, ut abundetis in spe et virtute spiritus sancti.
Et fratres mei: et ego ipse de vobis: quasi et
ipsi pleni estis dilectione, repleti omni scientia, ita ut pos-
sit alterutrum monere. Audaci autem scripti vobis
fratres ex parte, tamquam in memoriam vos reducere propter gra-
tiam quam data est mihi a deo ut sim minister christi iesu in gen-
tibus sanctificationem euangelium dei: ut fiat oblatio gen-
tium accepta et sanctificata in spiritu sancto. Habeo igitur glo-
riam in christo iesu ad deum, non enim audeo aliquid loqui eo-
rum quod pro me non efficit christus in obedientiam gentium in verbo
et factis in virtute signorum et prodigiorum, in virtute spiritus
sancti, ita ut ab hierosolymis per circuitum usque ad illyri-
cum repleverim euangelium christi. Sic autem predicavi eu-
gelium ubi non ubi notatus est christus ne super alienum fun-
damentum edificare: sed sicut scriptum est. Quoniam quibus
non est annuntiatus de eo videbunt: et qui non audierunt
de eo intelliget propter quod et impediebat plurimum ve-
nire ad vos et prohibere sum usque adhuc, nunc non
ulteriorem locum non habens in his regionibus, cupidita-
tem autem habens veniendi ad vos ex multis iam preceden-
tibus annis: cum in hispaniam proficisci ceperem: spero quod
preteritis videam vos, et a vobis deducar illuc, si vo-
bis primus ex parte fructus fuero. Nunc igitur proficiscar
in hierosolymam ministrare sanctis. Probauerunt enim ma-
cedonia et achaia collationem aliquam facere in pau-
peres sanctorum qui sunt in hierosolymis. Placuit enim eis et
debitorum eorum. Nam si spiritualiter eorum participes
facti sunt gentiles: debet et in carnalibus ministrare
eis. Hoc igitur cum consummauerim et assignaui eis fru-
ctum hunc: pro vobis proficiscar in hispaniam. Scio autem
quoniam veniens ad vos: in abundantia benedictionis christi
veniatis. Obsecro ergo vos fratres per dominum nostrum iesum
christum et per charitatem sancti spiritus ut adiuvetis me in ora-
tionibus vestris pro me ad deum: ut liberer ab infideli-

bus qui sunt in iudea: et obsequium meum oblatio acce-
pta fiat in hierosolymis sanctis ut veniam ad vos in gaudio
per voluntatem dei ut refrigerer vobiscum, Deus autem
pacis sit cum omnibus vobis. Amen.

Ca. S. Proponit apostolus quaedam exempla bonorum hominum
ad imitandum et ad perseverandum inducit. **XVI**

Commendo autem vobis pheben sororem nos-
tram quam est in misterio ecclesie quam est cenchris
ut eam suscipiatis in domino digne sanctis: et
assistat ei in quocumque negotio vestri indigerit. Item
ipsa quam assistit multis, et mihi ipsi. Salutate presbiteram et
aquilam adiutores meos in christo iesu qui pro anima mea
suas cervicem supposuerunt: quibus non solum ego gra-
tias ago, sed et cuncte ecclesie gentium, et domesticam ec-
clesiam eorum. Salutate ephenetam dilectum mihi, qui est
pinitiu ecclesie asie in christo iesu. Salutate mariam quam
multum laboravit in vobis. Salutate andronicum et
iuliam cognatos et concaptivos meos qui sunt nobi-
les in apostolis, qui et ante me fuerunt in christo iesu. Salu-
tate ampliatum dilectissimum mihi in domino. Salu-
tate urbanum adiutorem nostrum in christo iesu: et stachin
dilectum meum. Salutate appellen presbiterum in christo.
Salutate eos qui sunt ex aristoboli domo. Salu-
tate herodianum cognatum meum. Salutate vos qui
sunt ex narcisci domo: qui sunt in domino. Salutate tri-
phenam et triphosam: qui laborant in domino. Salutate
psida charissimam quam multum laboravit in domino. Sa-
lutate rufum electum in domino, et matrem eius et meam
Salutate asyneretum et phlegontem heremem patrobam
hermas, et qui cum eis sunt fratres. Salutate philo-
logum et iuliam nereum et sororem eius et olympiadem
et omnes qui cum eis sunt sanctos. Salutate inuicem in
osculo sancto. Salutant vos omnes ecclesie christi. Ro-
go autem vos fratres ut obseruetis eos qui dissensiones
et offensionem preter doctrinam quam vos didicistis
faciunt, et declinate ab illis. Huiusmodi enim
christo domino nostro non seruiunt: sed suo vestri: et per dulces
sermones et benedictiones seducunt corda innocentium
Vestra enim obedientia in omni loco divulgata est.
Gaudio igitur in vobis: sed volo vos sapientes esse
in bono, et simplices in malo. **De** autem pacis conte-
rat sathanam sub pedibus vestris velociter. Gratia domini
nostri iesu christi vobiscum. Salutant vos timotheus ad-
iutor meus, et lucinus et iason et sossipater cognati
mei. Saluto vos ego tertius qui scripsi epistolam in
domino. Salutant vos caius hospes meus et universa
ecclesia. Salutant vos arastus arcarius civitas
et quartus frater. Gratia domini nostri iesu christi cum om-
nibus vobis. Amen. Si autem qui potens est vos con-
firmare iuxta euangelium meum et predicationem
iesu christi secundum revelationem mysterii temporibus eter-
nis taciti: quod nunc patefactum est per scripturas
prophetarum secundum preceptum eterni dei ad obedientiam
fidei in cunctis gentibus cogniti soli sapi-
enti deo per iesum christum: cui honor et gloria in se-
cula seculorum. Amen.

Ps. lxxviii.

B

ii. Re. xiii. d.

Ps. xvi.

Ps. xvi.

Esai. xi. c.

D

E

Esai. lii. d.

F

i. Cor. xix. b.

loc. i. b.

loc. v. a.

Ph. i. a.

D

Supra

Ad corinthios I

Explicit epistola Pauli ad Romanos.
Incipit prologus in epistolam primam
ad Corinthios.

Epistola prima ad corinthios. mul-
tas causas diuersasq; complectitur.
Quarū ptē relatiōe fratrum cognouit
apostolus. Partiz ipsoꝝ corinthio-
rum sunt litteris indicate. nonnullas vō p officij
sui cura aut ordinat aut emendat. et varijs cura-
tionibus medetur diuersa infirmitate languenti-
bus. nam apud eos primum curatur dissensio-
nis vitium. quod multi pseudo apostolorum vni-
tatem intulerunt scindentes ecclesie. vt pprii
nominis facerent sectatores. quod his exprobra-
tur verbis apli. Hoc autem dico q vnusquisq;
vestrum dicit. Ego quidē sum pauli. ego autem
appollo. ego vero cephe. ego autē xpi. Et ob h
quidē hoꝝ se dicit facere nominum mētiōez vt
multo magis erubescant id se facere sub falsoz
aploꝝ noibꝫ. qd etiā si sub pauli et petri fieret no-
mine: displiceret. Scda causa eiꝫ inducit qui pa-
terne oblitus reuerentie vxorē sibi nō erubuit fa-
cere de nouerca. Quod facinus licet fornicatio-
nem appellauerit apostolus. tñ ita condemna-
uit: vt in vltionem facti autorem talis opis dia-
bolo iudicauerit deputandum: imposita iudicio-
rum et litium tertia questione. Quarto loco ma-
trimoniorum iura tractantur his. Quinto loco
virginitatis consilium velut e vicino coniungit
Sexto loco de escarum licentia disputatur. Se-
ptimo atq; octauo loco de attondendo viris: et
mulieribus velando capite: ac sacramentorum
cōmuniōe precipitur. Nonno loco emulatio que
diuersitate donorum spiritualium nascebat sub
exemplo membrorum et corporis castigatur. De-
cimo resurrectionis spes multis et argumentis
et rationibus approbatur. Ultimo de colligen-
dis ad necessitatem sanctorum nomine charita-
tis cura vel edificatio cultui imponitur. Interse-
runtur his pauca que aut. vt quibusdam videt.
pendent ex superioribus. aut habēt licet pprias
tamen paruulas actiones.

Explicit prologus Incipit argumentum.

Corinthij sunt achaici et hi similiter ab a-
postolo audierunt verbum veritatis et
subuersi sunt multifarie a falsis aposto-
lis. Quidam a philosophie verbosa eloquentia
alij secta legis iudaice inducti sūt. Nos reuocat
apostolus ad veram fidem et euangelicam sa-
pientiam scribens eis ab epheso per timotheum
discipulum suum.

Explicit argumentū. Incipit epistola Pauli
ad Corinthios prima.

L.S. Laudat corinthios apls atq; ad pcor-
diā hortat illos q dicūt se baptizatos a diuersis
et q de stultā fecerit sapiām huiꝫ mūdi. Ca. I

Daulus vocatus

apls iesu xpi p volūtates dei et
sosthenes frat eccle dei q ē cor-
inthi. Scificatis i xpo iesu vo-
catis scitis: cum oibꝫ q iuocant
nomē dñi nri iesu xpi i oi loco
ipsoꝝ et nro. Gra vob et par a

deo pfe nro et dño iesu xpo. Gra ago deo meo
sp p vob in gra dei q data ē vob i xpo iesu. qz i
oibꝫ diuites sciti est i in illo i os vbo et i oi scia sic
testioniū xpi pfirmatū ē in vob: ita vt nihil vob
desit i vlla gra: expectatibꝫ reuelatōez dñi nri ie-
su xpi q et pfirmabit vos vsq; i finē sine crine: i
die aduetꝫ dñi nri iesu xpi. Fidelis deꝫ que vo-
cati estis in societate filij eiꝫ iesu christi dñi nri
Obsecro at vos frēs p nomē dñi nostri iesu xpi
vt idipm dicat oēs: et nō sint i vob scismata Si-
tis at pfecti i eodē sensu et i eadē scia. Significatū
est enī mihi de vob frēs mei ab his q sūt does.
qz ptentiōes sunt iter vos. Hoc at dico: qd vnus
qsq; vīm dicit. Ego qdē suꝫ pauli. ego at appol-
lo. ego vero cephe: ego at xpi. Diuisus est xps
Nūqd paulꝫ crucifixꝫ est p vob. aut in noie pan-
li baptizati estis. Gra ago deo meo q neminē
vestrū baptizauit nisi crispū et caiu: ne qs dicat.
q i noie meo baptizati est. Baptizauit aut et ste-
phane domū: ceterꝫ nescio si que aliū vestrū ba-
ptizauerit. Nō enī misit me xps baptizare sz euā-
gelizare. nō in sapia vbi vt nō euacuet crux xpi
Verbū enī crucis peuntibꝫ qdē stulticia ē. his
at q saluti fiāt. i. nob dei nri ē. Scptū ē enī. Per-
dā sapiāz sapiētū. et prudētiā prudētūz repba-
bo. Vbi sapiēs. vbi scriba. vbi inq̄sitor hꝫ secti:
Nōne stultā fecit deꝫ sapiāz huiꝫ mundi. Nā qz
in die sapia nō cognouit mundꝫ p sapiām deuz
placuit deo p stulticiā pdicatiōis saluos facere
credētes Quā et iudei signa petūt. et greci sapiāz
querunt. non aut pdicamꝫ xpm crucifixū: iudeis
quidē scādaliū. gētibꝫ aut stulticiā. ipsis aut vo-
catis iudeis atq; grecꝫ xpm dei virtutē et dei sapi-
entiā. qz qd stultū est dei: sapiētius ē hoibꝫ. et qd
infirmitas est dei: fortis ē hoibꝫ. Videte enī vacati-
onē vīam frēs. qz nō multi sapiētes fm carnes
nō mlti potētes. nō mlti nobiles. sz q stulta sūt
mōi elegit deꝫ. vt p̄fudat sapiētes. et ifirma mōi
elegit deꝫ vt p̄fudat fortia. et ignobilia mūdi et
ptēptibilia elegit deꝫ: et ea q nō sunt: vt ea q sunt
destrueret: vt nō glorieꝫ ois caro in p̄spectu eiꝫ.
Et ipō aut vos estis i xpo iū: q factꝫ est nob sa-
piētia et iusticia et scificatio et redēptio: vt que
admodū scriptū est. qui gloriat in dño glorieꝫ.

L.S. Ostendit apls se apud corinthios nō
vsuz fuisse excellētia secularis sermonis. q vten-
dum est inter perfectos qui possunt ea capere
vt sunt homines spirituales. Ca. II

A
infra. xiiii. d
infra. co.
B
i. Tessa. v. d
infra. r. c
C
infra. iii. a
D
Esaie. xix. e
Abdic. i. d
Esa. xxxij. a
D
i. Corin. r. d
hiera. xi. g

Ad corinthios I

Et ego cum venissem ad vos fratres: veni non in sublimitate sermonis aut sapientie annunciatis vobis testimonium christi. Non enim iudicavi me scire aliquid inter vos nisi iesum christum et hunc crucifixum. Et ego in infirmitate et timore et tremore multo fui apud vos: et sermo meus et predicatio mea: non in persuasibilibus humane sapientie vobis, sed in ostensione spiritus et virtutis: ut fides vestra non sit in sapientia hominum: sed in virtute dei. Sapientia autem loquimur inter perfectos. Sapientiam vero non huius seculi neque principum huius seculi qui destruunt: sed loquimur dei sapientiam in mysterio que abscondita est: quam predestinavit deus ante secula in gloriam nostram quam nemo principum huius seculi cognovit. Si enim cognovissent nunquam dominum glorie crucifixissent. Sicut scriptum est: quod oculus non vidit nec auris audiit: nec in corde hominis ascendit que preparavit deus his que diligunt illum. Nobis autem revelavit deus per spiritum suum. Spiritus enim omnia scrutatur: etiam profunda dei. Quis enim scit hominum que sunt hominis nisi spiritus hominis qui in ipso est. Ita et que dei sunt nemo cognovit: nisi spiritus dei. Nos autem non spiritum huius mundi accepimus sed spiritum qui ex deo est: ut sciamus que a deo donata sunt nobis que et loquimur: in doctis humane sapientie verbis sed in doctrina spiritus: spiritualibus spiritualia comparantes. Animalis autem homo non percipit ea que sunt spiritus dei. Stulticia enim est illi: et non potest intelligere quia spiritualiter examinat. Spiritualis autem iudicat omnia: et ipse a nemine iudicatur sicut scriptum est. Quis enim cognovit sensum domini: aut quis instruxit eum. Nos autem sensum christi habemus.

L. S. Remouet aplos errorem corinthiorum: eo quod aliquibus ministris ecclesie nimis attribuebant et dicit de edificatione super lignum fenulum et stipulam: et quomodo sapientia mundi stulticia est apud deum. III

Et ego fratres non potui vobis loqui quasi spiritualibus: sed quasi carnalibus. Tanquam puulis in christo lac vobis potum dedi non escam. Nondum enim poteratis: sed nec nunc quidem potestis. Adhuc enim carnales estis. Cum enim sit inter vos zelus et contentio: nonne carnales estis et secundum hominem ambulatis. Cum enim quis dicat. ego quidem sum pauli. alius autem ego appollo: nonne homines estis. Quid igitur est appollo? Quid homo paulus? Ministri eius cui credidistis. Et vnicuique sicut dominus dedit. Ego plantavi. appollo rigauit. sed deus nunc incrementum dedit. Itaque neque qui plantat est aliquid. neque qui rigat: sed qui incrementum dat deus. Qui autem plantat et qui rigat vnum sunt. Vnicuique autem propria mercedem accipiet secundum suum laborem. Dei enim sumus adiutores. Dei agricultura estis. Dei edificatio estis. Secundum gratiam dei que data est mihi: ut sapiens architectus fundamentum posui. alius autem superedificat. Vnicuique

quisque autem videat quomodo superedificet. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere preter id quod positum est: quod est christus iesus. Si quis autem superedificat supra fundamentum hoc aurum argentum lapides preciosos ligna fenulum stipulam: vnicuiusque opus manifestum erit. Dies enim domini declarabit quia in igne reuelabitur: et vnicuiusque opus quale sit ignis probabit. Si cuius opus manserit: quod superedificauit: mercedem accipiet. Si cuius opus arserit: detrimentum patietur: ipse autem saluus erit: sic tamen quasi per ignem. Nescitis quia templum dei estis: et spiritus dei habitat in vobis. Si quis autem templum dei violauerit: disperdet illum deus. Templum enim dei sanctum est: quod estis vos. Nemo vos seducat. Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo: stultus fiat ut sit sapiens. Sapientia enim huius mundi stulticia est apud deum. Scriptum est enim. Comprehendam sapientes in astutia eorum. Et iterum. Dominus nouit cogitationes sapientium: quoniam vane sunt. Nemo itaque gloriatur in hominibus. Omnia enim vera sunt siue paulus siue appollo siue cephas siue mundus siue vita siue mors siue presentia siue futura. Omnia enim vestra sunt: vos autem christi. christus autem dei.

L. S. Arguit apostolus iudicium temeritatem de contemptu quorundam ministrorum: ac insistit eorum correctioni. IIII

Sic nos existimet homo ut ministros christi et dispensatores ministeriorum dei. Dic iam queritur inter dispensatores ut fidelis quis inueniatur. Vobis autem pro minimo est ut a vobis iudicet: aut ab humano die. Sed neque me ipsum iudico. Nihil enim mihi conscius sum: sed non in hoc iustificatus sum. Qui autem iudicat me: dominus est. Itaque nolite ante tempus iudicare: quoaduersus veniat dominus qui et illuminabit abscondita tenebrarum. et manifestabit consilia cordium. et tunc laus erit vnicuique a deo. Hec autem fratres transfigurant in me. et appollo propter vos: ut in vobis discatis ne supra quod scriptum est vnus aduersus alterum infletur pro alio. Quis enim te discernit. Quid autem habes quod non accepisti. Si autem accepisti: quid gloriaris quasi non acceperis. Iam saturati estis: iam diuites facti estis. Sine nobis regnatis. Et utinam regnetis ut et nos vobiscum regnemus. Puto enim quod deus nos apostolos nonissimos ostendit tanquam morti destinatos. quia spectaculum facti sumus mundo et angelis et hominibus. Nos stulti propter christum. vos autem prudentes in christo. Nos infirmi: vos autem fortes. Vos nobiles: nos autem ignobiles. Usque in hanc horam et esurimus et

Esa. lxxij. c

Esaie. xl. c
Roma. xi. d

s. i. b

infra. v. d
ii. Cor. vii. d
Eolo. vii. d

Roma. i. c

Job. v. b
psal. lxxvii. d

ii. Cor. vii. d

b

d

c

Ad corinthios I

fitimus et nudi sumus: et colaphis cedimur et instabiles sumus: et laboramus operantes manibus nostris. Maledicimur et benedicimur. Persecutionem patimur et sustinemus. Blasphemamur et obsecramus. Tanquam purgamenta huius mundi facti sumus omnis peripissima usque adhuc. Non ut confundam vos hec scribo: sed ut filios meos charissimos monerem. Nam si decem milia pedagogorum habeatis in christo, sed non multos patres. Nam in christo iesu per euangelium ego vos genui. Rogo ergo vos imitatores mei estote sicut et ego christi. Ideo misi ad eos timotheum qui est filius meus charissimus et fidelis in domino, qui vos comonefaciat vias meas que sunt in christo iesu sicut ubique in omni ecclesia doceo. Tanquam non venturus sim ad vos: sic inflati sunt quidam. Veniam autem ad vos cito si dominus voluerit et cognoscam non sermones eorum qui inflati sunt sed virtutem. Non enim in sermone est regnum dei: sed in virtute. Quid vultis? in virga veniam ad vos: an in charitate et spiritu mansuetudinis.

Ca. V Arguit apostolus fornicationis vitium: et penam adiungit et radicem culpe reprehendit cum negligentia correctionis.

Omnino audite inter vos fornicatio: et talis fornicatio qualis nec inter gentes ita ut uxorem patris sui aliquis habeat. Et vos inflati estis: et non magis luctum habuistis: ut tollat de medio vestrum qui hoc opus fecit. Ego quidem absens corpore: presentiam spiritus iam iudicavi ut presens eum qui sic operatur est in nomine domini dei nostri iesu christi congregatis vobis et meo spiritu cum virtute domini iesu tradere homini homines sathane in interitum carnis: ut spiritus saluus sit in die domini nostri iesu christi. Non est bona gloriatio vestra, nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit. Expurgate vetus fermentum ut sitis nova conspersio sicut estis azymi. Item pascha nostrum imolatus est christus. Itaque epulemur: non in fermento veteri: neque in fermento malicie et nequicie: sed in azymis sinceritatis et veritatis. Scripsi vobis in epistola: ne commisceamini fornicariis. Non utique fornicariis huius mundi aut avaris, aut rapacibus, aut ydolis servientibus: alioquin debueratis de hoc mundo exire. Nunc autem scripsi vobis non commisceri. Si his qui frater noxiatur intervos est fornicator, aut avarus, aut ydolis serviens, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax, cum homini nec cibum sumere. Quid enim mihi de his qui foris sunt iudicare. Nonne de his qui intus sunt vos iudicatis, nam eos qui foris sunt deus iudicabit. Auferte malum ex vobis ipsis.

Ca. VI Arguit apostolus Corinthios de iudiciis coram quibus litigabant ac causas quas inter se habebant et reuertetur ad fornicationis vitium redarguendum.

Audet aliquis vestrum habens negotium aduersus alterum iudicari apud iniquos et non

apud sanctos. An nescitis quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt. Et si in vobis iudicabit mundus indigni estis qui de minimis iudicetis. Nescitis quoniam angelos iudicabimus: quanto magis secularia. Secularia igitur iudicia si habueritis: et temptabiles qui sunt in ecclesia illos constituite ad iudicandum. Ad verecundiam vestram dico. Sic non est inter vos sapiens quisquam qui possit iudicare inter fratrem suum: sed frater cum fratre iudicio contendit, et habet infideles. Jam quidem omnino delictum est in vobis: quia iudicia habetis inter vos. Quare non magis iniuriam accipitis. Quare non magis fraudem patimini. Sed vos iniuriam facitis et fraudatis: et hoc fratribus. An nescitis: quia iniqui regnum dei non possidebunt, nolite errare, neque fornicari, neque ydolis servientes, neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores, neque fures, neque avari, neque ebriosi, neque maledici, neque raptores: regnum dei possidebunt. Et hec aliquando quidem fuistis: sed abluti estis, sed sanctificati estis sed iustificati estis: in nomine domini nostri iesu christi et in spiritu dei nostri. Omnia mihi licent: sed non omnia expediunt. Omnia mihi licent, sed ego sub nullius redigar potestate. Escam ventri: et venter escis, deus autem et hunc et hanc destruet. Corpus autem non fornicationi: sed domino et dominus corpori. Deus vero et dominum suscitavit: et nos suscitabit per virtutem suam, nescitis quoniam corpora vestra membra sunt christi, tollens ergo membra christi facias membra meretricis. Absit. An nescitis: quoniam qui adheret meretrici: unum corpus efficitur. Erunt enim inquit duo in carne una. Qui autem adheret domino: unum spiritibus est. Fugite fornicationem. Omne enim peccatum quodcumque fecerit homo extra corpus est, qui autem fornicatur in corpus suum peccat. An nescitis: quoniam membra vestra templum sunt spiritus sancti qui in vobis est: quem habetis a deo, et non estis vestri. Empti enim estis pretio magno, glorificate et portate deum in corpore vestro.

Ca. VII Instruit Corinthios matrimonium contrahentes: ac deinde matrimonium pro meliore bono fugientes: siue in continentia virginali siue viduali.

De quibus autem scripsistis mihi bonum est homini mulierem non tangere. Propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat: et unaqueque suum virum habeat. Uxori vir debitum reddat: similiter autem et uxor viro. Mulier sui corporis potestatem non habet: sed vir. Similiter autem et vir sui corporis potestatem non habet: sed mulier. Nolite fraudare in vicem: nisi forte ex consensu ad tempus ut vacetis orationi: et iterum reuertimini in id ipsum: ne temptet vos sathanas propter incontinentiam

B

Eph. v. a
i. Tim. i. b

E

infra. r. f
ecc. xxxvii. d

D

Gen. ii. d
Eph. v. d
Ad. ii. r. a
Ad. r. a
Gal. i. c

ii. Cor. vi. d

infra. vii. d
i. Peri. i. d

A

Ad corinthios I

B vestra. Hoc aut dico fm indulgentia: et non fm imperium. Volo aut oes vos hoies esse sicut me ipsuz. Sed vnusquisqz ppriu donum hz ex deo: ali? qdē sic, ali? no sic. Dico aut no nuptis et viduis bonū ē illis si sic pmaserint sicut et ego. Qd si nō se ptinēt: nubāt. Meli? est em nubere qz vri. **E** His aut q matrimonio iuncti sunt precipio non ego sed dñs: vxorē a viro nō discedere. Qd si discesserit: manere innuptā, aut viro suo recōciliari. Et vir vxorē nō dimittat. Nā ceteris dico ego nō dñs. Si qz frater vxorē hz infidelē et hec cōsentit habitare cū illo, nō dimittat illā. Et si qua mulier fidelis hz virū infidelem, et hic consentit habitare cū illa, nō dimittat vir. Sanctificatus est em vir infidelis p mulierē fidelē, et sanctificata est mulier infidelis p virū fidelē. Alioqn filij vestri immūdi essent, nunc aut sancti sunt. Qd si infidelis discedit: discedat. Nō em seruituti subiectus est frater vel soror in eiusmodi. **D** In pace autem vocauit vos de? Un em scis mulier si virum saluū facies, Aut vnde scis vir si mulierem saluā facies. Nisi vniciqz sic diuisit dñs. Unū quēqz sicut vocauit de?: ita ambulet: et sicut in oibus ecclesijs doceo. Circūcisus aliqz vocat? est nō adducat preputiū. In preputio aliqz vocat? est, nō circūcidatur. Circūcisio nihil est: et preputiū nihil est, sed observatio mandatorz dei. Unusquisqz in qua vocatione vocatus est: in ea pmaneat. Seruus vocat? es, nō sit tibi cure. Sz et si potes fieri liber: magis vttere. Qui em in dño vocatus est seruus libertus est dñi. Similiter qui liber vocatus est: seruus est christi. Precio empti estis, nolite fieri serui hominū. Unusquisqz ergo in quo vocatus est frater in hoc pmaneat apud deus. De virginibus aut preceptū dñi nō habeo consiliū aut do tanqz misericordia psecut? a deo vt sim fidelis. Existimo em hoc bonū esse ppter instantem necessitatē, quoniā bonus est homini sic esse. Alligatus es vxori, noli qzrere solutionē. Solut? es ab vxore, noli querere vxorē. Si autē acceperis vxorem non peccasti, et si nupserit virgo: non peccauit. Tribulationē tamē carnis habebunt huiusmodi. Ego autem vobis parco. **S** Hoc itaqz dico fratres, Tempus breue est. Reliquum est: vt et qui habent vxores tanqz non habentes sint, et qui flent tanqz non flentes, et qui gaudent tanqz non gaudentes, et qui emunt tanqz non possidentes, et qui vtuntur hoc mundo, tanqz non vtantur. Preterit ei figura hui? mundi. Volo autē vos sine sollicitudine esse. Qui sine vxore est: sollicitus est que domini sunt: quomodo placeat deo. Qui autem cum vxore est sollicitus est que sunt mūdi quomodo placeat vxori: et diuisus est. Et mulier innupta et virgo cogitat que domini sunt, vt sit sc̄a corpore et spiritu. Que autem nupta est: cogitat que sunt mundi

quō placeat viro. Porro hoc ad vtilitatem vestram dico, nō vt laqueū vobis inuiaz, sed ad id qd honestū est, et qd facultatē prebeat sine impedimento dñm obsecrandi. Si qz autem turpē se videri existimat sup virgine sua qz sit superadulta, et ita oportet fieri qd vult faciat, non peccat si nubat, nam qui statuit in corde suo firmus nō habens necessitatem, potestatem autē habens sue voluntatis, et hoc iudicauit in corde suo sua re virginē suā, bene facit. Igitur et qui matrimonio iungit virginē suam, bene facit, et qui nō iungit melius facit. Mulier alligata est legi quanto tempore vir eius viuit. Qd si dormierit vir eius liberata est a lege. Cui autem vult: nubat tantuz in dño. Beatior autem erit si sic permanserit fm meum consiliū, Puto autem qz et ego spirituz dei habeam.

C. S. Ap̄ls ostēdit scientiā nō valere nisi fm charitatem sit ordinata: ac ostēdit veritatem de escis ydolaticis, deinde arguit scandalizantiuz temeritatem.

VIII

D E his aut q ydolis sacrificant? scim? qz oēs scientiaz habemus. Scientia inflat, Charitas vero edificat. Si quis autem se existimat scire aliquid: nondū cognouit quē ad modum oporteat eum scire. Si quis autē diligit deum: hic cognitus est ab eo. De escis autē que ydolis imolant? scim? qz nihil est ydolu in mūdo et qz nullus est dens nisi vnus, nam et si sunt q di cant? dñi: siue in celo siue in terra: siquidē sunt dij multi et dñi multi: nobis tamē vnus de? pater ex quo oia: et nos in illo, et vn? dñs iesus xps p quē oia: et nos per ipm. Sed nō in omnib? est sciētia. Quidā autem cum cōscientia vsqz nunc ydoli q si ydolothicu manducāt, et conscientia ipsorum cum sit infirma polluitur. Esca autem nos non cōmendat deo, neqz em si manducauerimus: abū danimus, neqz si non manducauerimus: deficimus. Videte autem ne forte hec licentia vestra offendiculum fiat infirmis. Si em quis viderit eum qui habet scientiam in ydolo recumbentes: nonne consciētia eius cum sit infirma edificabit ad manducandum ydologica. Et peribit infirm? in tua conscientia frater: propter quem christus mortuus est. Sic autem peccantes in fratres: et pcutientes consciētia eorum infirmā, in christū peccatis. Quapropter si esca scandalizat frēm meum: non manducabo carnem in eternū ne fratrem meū scandalizem.

C. S. Inducit ap̄ls corinthios ad v̄tutis pfectionē sui exēplo atqz currentiū in stadio. IX

N On sum liber, nō sum ap̄ls: mōne christū iesum dñm nostrū vidi, nōne opus meū vos estis in dño. Et si alijs nō sum apostolus: sed tamē vobis sum, nam signaculū apostolat? mei vos estis in domino, Dea defensio

Ephe. iij. a

s. vico
 i. Petri. i. d
 E

S

Ad corinthios I

apud eos q̄ me interrogāt: hec est. nunquā nō habemus potestatem māducandi ⁊ bibēdi. nunquā non habem⁹ potestē sororē mulierculā circūducēdi. sicut et ceteri apli ⁊ frēs dñi ⁊ cephas. Aut solus ego ⁊ barnabas nō habem⁹ potestem hoc opandi. Quis militat suis stipēdijs vnq̄? Quis plantat vineā: ⁊ de fructu eius nō edit. Quis pascit gregē ⁊ de lacte gregis nō māducat. nunquā s̄m hoīez hec dico. An ⁊ lex hec non dicit. Scriptū est em̄ in lege moysi. nō alligabis os boui triturati. nūquā quōd de bobus cura est deo. An ppter nos vtiq̄: b̄ dicit. nam propter nos vtiq̄ scripta sunt. quoniā debet in spe qui arat: arare. ⁊ qui triturat in spe fructus percipiendi. Si nos vobis spūalia seminauimus: magnum est si nos carnalia vestra metamus. Si alij potestatis vestre p̄ticipes sūt: quare non potius nos. Sed nō vsi sumus hac potestate. Sed oīa sustinem⁹: ne quōd offendiculū demus euāgelio christi. nescitis quā qui in sacrario operantur: quōd de sacrario sūt edūt. Et quōd altario deseruiūt cū altario p̄ticipāt. Itaq̄ dñs ordinauit his qui euangelium annūciāt: de euāgelio viuere. Ego autē nullo horū vsus sum. nō autē scripsi hec vt ita fiāt in me. Bonū est em̄ mibi magis mori quā vt gloriā meā quis euacuet. nam ⁊ si euāgelizauero non est mibi gloria. necessitas em̄ mibi incubit. Ne em̄ mibi est si nō euāgelizauero. Si ei volēs hec ago: mercedē habeo: si autē inuit⁹ dispensatio mibi credita est. Que est ergo merces mea. Et euāgelium predicās sine sumptu ponā euāgelium vt non abutar potestate mea in euāgelio. nam cum liber essem ex oib⁹: oīez me seruū feci: vt plures lucrifacerē. Et factus sum iudeis tanquā iudeus: vt iudeos lucrarer. his qui sub lege sunt. quasi sub lege essem: cū ipse nō essem sub lege: vt eos qui sub lege erant lucrifacerem. His qui sine lege erant tanquā sine lege essem: cum sine lege dei non essem. sed in lege essem xpi vt lucrifacerem eos qui sine lege erāt. Factus sum infirmis infirmus: vt infirmos lucrifacerē. Omnib⁹ oīa factus sum: vt oēs facerē saluos. Oīa autē facio ppter euāgelium: vt p̄ticeps ei⁹ efficiar. ne scitis quōd hi qui in stadio currunt: oēs quidē currunt. sed vn⁹ accepit hauriū. Sic currite vt cōp̄hendatis. Omnis em̄ qui in agone cōtendit ab oībus se abstinēt. ⁊ illi quōdē vt corruptibilē coronā accipiant: nos autem incorruptam. Ego igit sic curro non quasi in incertum sic pugno nō quasi aerem verberans. Sed castigo corpus meum ⁊ in seruitutem redigo: ne forte cum alijs predicauerim: ipse reprobus efficiar.

L.S. Reprobat apls p̄ticipātes ex ydolis. ⁊ docet quōd est vtendū in molādis ip̄is ydol.

Nolo enī vos ignorare frēs: quā patres nostri omēs sub nube fuerunt ⁊ omnes in moyse ba-

ptizati sunt in nubē et in mari. Et oēs eādē escā spiritalē māducauerunt. ⁊ oēs eundē potū spiritalē biberūt. Bibebāt autē de spiritali cōsequēte eos petra. petra autē erat xps. S; nō in plurib⁹ eoz bñplacitū est deo. Nam p̄strati sunt in deserto. Hec autē in figura facta sunt nri vt nō sim⁹ cupiscētes maloz sicut ⁊ illi cōcupierūt neq̄ idolatre efficiamī sicut quidaz ex ip̄is. quē admodū scriptuz est. Sedit ppls manducare et bibere et surrexerūt ludere. Neq̄ fornicemur sicut quā ex ip̄is fornicati sunt: et ceciderūt vna die viginti milia. Neq̄ temptem⁹ xpm sicut quādam eoz temptauerunt. et a serpentib⁹ pierunt. Neq̄ murmuraueritis sicut quādam eoz murmurauerunt: ⁊ perierūt ab exterminatore. Hec autē oīa in figura cōtingebant illis: scripta sunt autē ad correptionē nostrā in quōs fines seculoz deueniūt. Itaq̄ qui se existimat stare. videat ne cadat. Temptatio vos nō apprehēdat nisi humana. Fidelis autē de⁹ est qui nō patiet⁹ vos tēptari supra id quōd potestis: s; faciet etiā cuz temptatōe puentū vt possitis sustinere. Propter quōd charissimi mibi: fugite ab idolorū cultura. Et prudentibus loquor. vos ipsi iudicate quōd dico. Calix benedictōis cui benedicim⁹. nōne cōmunicatio sanguinis xpi est? Et panis quem frangimus nōne participatio corpis dñi est. Quā vnus panis et vnū corpus multi sum⁹: oēs quidē de vno pane ⁊ de vno calice participamus. Videte israel s̄m carnē. Nōne qui edūt hostias p̄ticipes sunt altaris. Quid ergo. Dico quōd idolis immolatum sit aliqd: aut quōd idolū sit aliquid. S; qui immolant gentes demonijs immolant ⁊ nō deo. Nolo autē vos socios fieri demoniorū. Nō potestis calices dñi bibere. ⁊ calicē demoniorū nō potestis mense dñi participes esse: et mense demoniorū. An emulamur dñm? Nunquā fortiores illo sumus? Omnia mibi licent sed nō oīa epediunt. Oīa mibi licent: sed nō oīa edificant. Nemo quōd suuz est querat sed quōd alterius. Omnia quōd in macello veniūt: māducare nihil interrogantes ppter conscientiā. Dñi est terra et plentudo eius. Si quis vocat vos infideliz ad cenā. et vultis ire: omne quōd vobis apponitur manducat: nihil interrogantes ppter cōscientiā. Si quis autē dixerit. Immolatus est idolis: nolite māducare ppter illum qui indicauit. et ppter cōscientiā. Cōscientiam autē dico. nō tuā sed alter⁹. Ut quid enim libertas mea iudicatur ab aliena conscientia? Si ego cuz grā participo. quid blasphemor pro eo quōd gratias ago. Siue ergo manducatis siue bibitis vel aliud quid facitis: omnia in gloriam dei facite. Sine offēnsioe estote iudeis et gentibus et ecclesie dei. sicut et ego per omnia oībus placeo. non querens quōd mibi vtile est. sed quōd multis vt salui fiant.

Exodi. xvi. t
Acclē. xvii. b

B
Nume. xx. a

Exo. xxxii. b
Nume. xv. b

Nume. xxi. b

iudith. viii. c

S. i. d

D

Deut. xxxij. e

ecc. xxvii. d
S. vi. c
infra. xxiii. b

Ps. xxiii.

B

Colos. iii. c

6

B
Rom. xv. a
Lp. v. c

Roma. xv. f

2

B

6

D

Roma

2

Roma. xvii. d
Lp. viii. c

Ad corinthios I

L.S. Apostolus reprobat errores corinthiorum circa celebritatem sacramenti eucharistie quantum ad habitum et conuictum, ac deinde ponit eucharistie dignitatem ac ritum convenientem. **Ca. XI**

Imitatores mei estote: sicut et ego Christi. Laudo autem vos fratres quod pro omnia mei memores estis, et sicut tradidi vobis precepta mea: tenetis. Volo autem vos scire quod omnes viri caput Christi est, caput autem mulieris vir, caput vero Christi deus. Omnis vir orans aut prophetans velato capite: deturpat caput suum. Dis autem mulier orans aut prophetans non velato capite deturpat caput suum. Unus est enim ac si decaluetur. Nam si non velatur mulier: tondere aut decaluari: velet caput suum. Vir qui dem non debet velare caput suum, quoniam imago et gloria dei est, mulier autem gloria viri est. Non enim vir ex muliere est: sed mulier ex viro. Etenim non est creatus vir propter mulierem, sed mulier propter virum. Ideo debet mulier velamen habere super caput suum, et propter angelos. Veruntamen neque vir sine muliere, neque mulier sine viro in domino. Nam sicut mulier de viro, ita et vir pro muliere. Omnia autem ex deo. Vos ipsi iudicate, decet mulierem non velatam orare deum: nec ipsa natura docet vos. Quod vir quidem si comam nutriat, ignominia est illi mulier vero si comam nutriat, gloria est illi quoniam capilli pro velamine ei dati sunt. Si quis autem videtur contentiosus esse, nos tales consuetudinem non habemus neque ecclesia dei. Hoc autem precipio non laudans quod non in melius, sed in deterius convenitis. Primum quidem convenientibus vobis in ecclesia: audio scissuras esse inter vos et ex parte credo. Nam oportet et hereses esse, ut et quae probati sunt manifesti fiant in vobis. Convenientibus ergo vobis in unum iam non est dominica cena manducare. Unusquisque enim suam cenam presumit ad manducandum. Et alius quidem esurit, alius autem ebrius est. Nunquid domos non habetis ad manducandum et bibendum. Aut ecclesiam dei contemnitis: et confunditis eos qui non habent. Quid dicam vobis: Laudo vos: in hoc non laudo. Ego enim accepi a domino quod et tradidi vobis quoniam dominus Iesus in qua nocte tradebatur: accepit panem et gratias agens fregit et dixit. Accipite et manducate. Hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur. Hoc facite in mea commemoratione. Si militer et calicem: postquam cenavit dicens. Hic calix novum testamentum est in meo sanguine. Hoc facite quotienscumque bibetis in mea commemorationem. Quotienscumque enim manducabitis panem hunc, et calicem bibetis: mortem domini annunciabitis donec veniat. Itaque quicumque manducaverit panem: et biberit calicem domini indigne, reus erit corporis et sanguinis domini. Probet autem seipsum homo et sic de pane illo edat et de calice bibat. Qui enim manducat et bibit indigne: iudicium sibi mandu-

cat et bibit: non dijudicans corpus domini. Ideo inter vos multi infirmi et imbecilles et dormiunt multi. Quod si nosmetipsos dijudicaremus non vti quod iudicemur. Dum iudicamur autem a domino corripimur ut non cum hoc mundo danemur. Itaque fratres mei cum convenitis ad manducandum: invicem expectate. Si quis esurit domi manducet ut non in iudicium conveniatis. Cetera autem cum venero disponam.

L.S. Commendat apostolus gratias dei generali declaratione conditione gratie gratis date comparando corpus ecclesie ad corpus nature. **XII**

De spiritualibus autem nolo vos ignorare fratres. Scitis autem quoniam cum gentes essetis ad simulacra muta put ducebamini cunctes. Ideo notum vobis facio: quod nemo in spiritu dei loquens dicit anathema iesu. Et nemo potest dicere dominus iesus nisi in spiritu sancto. Divisiones vero gratiarum sunt: idem autem spiritus. Et divisiones missionum sunt: idem autem deus. Et divisiones operationum sunt: idem vero deus qui operatur omnia in omnibus. Unicuique autem datur manifestatio spiritus ad utilitatem. Alij quidem pro spiritu datur sermo sapientie, alij autem sermo scientie secundum eundem spiritum. Alteri fides in eodem spiritu. Alij gratia sanctorum in uno spiritu. Alij operatio virtutum, alij prophetia, alij discretio spirituum alij genera linguarum, alij interpretatio sermonum. Hec autem omnia operatur unus atque idem spiritus: dividens singulis prout vult. Sicut enim corpus unum est et membra habet multa, omnia autem membra corporis cum sint multa: unum tamen corpus sunt, ita et Christus. Etenim in uno spiritu omnes nos in unum corpus baptizati sumus siue iudei, siue gentes, siue servi, siue liberi, et omnes in uno spiritu potati sumus. Nam et corpus non est unum membrum sed multa. Si dixerit pes, quoniam non sum manus non sum de corpore: non ideo non est de corpore. Et si dixerit auris, quoniam non sum oculus non sum de corpore: num ideo non est de corpore. Si totum corpus oculus: ubi auditus. Si totum auditus: ubi odoratus. Nunc autem posuit deus membra: unumquodque eorum in corpore sicut voluit. Quod si essent omnia unum membrum, ubi corpus: Nunc autem multa quidem membra: unus autem corpus. Non potest autem oculus dicere manui opera tua non indigeo: aut iterum caput pedibus, non estis mihi necessarii. Sed multo magis que videntur membra corporis infirmiora esse: necessarios sunt. Et que putamus ignobiliora membra esse corporis: his honorem abundantiorum circumdamus. Et que inhonesta sunt nostra, abundantiorum honestatem habent. Honestata autem nostra nulli egent. Sed deus temperavit corpus ei cui de erat: abundantiorum tribuendo honorem, ut non sit scisma in corpore, sed in idipsum pro invicem sollicita sint membra. Et si quid patitur unum membrum: compatuntur omnia membra. Siue glorietur unum membrum: congaudet omnia membra:

A
3.iii.a

Eph. v. c

B

Gen. ii. d

C

D

E

Mat. xvi. c
Mat. xiii. c
Luce. xii. b

F
Johan. vi. f

ephe. iii.

infra. iii.

Mat. i. f

B

B

Roma. vi. d
Eph. vi. d

E

C

D

Mat. xvi. c
infra. xii.

D

Roma. vi. d
Debe...

B

Ad corinthios I

Vos autē estis corpus xpi et membra de mēbro. Et quosdā quidē posuit de⁹ in ecclia. pmo apo- stolos. secūdo pphetas. tertio doctores. deinde virtutes. exinde gratias curatiouuz. opitulatio- nes. gubernationes. genera linguaruz. interpre- tationes sermonum. Nūquid oēs apli. nunquid oēs pphete. nunquid oēs doctores. nunquid om- nes virtutes. nunquid omnes gratiam habent curationum. nunquid omnes linguis loquūtur. nunquid omnes interpretantur. Emulamini autē charismata meliora. Et adhuc excellentiorē viā vobis demonstro.

C. S. Recōmendat apostol⁹ charitatis excel- lentiā vtilitatē et stabilitatem: XIII

S I linguis hominū loquar et angelorum charitatē autē nō habeas: factus sum ve- lut es sonans aut cymbalum tinniens. Et si habuero pphetiā et noueriz mysteria omnia et oēm scientias. et si habuero omnē fidem ita vt montes transferam: charitatem autē non habue- ro nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperū omnes facultates meas: et si tradidero corpus meū ita vt ardeā: charitatē autē non habuero ni- hil mihi prodest. Charitas patiens est: benigna est. Charitas nō emulatur. non agit perperā. nō inflatur. nō est ambitiosa. nō querit que sua sunt non irritat. nō cogitat malū. non gaudet super iniquitate: cōgaudet autē veritati. Omnia suffert omnia credit. omnia sperat. omnia sustinet. Chari- tas nunq̄ excidit. Sine pphete euacuabuntur. siue lingue cessabunt. siue scientia destruct. Ex- pte em̄ cognoscimus. et ex pte pphetamus. Cum autē venerit qd̄ perfectus est: euacuabitur qd̄ ex- pte est. Cum essem paruulus: loquebar vt par- uulus. sapiebam vt paruulus: cogitabaz vt par- uulus. Quando autem factus sum vir: euacua- ui que erant paruuli. Videmus nunc p speculuz in enigmate: tunc autē facie ad faciē. Nunc cogno- sco ex pte: tunc autē cognoscam sicut et cognitus sum. Nunc autē manēt fides. spes. charitas. tria hec. Maior autem horum est charitas.

C. S. Eminentia ostēdit pphete sup donum linguaruz. et quō sit vtē dū vtroq̄ dono. XIII

S Ectamini charitatez: emulamini spirita- lia: magis autē vt pphetetis. Qui em̄ loq̄- tur lingua: nō hoibus loquit: s; deo. ne- mo em̄ audit. Spūs autē loquit mysteria. nam q̄ pphetat: hominib⁹ loquit ad edificationē et ex- hortationem et cōsolationē. Qui loquit lingua: semetipm̄ edificat. qui autē pphetat: eccliam dei edificat. Volo autē oēs vos loqui linguis. ma- gis autē pphetare. nam maior est q̄ pphetat q̄ qui loquit linguis. nisi forte interpretet vt ecclie- sia edificationem accipiet. Nunc autem fratres si venero ad vos linguis loquens: quid vobis

pdero: nisi vobis loquar. aut in reuelatiōe. aut in sciētia. aut in ppheta. aut in doctrina. Tū q̄ sine aīa sunt vocē dātia. siue tibia. siue cithara. nisi distinctionē sonituum dederint. quō sciet id qd̄ canit: aut qd̄ cytharizat. Et em̄ si incertaz vocē de tuba q̄s pabit se ad belluz: Ita et vos p linguā nisi manifestum pmonē dederitis. quō sciet id qd̄ dicit. Eritis em̄ in aera loquētes. Tā- mltā vt puta genera linguaruz sunt in h̄ mūdo. et nihil sine voce est. Si ergo nesciero virtutē vo- cis: ero ei cui loqr̄ barbar⁹: et q̄ loquit mihi bar- bar⁹. Sic et vos qm̄ emulatores estis spūuz ad edificationem ecclie querite vt abundetis. Et ideo qui loquit lingua: oret vt interpretetur. nam si orem lingua. spūs meus orat. mēs autem mea sine fructu est. Quid ergo est. Orabo spū: orabo et mente. Psallā spiritu. psallā et mente. Cete- rum si benedixeris spiritu. quis supplet locum idiote Quō dicet amē sup tuā bñdictionē: Quō qd̄ dicas nescit. Nā tu quidē bene gratias agis: s; alter non edificatur. Gratias ago deo meo q̄ oīum. vestrum lingua loqr̄. Sed in ecclia vo- lo quinq; verba sensu meo loqui vt et alios in- struaz: q̄ decē milia verboruz in lingua. Fratres nolite pueri effici sensib⁹. sed malicia puuli esto- te. sensib⁹ autē pfecti estote. In lege em̄ scriptuz est. Quō in alijs linguis et i labijs alijs loquar populo huic. et nec sic exaudient me dicit domi- nus. Itaq; lingue in signū sunt non fidelib⁹: sed infidelib⁹. pphete autē nō infidelib⁹ sed fidelib⁹ Si ergo conueniat vniuersa ecclia in vnu et oēs linguis loquantur: intrēt autē idiote aut infide- les. nōne dicēt quid infantis: Si autē omnes pphetēt: intrēt autē quis infidelis. vel idiota: cō- uincit ab omnib⁹. dijudicat ab oib⁹. Occulta em̄ cordis ei⁹ manifesta fiunt. et ita cadens in faci- em adorabit deum pnunciāns q̄ vere de⁹ in vo- bis sit. Quid ergo est fratres: Cum conuenitis vnusquisq; vestrū psalmum h̄z. doctrinā habet. apocalypsim habet. linguā habet. interpretatōez habet. omnia ad edificationē fiant. Siue lingua quis loquitur p̄m duos. aut vt multū tres et p partes et vn⁹ intep̄tetur. Si autē nō fuerit inter- pres taceat in ecclia. sibi autē loquatur et deo: pphete autē duo aut tres dicāt. et ceteri diju- dicent. Quō si alij reuelatum fuerit sedenti: prior taceat. Potestis em̄ oēs p singulos pphetare vt oēs discāt et oēs exhortentur. Et spirit⁹ pro- pphetaz pphetis subiectus est. non em̄ dissensio- nis est de⁹: sed pacis: sicut et in omnib⁹ ecclsijs sanctoruz doceo. Mulieres in ecclsijs taceant: Nō em̄ pmittit eis loqui. sed subditas esse: sicut et lex dicit. Si quid at̄ volūt discere: domi viros suos interrogēt. Turpe est em̄ mulieri loqui in ecclia. An a vobis verbum dei pcessit. aut in

U i

Ephe. iij. b

infra. xiii. a

10. d. i. c.

infra. i. d. philip. ii. c

Roma. iij. b. Ephe. iij. a

D s. i. a

1. a. xvij. a

i. Tim. ii. c. Gen. iii. c

Ad Corinthios I

vos solos puenit. Si quis videtur ppheta esse aut spūalis cognoscat que scribo vobis. qz dñi sunt mandata. Si q̄s aut ignorat ignorabit. Ita qz fratres emulamini pphetare. et loqui linguis nolite prohibere. Omnia autem honeste et fm ordinem fiant in vobis.

L.S. Tractat apls de gr̄a resurrectiōis p̄mit tendo cōmēdationē doctrine euāgelice. **XV**

N Dñi aut vobis facio fratres euāgelium qd̄ predicavi vobis. qd̄ et accepistis. in q̄ et statis p̄ qd̄ et saluamini. q̄ rōne predica uerim vobis si tenetis: nisi frustra credidistis. Tradidi em̄ vobis in p̄mis qd̄ et accepi: qm̄ x̄ps mortuus est p̄ pctis nr̄is fm̄ scripturas. et quia sepultus est. et qz resurrexit tertia die fm̄ scripturas. et qz visus est cephe. et post h̄ vndecim. Deinde visus est plusq̄ q̄ngētis fratribus simul: ex qb̄ multi manēt vsqz adhuc. quidā aut dormierunt. Deinde visus est iacobo. deinde aplis omnibus. Nouissime aut oīum tanq̄ abortiuo visus est et mihi. Ego em̄ sum minimus ap̄loy: qui non sum dignus vocari apostolus. qm̄ p̄secutus sum ecclesiam dei. Gr̄a aut̄ dei sum id qd̄ sum. et gr̄a ei⁹ in me vacua non fuit. s̄ abundātius illis oībus labo rari. Non ego aut̄: s̄ gr̄a dei mecum. Siue em̄ ego siue illi: sic p̄dicauim⁹. et sic credidistis. Si autē x̄ps predicat q̄ resurrexit a mortuis. quō quidā dicūt in vobis: qm̄ resurrectio mortuorum nō est. Si aut̄ resurrectio mortuorum nō est: neqz x̄ps resurrexit. Si aut̄ x̄ps nō resurrexit. inanis est p̄dicatio nr̄a: inanis est et fides vr̄a. Inuenimur aut̄ et falsi testes dei: qm̄ testimoniū dixim⁹ aduersus deū q̄ suscitauerit x̄pm. quē nō suscitauit: si mortui nō resurgūt. nam si mortui nō resurgūt: neqz x̄ps resurrexit. Qd̄ si x̄ps nō resurrexit: vana est fides vestra. Adhuc em̄ estis in peccatis vestris. Ergo et q̄ dormierūt in x̄po perierūt. Si in hac vita tm̄ in x̄po sperantes sumus miserabiliores sumus oībus hoībus. Nūc aut̄ x̄ps resurrexit a mortuis p̄mitte dormientium. quoniam quidē p̄ hoīem mors: et p̄ hoīez resurrectio mortuorum. Et sicut in adā oēs moriunt. ita et in x̄po oēs viuificabuntur. Unusquisqz autē in suo ordine primitie christi. Deinde hi qui sunt x̄pi qui in aduentū ei⁹ crediderunt. Deinde finis cum tradiderit regnū deo et patri: cū euacuauerit oēm principatū et ptātez et virtutē. Oportet autē illū regnare: donec ponat oēs inimicos sub pedibus ei⁹. nouissime aut̄ inimica destruetur mors. Omnia ei⁹ subiecit sub pedibus eius. Cum autē dicat oīa subiecta sunt ei. sine dubio p̄ter eū qui subiecit ei omnia. Cū autem subiecta fuerint illi oīa: tunc et ipse filius subiectus erit illi qui subiecit sibi omnia: vt sit de⁹ omnia in oībus. Alioquin qd̄ facient q̄ baptizantur p̄ mortuis: Si oīno mortui nō resurgunt: vt

qd̄ et baptizantur p̄ illis: Et qd̄ et nos p̄clitatur omni hora: Quotidie morior p̄pter vram gl̄iam fratres quā habeo in x̄po Iesu dño nr̄o. Si fm̄ hoīem ad bestias pugnavi cephe. qd̄ mihi prodest si mortui nō resurgūt. Manducem⁹ et bibam⁹: cras enī moriemur. Nolite seduci. Corrupti sunt mores bonos colloquia mala. Enigilate iusti. et nolite peccare. Ignorantiam enim det quidā h̄nt. Ad reuerentiā vob loqr̄. Sed dicit aliq̄s. Quō resurgūt mortui. Quali aut̄ corpore veniēt: Inspiēs tu: qd̄ seminas nō viuificatur: nisi p̄us moriat. Et qd̄ seminas: nō corp⁹ qd̄ futurū est seminas. s̄ nudus granū: vt puta tritici aut alicui⁹ ceteroz. De⁹ aut̄ dat illi corp⁹ sicut vult et vnt cuiqz seminū p̄p̄um corp⁹. nō oīs caro eadē caro. s̄ alia hoīez. alia pecoruz. alia volucruz. alia autē pisciuz. Et corpora celestia et corpora terrestria. S̄ alia quidā celestium gl̄ia. alia autē terrestriū. Alia claritas solis. alia claritas lune et alia claritas stellaz. Stella enī a stella differt in claritate: sic et resurrectio mortuorum. Semina tur in corruptōe. surget in corruptōe. Semina tur in ignobilitate: surget in gl̄ia. Semina tur in infirmitate. surget in virtute. Semina tur corp⁹ aiāle surget corp⁹ spūale. Si est corp⁹ animale est et spirituale. sicut scriptum est. Fact⁹ est p̄mus hō adā in aiām viuētē. nonissim⁹ adā in sp̄m viuificantē: sed nō p̄us qd̄ spūale ē. sed qd̄ animale deinde qd̄ spūale. Pr̄im⁹ hō de terra terrenus secund⁹ hō de celo celestis. Qualis terrenus: tales et terreni. et q̄lis celestis. tales et celestes. Igitur sicut portauim⁹ imaginē terreni. portem⁹ et imaginē celestis. Hoc aut̄ dico fr̄es. qz caro et sanguis regnū dei possidere nō pōt. neqz corruptio incorruptelā possidebit. Ecce mysteriū vobis dico: oēs qd̄ resurgem⁹: s̄ nō oēs imutabimur. In momēto. in ictu. oculi in nouissima tuba. Lanet enī tuba: et mortui resurgēt incorrupti. et nos immutabimur. Oportet enī corruptibile h̄ induere incorruptionē. et mortale h̄ induere immortalitē. Cū autē mortale h̄ induerit immortalitē. tunc fiet sermo q̄ scriptus est. Absorpta est mors in victoria. Ubi est mors victoria tua: Ubi est mors stimulus tu⁹: Stimulus aut̄ mortis peccatū est. virt⁹ hō peccati lex. Deo aut̄ gr̄as. q̄ dedit nobis victoriā p̄ dñm nr̄m iesum x̄pm. Itaqz fr̄es mei. dilecti: stabiles estote et immobiles. abundantes in oī opere dñi semp̄ scientes q̄ labor vester nō est inanis in dño.

L.S. Docet apls quō uersandū est cum et transeis et vicis: ac i finē eplē anectit salutatioez

XVI
D Collectis aut̄ q̄ fiunt in sanctos sicut ordinavi in eccl̄ijs galatie ita et vos facite p̄ vnā sabbati. Unusqz vestrum apud se reponat recondens qd̄ ei

A
Gala. i. b

B

Ephē. iij. b

E

Colofen. i. c
i. Th̄cl. iij. d

D
Ps. c.
Ibidē. viij.
hebreo. ij. b

Etate. m.

E

F

Sancti

G

Secundū

hebreo. iij.

i. Job. iij.

H

Ad corinthios II

bene placuerit, ut non cum venero tunc collecte fiant. Cum autem presens fuero: quos probaueritis per epistolas hos mittam proferre gratiam vestram in hierosolimam. Quod si dignum fuerit ut ego eam: mecum ibunt. Veniam autem ad vos: cum macedoniam pertransiero, nam macedoniam pertransibo. Apud vos autem forsitan manebo vel etiam hyemabo ut vos me deducatis quocumque iero. Nolo enim vos modo in transitu videre. Spero enim me aliquantulum tempore manere apud vos, si dominus permiserit. Permanebo autem ephesi usque ad petreum costem. Optatum enim mihi aptum est magnum et euidentem et aduersarij multi. Si autem venerit Timotheus: videte ut sine timore sit apud vos, opus enim domini operatur sicut et ego, ne quis ergo illum spernat. Deducite autem illum in pace ut veniat ad me. Expecto enim illum cum fratribus. De appollo autem fratre vobis notum facio, quoniam multum rogavi eum ut veniret ad vos cum fratribus, et utique non fuit voluntas eius ut nunc veniret. Veniet autem cum ei vacuum fuerit. Vigilate, stete in fide, viriliter agite et confortamini: omnia enim vestra in charitate fiant. Obsecro autem vos fratres: nosti domum stephane et fortunati et achaici: quoniam sunt primitie achaie, et in ministerium sanctorum ordinauerunt seipsum ut et vos subditi sitis eiusmodi: et omni cooperati et laborati. Gaudeo autem in presentia stephani et fortunati et achaici, quoniam id quod vobis deerat ipsi suppleuerunt. Refecerunt enim et meum spiritum et vestrum. Cognoscite ergo qui eiusmodi sunt. Salutant vos omnes ecclesie asie. Salutatur vos in domino multus aquila et prisca cum domestica sua ecclesia: apud quos et hospitor. Salutatur vos omnes fratres. Salutate in uicem in osculo sancto. Salutatio mea: manu pauli. Si quis non amat dominum nostrum iesum christum sit anathema maranatha. Gratia domini nostri iesu christi vobiscum. Caritas mea cum omnibus vobis in christo iesu amen.

ExPLICIT epistola pauli ad corinthios prima. Incipit prologus in secunda epistola ad corinthios. In secunda ad corinthios epistola quasi in parte superiori post tribulationum suarum relationes reddit causas quare ad eos secundo non ierit: quoniam non leui mutatione consilij fecisse se asserit, sed ne aduentu suo tristitiam incurreret cum in peccato permanere discipulos repisset. Deinde post agnitos fructus penitentiae reconciliat eum ecclesie, quem in prima propter fornicationem a consortio sanctorum iusserat amoueri. Tertio contra pseudo apostolos officij sui dignitatem tuetur, et noui testamenti ministros tanto antequam gratia ostendit: quanto euangelium est lege prestantius. Immo etiam in causa illa plurimum quam breuiter in prima contigerat ut prompto ac libenti animo necessaria penitentiae vite non habentibus largiantur, et utilitatem spiritualis commercij commutent presentia cum futuris atque abundantia sua san-

ctorum inopia suppleant, ut vicissim eorum inopia sanctorum abundantia suppleat. In fine repetit quod superius pseudo apostolos egerat: et iactationem eorum predicationesque de se gloriosas vel collata antiquitate generis vel catalago iniuriarum ac periculis suorum euacuat: dicitque eos operarios subditos qui ad imitationem sathane transfigurantur in apostolos christi, sub predicationis specie lucra pecuniaria queque sectantes.

Incipit argumentum

Prima scribit eis epistolam apostolus a troade partem, et collaudans eos: hortatur ad meliora: peritatos quidem eos: sed emendatos ostendens.

ExPLICIT argumentum. Incipit epistola pauli ad corinthios secunda

L. S. Captat corinthios benivolentia pro suas tribulationes ad excitandum attentionem, et excusat se de promissione eis facta.

Ca. I

Paulus aposto-

Paulus christi iesu pro voluntate dei, et timotheus frater ecclesie dei qui est corinthi cum omnibus sanctis qui sunt in vniuersa achaia. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino iesu christo. Benedictus deus et pater domini nostri iesu christi, pro misericordiarum et de totius consolationis qui consolatur nos in omni tribulatione nostra, ut possimus et ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt per exhortationem qua exhortamur, et ipsi a deo quoniam sicut abundant passiones christi in nobis: ita et pro christum abundat consolatio nostra. Siue autem tribulamur pro vestra exhortatione et salute, siue consolamur pro vestra consolatione siue exhortamur pro vestra exhortatione et salute quae operatur tolerantiam carum passionum quas et nos patimur ut spes nostra firma sit pro vobis, scientes quoniam sicut socij passionum estis: sic eritis et consolationis, non enim volumus ignorare vos fratres de tribulatione nostra que facta est in asia: quoniam supra modum grauati sumus supra virtutem: ita ut tederet nos etiam viuere. Sed ipsi in nobis ipsis responsus mortis habuimus: ut non simus fideles in nobis: sed in deo qui suscitatur mortuos: qui de tantis periculis nos eripuit et eruit: in quem speramus: quoniam et adhuc eripiet: adiuuabit et vobis in oratione pro nobis: ut ex multarum personarum facierum eius quae in nobis est donationis: pro multis gratie agant pro nobis. Nam gloria nostra haec est testimonium conscientie nostrae quod in simplicitate cordis et sinceritate dei: et non in sapientia carnali: sed in gratia dei conuersati sumus in hoc mundo, abundantius autem ad vos. Non enim alia scribimus vobis quam quae legistis et cognouistis, Spero autem quod usque in fine cognoscetis: sicut

Eph. i. a
i. petri. i. a

U ij

Ad Corinthios II

D
 et cognouistis nos ex parte, quia gloria uestra sumus, sicut et vos nostra: in die domini nostri iesu christi. Et hac confidentia volui prius venire ad vos ut secundam gratiam haberetis et per vos transiret in macedoniam, et iterum a macedonia venire ad vos et a vobis deducere in iudeam. Cum ergo bene voluissem nunquam leuitate usus sum: Aut quod cogito: secundum carnem cogito, ut sit apud me: est et non: fidelis autem deus, quia sermo noster qui fuit apud vos, non est in illo, est et non: sed est in illo est. Dei enim filius iesus christus qui in vobis per nos predicatus est: per me et siluanum et timotheum: non fuit in illo est et non: sed est in illo fuit. Quotquot enim promissiones dei sunt in illo est. Ideo et per ipsum amicum deo ad gloriam uestram. Qui autem confirmat nos vobiscum in christo et qui vixit nos deus, et qui signauit nos et dedit pignus christus in cordibus nostris. Ego autem teste deum inuoco in animam meam quod parcens vobis non veni ultra corinthum, non quia dominamur fidei vestre: sed adiutores sumus gaudij vestri. Nam fide statis.

A
C. S. Propter duplem causam quare apostolus non venit corinthum, scilicet ne tristaretur: et alibi maiorem fructum faceret, quem fructum deinde ostendit, a quo falsos prophetas excludit. Ca. II

B
E
D
 Latui autem hoc ipsum apud me ne iterum in tristitia venire ad vos. Si enim ego contristo vos et quod est quod me letificet nisi quod tristatur ex me: Et hoc ipsum scripsi vobis: ut non cum venero tristitiam super tristitiam habeam de quibus oportuerat me gaudere: confidens in omnibus vobis, quia meum gaudium omnium vestrum est. Nam ex multa tribulatione et angustia cordis scripsi vobis per multas lachrymas non ut tristemini sed ut sciatis quam charitatem habeam abundantem in vobis. Si quis autem tristauit me: non me tristauit, sed ex parte ut non onerem omnes vos. Sufficit illi quod eiusmodi est obiurgatio bene quod fit a pluribus, ut ait contrario magis doneris et solemini ne forte abundantiori tristitia absorbeat quod eiusmodi est. Propter quod obsecro vos ut confirmetis in illum charitate. Ideo enim et scripsi vobis ut cognoscatur experimentum vestrum, an in omnibus obediētes sitis. Cui autem aliquid donastis: et ego. Nam et ego quod donauit: si quod donauit propter vos in persona christi, ut non circumueniamur a satana. Non enim ignoramus cogitationes eius cum venissetis aut troade propter euangelium christi: et ostium mihi apertum esset in domino: non habui requiem spiritui meo eo quod non inueni: Titum fratrem meum: sed valefaciens eis profectus suus in macedoniam. Deo autem gratias quod semper triumphat nos in christo iesu et odorem noticie sue manifestat per nos in omni loco, quia christi bonus odor sumus: deo in his qui salui fiunt: et in his qui pereunt. Alijs qui deo odor mortis in mortem: alijs autem odor vite in vitam. Et ad hec quis tam ydoneus? Non enim sumus sicut plurimi adulterantes verbum dei: sed ex sinceritate sicut ex deo coram deo in christo loquimur.

C. S. Ostendit apostolus se commendatione hominum non indigere, nec eam querere, atque commendat ministros ecclesie christi quantum ad officij dignitatem et quantum ad cognitionis excellentiam. III

D
Incipimus iterum nosmetipsos commendare. Aut numquid egemus sicut quidam commendatijs epistolis ad vos aut ex vobis? Epistola nostra vos estis scripta in cordibus nostris: que scit et legitur ab omnibus hominibus manifestati: quam epistola estis christi ministrata a nobis et scripta non a tramento sed spiritu dei viui, non in tabulis lapideis: sed in tabulis cordis carnalibus. Fiduciam autem talem habemus per christum ad deum, non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex deo est. Qui et idoneos nos fecit ministros noui testamenti: non littera sed spiritu. Littera enim occidit: spiritus autem viuificat. Quod si ministratio mortis litteris deformata in lapidibus: fuit in gloria: ita ut non possent intedere filij israel in faciem moysi propter gloriam vultus eius que euacuatur: quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloria. Nam si ministratio dationis in gloria est, multo magis abundat misterium iusticie in gloria, nam nec glorificatum est quod claruit in hac parte: propter excellentem gloriam. Si enim quod euacuatur per gloriam est: multo magis quod manet in gloria est. Habentes igitur talem spiritum multa fiducia vtinur. Et non sicut moyses ponebat velamen super faciem suam ut non intenderent filij israel in faciem eius quod euacuatur: sed obtusi sunt sensus eorum. Usque in hodiernum diem idipsum velamen in lectore veteris testamenti manet non reuelatum quod in christo euacuatur sed usque in hodiernum diem cum legitur moyses velamen positum est super cor eorum. Cum autem conuersus fuerit ad deum auferet velamen. Dominus autem spiritus est ubi autem spiritus domini, ubi litteras, nos non omnes reuelata facie gloriam domini specularētes in eandem imaginem transformamur a claritate in claritate tanquam a domini spiritu. Ca. III

C. S. Commendat apostolus mysterium noui testamenti: et quantum ad operationem boni et quantum ad tolerantiam mali. III

D
Ideo habentes hanc administrationem iuxta quod misericordias persecuti sumus: non deficimus sed abdicamus occulta dedecoris, non ambulantes in astutia, neque adulterantes verbis dei sed in manifestatōe veritatis commēdantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum coram deo. Quod si etiam opertum est euangelium nostrum in his qui pereunt est opertum, in quibus deus huius seculi excecavit mentes infidelium, ut non fulgeat illuminatio euangelij glorie christi, que est imago dei, non enim nosmetipsos predicamus, sed ipsum christum dominum nostrum. Nos autem fuos vestros per iesum, quem deus qui dixit de tenebris lucē splendescere ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientie claritatis dei in facie christi iesu. Habemus autem thesaurum istum in vasculis fictilibus ut sublimitas si t

Ad corinthios II

virtutis dei: et non ex nobis. In omnibus tribulatione patimur. sed non angustiamur. Apoziamur sed non destituimur. Persecutione patimur sed non delinquimus. Humiliamur: sed non confundimur. Deici mur: sed non perimur. Semp mortificatione. Jesu xpi in corpe nro circuferetes. vt et vita iesu manife tet in corporib' nris. Semp em nos q' uiuim' in mortez tradimur ppter iesum: vt et vita iesu manifestet in carne nra mortali. Ergo mors in nob opaf. vita aut in vob. Habetes aut eundem spm fidei sicut scriptu est. Credidi ppter qd lo cutus sum. et nos credim' ppter qd et loquimur: sciētes qm q's suscitauit iesus: et nos cu iesu susci tabit. et pstituet vobiscu. Dia eni ppter vos vt gra abundas p multos in gratiaru actione abu det in gliaz dei. Prop' qd non deficiim'. Sz licet is q' foris est nri ho corrumpat. tn bis q' intus est renouat de die in die. Id em qd in pnti est mo mentaneu et leue tribulatiois nre supra moduz in sublimitate eternu glie pond' opaf in nobis no pteplantib' nobis q' vident. sed que no vide tur. Que em vident: tpalia sunt. que autē non vi dentur eterna sunt.

L.S. Agit de pmo iustoz apls ac ei' deside rio atq' debita ad ipm pparatioe ac ca vtriusq'.
Simus em: qm si terrestris do mus nra hui' habitatiois dissoluatur q' edificatione ex deo habem' domum no manufacta: sz eterna in celis. Na et i hoc ingemi scimus habitatione nram q' de celo est supindui cupietes: si tn vestiti et no nudi inueniamur. Na et q' sum' in h' tabernaculo: ingemiscim' grauati: eo q' nolum' expoliari. sz supuestiri vt absorbea tur qd mortale est a vita. Qui aut efficit nos in hoc ipm de' q' dedit nobis pign' spūs. Audetes igit sp' et sciētes: qm du sum' in hoc corpe pegrinamur a dno. Per fide em ambulamus et no per spem. Audem' autē et bona voluntate habemus magis pegrinari a corpe et pntes esse ad dnm et ideo pntem' siue absentes siue pntes placere illi. Omnes em nos manifestari oportet an tribu nal xpi. vt referat vnusq'sq' ppria corpis put ges sit: siue bonu siue malu. Sciētes ergo timore dni hoib' suadem': deo autē manifesti sum'. Spero autē et in psciētis vris manifestos no esse. Non itez comendam' nos vob. sz occasione damus vob gliandi p nobyt habeatis ad eos q' in facie gliant et no i corde. Siue em mete excedim' deo siue sobrii sumus vobis. Caritas em xpi vrget nos estimates hoc: qm si vnus p oibus mortu' est: ergo oēs mortui sunt. Et p oibus mortu' est xps: vt et q' viuūt: nō sibi viuāt: sed ei q' p ipsis mortu' est et resurrexit. Itaq' nos ex hoc nemine nouimus fm carne. Et si cognouim' fm carnez xpm: sz nunc iam no nouim'. Si qua ergo in xpo

noua ceatura vetera transierunt. ecce facta sunt oia noua. Dia autē ex deo qui nos recōciliavit sibi p xpm: et dedit nobis misteriu recōciliatiois. Quidē de' erat in christo mundū recōciliās sibi. nō reputans illis delicta ipsorum. et posuit in nobis verbuz recōciliationis. Pro xpo ergo legatōe fungimur tanq' deo exhortate per nos. Obsecram' p xpo reconciliamini deo. Euz qui non nouerat peccatuz pro nobis pctm fecit: vt nos efficeremur iusticia dei in ipso.

L.S. Exhortat ad bonū corinthios apls in fu turo agendū q' tuuz ad exteriorē pueruationē: in teriozē deuotionē: ac infidelium vitationē. VI

Adiuantes aut exhortamur ne inuacuuz gratiam dei recipiatis. Aut eni. Tēpore accepto exaudiui te: et in die salutis ad iuui te. Ecce nunc temp' acceptabile: ecce nunc dies salutis. Nemini dātes vllam offensionē vt vituperef ministerium nostrū. sz in oib' exhibea mus nosmetipsos sicut dei ministros. In mltā patientia. in tribulatioibus. in necessitatibus. in angustiis. in plagis. in carcerib'. in seditioib' in laboribus. i vigiliis. in ieiuniis. In castitate in scientia. in longanimitate. in suauitate. in spi ritusctō. in charitate nō ficta. in verbo veritatis in virtute dei. Per arma iusticie a dextris et a sinistris. Per gloriam et ignobilitatē. per infamā et bonā famam. Ut seductores et veraces. si cut qui ignoti et cogniti. Quasi morientes et ecce viuim'. vt castigati et nō mortificati. qsi tristes sp' aut gaudentes. sicut egentes. multos aut lo cupletates tanq' nihil habentes et oia posside tes. Os nostrum p' ad vos o Corinthij cor no strum dilatatum est. Nō angustiamini in nobis angustiamī aut in viscerib' vestris. Eandē aut habetes renumerationē. tanq' filijs dico: dila tamiui et vos. Nolite iugū ducere cuz infidelib' Que eni p'icipatio iusticie cū imq'tate. aut q'so cietas luci ad tenebras. Que aut p'uetio xpi ad belial. Aut q' ps fideli cuz infideli. Quis at p'sen sus tēplo dei cū idolis. Vos eni estis templum dei viui sicut dicit de'. qm inhabitabo in illis et inambulabo iter eos: et ero illoz de'. et ipi erūt mi hi ppl's. Prop' qd exite de medio eoz: et sepa mini dicit dñs. et imundū ne tetigeritis. et ego re cipiā vos. et ero vob i p'iem: et vos eritis mihi in filios et filias: dicit dñs omnipotens.

L.S. Monitio utilis apli p'emititur. atq' Corinthij oe p'teritio bonis comendat. VII

Has ergo hntes p'missiones charissimi mudem' nos ab oī inq'namento carnis et spūs pficiētes sanctificationem in ti more dei. Capite nos. nemine lesim'. neminem corrupim'. nemine circuuenimus. nō ad cōdem natōez vestra dico. P'edixim' em q' in cordib' Uij

Esaiē. xliij. c
Apoca. lxxi. b

Esaiē. xliij. e

1. Cor. iij. a
Tim. xij. c
infra. xi. e

Eccle. xij. e

1. Cor. iij. c
et. ix. d
Leui. xxvi. g

Esaiē. liij. c

Ad Corinthios II

B
 nis estis ad comorandū et ad p̄uēdū. Multa
 mibi fiducia est ap̄d vos. multa mibi gl̄iatio p̄
 vob. Replet̄ sum p̄solatiōe sup̄ab̄ido: gaudio ī
 oī tribulatiōe v̄ra. Nā et cū venissem̄ in macedo
 niā: nullā requiē habuit caro n̄ra. s̄z oēm tribula
 tionē passi sum̄. Foris pugnerint̄ timores. S̄z
 q̄ p̄solat̄ hūiles: p̄solat̄ est nos de⁹ in aduētū ti
 ti. Nō solū aut̄ in aduētū ei⁹: s̄z etiā in p̄solatiōe
 in q̄ p̄solat̄ ē in vobis ref̄erēs nobis v̄m̄ deside
 riū vestrū fletū: vestrā emulatiōez p̄ me itavt ma
 gis gauderē. Quā et si p̄tristavi vos in epla non
 me penitet. Et si peniteret vidēs q̄ epla illa et si
 ad horā vos cōtristavit: nūc gaudeo nō q̄ cōtri
 stati estis: s̄z q̄ p̄tristati estis ad penitentiā. Cōtri
 stati em̄ estis s̄m̄ deū vt in nullo detrimētū patia
 mini ex nob. Que em̄ s̄m̄ deū tristitia est p̄niam
 in salutē stabiliē opat̄. seculi aut̄ tristitia mortem
 opat̄. Ecce em̄ hoc ip̄s s̄m̄ deū p̄tristari vos quā
 tā in vob opat̄ sollicitudinē. s̄z defensionē. s̄z in
 dignationē. s̄z timorē. s̄z desiderii. s̄z emulationē
 s̄z vindictā. In oib⁹ exhibuistis vos incōtamina
 tos esse negocio. Iḡit et si scripsi vob: nō p̄p̄t eū
 q̄ fecit iniuriā: nec p̄p̄t eū q̄ passus est: s̄z ad ma
 nifestandā sollicitudinē n̄ram quā habemus p̄
 vobis corā deo. Ideo p̄solati sum̄. In p̄solatio
 ne aut̄ n̄ra abūdātī magis gauisi sum̄ sup̄ gau
 dio titi. q̄ ref̄er̄ est sp̄s ei⁹ ab oib⁹ vobis. Et
 si qd̄ ap̄d illū de vobis gl̄iat̄ sum: nō sum confu
 sus. s̄z sicut oīa vob in veritate locuti sum̄ ita et
 gl̄iatio n̄ra q̄ fuit ad titū vitas facta est. Et visce
 ra ei⁹ abūdātī in vob sunt. reminiscētis oīum
 vestrū obediētiā quō cū timore et tremore excepi
 stis illū. Gaudeo q̄ in oib⁹ cōfido in vobis

L. S.
 Ad elemosynā in hierl̄m mittendā Co
 rinthios hortat̄ apl̄s. Et agit de collectoribus
 hui⁹ elemosyne. VIII

A
B
B
Notā aut̄ facimus vobis fr̄es gr̄am dei q̄
 data est in eccl̄ijs macedoniē. et q̄ in mul
 to exp̄imēto tribulatiōis abūdātia gau
 dij ip̄oz fuit. et altissima paup̄tas eoz abūdavit
 in diuitias simplicitatis eoz. Quia s̄m̄ h̄tutē te
 stimoniū ill̄ reddo et supra h̄tutē volūtarij fuerūt
 cū multa exhortatiōe obsecrātes nos gr̄as et cōi
 cationē misterij qd̄ fit in sc̄tōs. Et nō sicut sp̄au
 mus: s̄z semetip̄os dederūt. p̄mū d̄no. deinde no
 bis p̄ volūtate dei: ita vt rogarem̄ Titū: vt quē
 admodū cepit ita et p̄ficiat ī vob etiā gr̄as istam
 S̄z sicut in oib⁹ abūdāt̄ fide et s̄mone et scia et oī
 sollicitudine insup et charitate v̄ra in nos: vt et
 in hac gr̄a abūdēt̄. Nō q̄si imperās dico: s̄z p̄ ali
 orū sollicitudinē etiā v̄re charitatis ingenū bo
 nū cōprobās. Scitis enī gr̄as d̄ni n̄ri iesu christi
 quā p̄pter vos egen⁹ fact⁹ est cū esset diues. vt il
 lius inopia vos diuites essetis. Et p̄ filiū ī b̄ do.
 Doc em̄ vob vtile est. q̄ nō solū facere s̄z et velle

cepistis ab āno p̄ore. nunc h̄o et facto p̄ficite vt
 quē admodū p̄mpt⁹ est aīm⁹ voluntatis. ita sit et
 p̄ficiendi ex eo qd̄ h̄ētis. Si enī volūtas p̄mpta
 est: s̄m̄ id qd̄ h̄z. accepta est: non s̄m̄ id qd̄ nō h̄z.
 nō enī vt alijs sit remissio: vob aut̄ tribulatio. s̄z
 ex eq̄litate in p̄nti t̄p̄e: v̄ra abūdantia illozum in
 opiā suppleat: vt et illoz abūdātia v̄re iopie sit
 supplemētū. vt fiat eq̄litas sic scriptuz est. Qui
 multuz h̄uit nō abūdavit. et q̄ modicū nō m̄iora
 uit. Erod. p̄ta
 Fr̄as at̄ ago deo q̄ dedit eadē sollicitudiez
 p̄ vob in corde titi: quā exhortationē qd̄dem susce
 pit. s̄z cū sollicitior esset sua voluntate p̄fect⁹ est
 ad vos. D
 Misim⁹ etiā cū illo fr̄em n̄m. cui⁹ laus
 est ī euāgelio p̄ oēs eccl̄ias. nō solū at̄ s̄z et ordi
 nat⁹ ē ab eccl̄ijs comes pegr̄inatōis n̄re in hanc
 gr̄am q̄ ministrat̄ a nob ad d̄ni gl̄iam: et destina
 tā voluntatē nostrā. Deuitates b̄: ne q̄s nos vi
 tuperet in hac plenitudine q̄ ministratur a nob
 in d̄ni gl̄iam. Roma. p̄ta
 Prouidem⁹ enī bona: nō solū corā
 deo: s̄z etiā corā hoib⁹. Misim⁹ at̄ cū illis et fr̄ez
 nostruz quē p̄bauim⁹ in mltis sepe sollicituz esse
 nunc multo sollicitiorē p̄fidentia multa in vos
 siue p̄ titū q̄ est soci⁹ me⁹: et ī vobis adiutor: siue
 fratres nostri apl̄i eccl̄iarū glorie xp̄i. D
 Ostens
 sionē ergo q̄ est charitatis v̄re et nostre glorie p̄
 vobis in illos oīdite in faciem eccl̄iarum.

L. S.
 Apl̄s suspitionē excludēs docet elemo
 synā esse dandā velocit̄: abundāter. et hilariter.

A
B
B
L
Psalmo
Nam de ministerio qd̄ fit in sc̄tōs IX
 ex abundātī est mibi scribere vob. Scio
 em̄ p̄mptū aīuz v̄m̄ p̄ q̄ de vob gl̄ioz
 ap̄d macedones: quā et achaia parata est ab an
 no p̄terito: et v̄ra emulatio puocauit plurimos.
 Misim⁹ aut̄ fr̄es: vt ne qd̄ gl̄oriamur de vobis
 euacuetur in hac pte: vt quē admodū dixi para
 titis: me cū venerint macedones meuz. et inre
 nerint vos ip̄paratos: crubescam⁹ nos vt nō di
 cam⁹ vos in hac substātia. B
 Necessariū ergo est
 stimari: rogare fr̄es vt p̄ueniāt ad vos: et p̄pa
 rent repromissaz b̄ndictōem hanc patā esse. si q̄si
 b̄ndictōez nō q̄si auariciā. Hoc at̄ dico. Qui p̄ce
 seminat: p̄ce et metet. et q̄ semiat in b̄ndictōibus
 de b̄ndictōib⁹ et metet. B
 Unusq̄sq̄z put̄ destinauit
 in corde suo nō ex tristitia aut̄ ex necessitate. L
 Dilare enī datorē diligit de⁹. Eccl̄. p̄ta
 Potes est aut̄ deus
 oēm gr̄am abūdare facere ī vobis vt in oib⁹ sp̄
 oēm sufficientiā h̄ntes abūdēt̄ in oē op⁹ bonuz
 sicut scriptuz est. L
 Disp̄sit dedit paup̄ib⁹: iusticia
 ei⁹ manet in seculuz seculi. Qui autē aministrat
 semen semināt: et panē ad māducādum p̄stabit.
 Et multiplicabit semē v̄z: et auget incrementa
 ta frugū iusticie v̄re: vt in oib⁹ locupletati abun
 detis in oēm simplicitatez. q̄ opat̄ p̄ nos gr̄arū
 actionē deo. Quā ministeriū hui⁹ officij nō soluz
 supplet ea q̄ desunt sc̄tis. s̄z etiā abūdāt̄ p̄ mltas

Ad corinthios II

gratiarū actiōes i dño p pbatiōez misterij huius
glificātes deū i obediētia p fessiois vze i euange
lio xpi z simplicitate cōicatiōis vze in illos: z in
oēs et i ipoz obsecratiōe p vobis desideratium
vos ppter emiuentē gratiā dei in vobis. *Gras*
ago deo sup inenarrabili dono eius.

L.S. Excusat se apłs de sibi false ipositis p
facti euidentiā: ac p rōem z exempla. X

Ipsē autē ego paulus obsecro vos p mā
suetudinē z modestiā xpi: q̄ in facie q̄dez
humilis sum inter vos. absens autē cōfi
do vobis. Rogo autē vos ne pñs audeā p eā cō
fidentiā q̄ existimoz audere in quosdā: q̄ arbitrāt
nos tanq̄ fm carnē ambulem. In carne enī am
bulātes: nō fm carnē militam. Nā arma militie
nre nō carnalia sunt. sed potētia deo ad destru
ctiōnē monitionū: p silia destruētes z oēm altitu
dinē extollētē se aduersus sciētā dei z captiuita
tem redigētes oēm intellectū in obsequiū xpi: et
in p̄optu hñtes vlciā oēm inobediētā cū imple
ta fuerit vza obediētia. Que fm faciē sunt vide
te. Si q̄s p̄fidit xpi esse hoc cogitet itez apud se
qz sicut z ipē xpi est: ita z nos. Nā z si ampli⁹ ali
quid gloriat⁹ fuero de p̄tate nra quā dedit nob
dñs in edificationē et nō in destructiōez vestra
nō erubescam. Ut autē nō existimer tanq̄ terre
re vos p epl̄as. qm̄ quidē epl̄e inquit graues
sunt z fortes. p̄ntia autē corpis infirma z p̄mo
contēptibilis h̄ cogitet q̄ eiusmodi est. qz quales
sum⁹ vbo p epl̄as absentes: tales z p̄ntes in fa
cto. Nō enī audem⁹ inserere aut cōpare nos qui
busdā q̄ seipos cōmendāt. s; ipi i nobis nosmet
ipos metiētes et cōparātes nosmetipos nobis.
Nos autē nō in imensuz gliabimur: s; fm mēsu
rā regule q̄ mensus est nob de⁹ mēsurā ptingēdi
vsq; ad vos. Nō enī q̄si nō ptingētes ad vos su
perextēdim⁹ nos. Usq; ad vos enī puenim⁹ in
euāgelio xpi. nō in imensuz gloriātes in alienis
laborib⁹. Spem autē habētes crescētis fidei ve
stre in vobis magnificari fm regulā nostram in
abundātia. etiā in illa q̄ vltra vos sunt euāgelī
zare nō in aliena regula in his q̄ preparata sunt
gloriari. Qui autē gloriat⁹: in dño gloriatur. Non
enim qui seipm̄ cōmendat ille pbatus est. s; quē
deus cōmendat.

L.S. Apostolus suā ponit cōmendationem
premittendo rōnem cōmendationis ex suis ope
ribus ac malis perpeffis XI

Utinā sustineretis modicū q̄d insipientie
mee. sed z supportate me. Emulor eivob
dei emulatiōe. despōdi enī vos vni viro
virginē castā exhibere xpo. Timeo autē ne sicut
serpēs seduxit euā astutia sua. ita corrūpanf sen
sus vzi z excidāt a simplicitate q̄ est in xpo iesu.
Nā si is q̄ venit aliū xpm̄ p̄dicat quē nō p̄dicau

mus: aut aliū spm̄ accipitis quē nō accepistis
aut aliū euāgelīū qd nō recepistis. recte patere
mini. Existimo enī nihil me minus fecisse a ma
gnis apłs. nā z si imperit⁹ fmone: s; nō sciētia
In dñb⁹ aut manifest⁹ sum vob. Aut nunqd pec
catus feci meipm̄ humilians: vt vos exaltemini
Qm̄ gratis euāgelīū dei euāgelizauī vob. alias
ecclias expoliaui accipiēs stipēdiū ad misterīū
vestrū: z cū essem apd vos z egerē. nulli onero
sus fui. nā qd mihi deerat supleuerūt frēs qui
venerunt a macedonia: z in oib⁹ sine onere me
vobis suauī z seruabo. Est vitas xpi in me. qm̄
h̄ gloriatio nō infringēt in me regionib⁹ achaie
Quare? Quia nō diligo vos. De⁹ scit. Qd autē
facio: z faciā. vt aputē occasiōnē eozuz qui vo
lunt occasiōnē vt in q̄ gloriānt: inueniātur sicut
z nos. nam eiusmodi pseudo apłi sunt operarij
subdoli. trāffigurātes se in apłos xpi. Et nō mi
rū. Ipē enī sathanas trāffigurat se in angelum
lucis: nō ē ergo magnū si mīstri ei⁹ trāffiguren
tur velut mīstri iusticie qz finis erit fm opa ipo
rum. Itēz dico ne q̄s putet me insipientem esse.
Alio qn̄ velut insipientē accipite me. vt z ego mo
dicū qd gloriar. Qd loquor: nō loqr fm deū: s;
q̄si in insipientia in hac suba glie. qm̄ mlti gloriāt
fm carnē. z ego gloriabor. Libent⁹ enī suffertis
insipientes: cū sitis ipi sapiētes. Sustinctis em̄
si q̄s vos i seruitutē redigit. si q̄s deuorat. si q̄s
accipit. si q̄s extollit. si q̄s in faciem vos cedit.
Scd̄z ignobilitatē dico q̄si nos infirmi fuerim⁹
in hac pte. In q̄ quis audeat. in insipientia dico.
audeo z ego. Hebrei sunt z ego Israele sunt z
ego. Semē abrae sunt z ego. Ministri xpi sunt
z ego. Ut min⁹ sapiēs dico pl⁹ ego. In laborib⁹
plurimis. in carcerib⁹ abūdāt⁹. in plagis supra
modū. in mortib⁹ frequenter. A iudeis qn̄quies
q̄dragenas vna min⁹ accepi. Ter virgis cesus
sum semel lapidat⁹ sum. ter naufragiū feci. nocte
z die in p̄fundo maris fui. In itineribus sepe.
periculis fluminū. piculis latronum. piculis ex
genere. periculis ex gētib⁹. periculis in ciuitate.
periculis i solitudine. piculis i mari. picul⁹ in fal
sis fratrib⁹. In labore z erūna. in vigilijs mltis
In fame z siti. in ieiunijs mltis. In frigore z nu
ditate. p̄ter illa q̄ extrinsec⁹ sunt instātia mea q̄ti
diana. sollicitudo oīnz eccliaz. Quis ifirmatur
z ego nō ifirmoz. Quis scādalizat⁹: z ego nō vroz
Si gloriari oportet q̄ infirmitatis mee sunt glo
riabor. De⁹ z p̄ dñi nri iesu xpi scit q̄ est b̄ndict⁹
in secula qz nō mētiōr. Damasci p̄posit⁹ gentis
arethē regl custodiebat ciuitatē damascenozuz
vt me cōprehenderet. z p fenestraz in sporta di
missus sū p murū. z sic effugi manus eius.

L.S. Recōmēdat se apłs ex diuis reuelatōi
bus z ponit sibi mediū p̄ piculū supbie. z seipm̄
U iij

i. Cor. iij. a
i. Timo. iij. a
s. vi. a

ij. Thes. iij. b
deut. xvij. b

Ad Galathas

excusat ponēs bñficia corinthijs ipensa XII

S gliari oportet: nō expedit qdē. Veniā
āt ad visioēs ⁊ reuelationes dñi. Scio
hoiēm i xpo añ ānos q̄ttuordecī siue in
corpe siue eē corp⁹ nescio: de⁹ scit: raptū h̄mōi v̄f
q̄z ad tertiū celū. Et scio h̄mōi hoiez siue i corpe
siue eē corp⁹ nescio: de⁹ scit: qm̄ rapt⁹ ē i paradisu
⁊ audiuit arcana verba q̄ non lz hoī loqui. Pro
h̄mōi gliabor. p me āt nihil nisi i infirmitatibus
meis. Nā ⁊ si voluero gliari nō ero insipiēs vita
tē em̄ dicā. Marco āt ne q̄s me existimet supra id
qd̄ videt i me. aut audit aliqd̄ ex me. ⁊ ne magni
tudo reuelationū extollat me: dat⁹ est mihi sti
mul⁹ carnis mee āgel⁹ sathane q̄ me collaphizet
Propt̄ qd̄ ter dñm rogavi vt disceret a me: ⁊ di
xit mihi. Sufficit tibi gr̄a mea. Nā v̄t⁹ i infirmi
tate pficiē. Libent̄ igit gliabor i infirmitatib⁹ me
is: vt inhabitet i me v̄t⁹ xpi. Propt̄ qd̄ placeo mihi
in infirmitatib⁹ meis. i stumelijs. in necessitati
b⁹. i p̄secutiōib⁹. i angustijs p xpo. Cū enī infir
mor tūc potēs suz. Fact⁹ suz insipiēs vos me co
egistis. Ego enī a vob̄ debui comēdari. Nihil ei
min⁹ feci ab his q̄ sūt supra modū apli. Tā ⁊ si ni
hil suz signa tñ apostolat⁹ mei facta sūt sup vos
i oī patiētia signis ⁊ pdigñs ⁊ v̄tutib⁹. Quid est
ei qd̄ min⁹ hūistis p̄ ceteri eccl̄ijs: nisi q̄ ego ipe
ñ ḡuavi vos. Donate mihi hāc iuriā. ecce tertio
h̄ pat⁹ suz vēire ad vos ⁊ nō ero ḡuis vob̄. Non
ei q̄ro q̄ v̄a sūt: s̄z vos. Nec ei debēt filij pentib⁹
thesaurizare. s̄z pentes filijs. Ego āt libētissime
i p̄dā ⁊ supimpēdar ego ipe p̄ aīab⁹ v̄ris. s̄z pl⁹
vos diligēs min⁹ diligar. S̄z esto. Ego vos nō
grauavi: s̄z cū essez astut⁹ dolo vos cepi. Nūqd̄ p
aliquē eoz q̄s misi ad vos circūveni vos. Roga
ui titū ⁊ misi cū illo frēm. Nunqd̄ tit⁹ vos circū
uenit. Nōne eodē spū ābulauim⁹. nōne eisdes ve
stigijs. Olim putatis q̄ excusē nos apd̄ vos
corā deo i xpo loqm̄r. Dia cī charissimi p̄pter
edificatiōez v̄raz. Timeo enī ne forte cū venero:
nō q̄les volo iueniā vos. ⁊ ego iueniar a vob̄ q̄
lē nō vultis: ne forte p̄tētiōes. emulatiōes. aiosi
tates. dissensiōes. detractōes. susurratiōes. infla
tiōes. seditiōes: sint inter vos. Ne itez cū venero
hūiliet me de⁹ apd̄ vos ⁊ lugeā multos ex his q̄
añ peceauerūt. ⁊ nō egerunt p̄nias sup̄ imūdia
et fornicatiōe et ipudicia quā gesserunt.

L.S. Vitupat apls adherētes p̄pbis falsis
comēdādo p̄sistētes i v̄a doctria. ⁊ finaliter po
nitur salutatio. XIII

Ecc tertio h̄ venio ad vos. vt i ore duoz
vel triū testiuz stabit oē v̄bū. Predixi ei
⁊ pdico. vt p̄s vob̄ ⁊ nunc absens his q̄ añ pec
cauerūt ⁊ ceteris oib⁹ qm̄ si venero itez nō p̄cā.
An expimētū q̄ritis ei⁹ q̄ in me loq̄t xps. Qui in
vob̄ n̄ infirmat: s̄z potēs ē i vob̄: Nā ⁊ si crucifir⁹

est ex infirmitate: s̄z viuūt ex v̄tute dei. Nā ⁊ nos i
firmi sum⁹ i illo: s̄z viuē cū eo ex v̄tute dei i vob̄
Vosmetipos tēptate si estis i fide ip̄vos p̄bate
an nō cognoscitis vosmetipos qz xps ihs i vob̄ ē
nisi forte reprobi estis. Spo āt q̄ cognoscitis. qz
nos nō sum⁹ reprobi. Oram⁹ āt deū vt nihil ma
li faciatis. vt nos p̄bati p̄cam⁹: s̄z vt vos qd̄ bo
nū ē faciatis. nos āt vt reprobi sim⁹. Nō possum⁹
ei aliqd̄ aduersus v̄tate. s̄z p̄vitate. Gaudem⁹ ei
qm̄ nos i firmi sum⁹ vos āt potēres estis. Hoc ⁊
oram⁹ v̄raz p̄summatiōez. Iō ei b̄ absens scribo
vt nō p̄ns durū agā fm̄ p̄tate quā dñs dedit mi
hi in edificatiōez ⁊ nō in destructiōez. De cetero
frēs gaudete. p̄fecti estote. exhortamī: idipm̄ sa
p̄te. Pacēz habete ⁊ de⁹ pacis ⁊ dilectiōis erit
vobiscū. Salutate iuicē i osculo sc̄to. Salutant
vos oēs sc̄ti. Gr̄a dñi n̄si iesu xpi ⁊ charitas dei
⁊ cōicatio sc̄tispūs sit cū oib⁹ vobis. Amen.

ExPLICIT epla Pauli ad Corinthios secūda
Incipit argumentū in eplam ad Galathas.

Galathe sūt greci. Hi v̄bū v̄tatis primū
ab aplo acceperūt. s̄z post discessuz ei⁹ tē
ptati sūt a falsis aplis. vt in legē ⁊ circū
cisiōē v̄terent. Nos ap̄lus reuocat ad fidē v̄ta
tis scribens eis ab epheso.

ExPLICIT argumentū. Incipit epistola Pau
li ad Galathas.

L.S. Redarguit apls galathas de veloci trāsla
tiōe ab euāgelio xpi. qd̄ tñ apls nō ab hoīe acce
pit: nec añ suā p̄uersionē nec post s̄z a xpo. I

P

Aulus aposto

lus n̄ ab hoīb⁹ neqz p hoiez
s̄z p iesuz xpm̄ ⁊ deū p̄rem q̄
suscitauit euz a mortuis et q̄
mecū sunt oēs frēs: eccl̄ijs
galathie. Gr̄a vobis ⁊ pax a
deo p̄re n̄ro ⁊ dño iesu xpo q̄

dedit semetip̄s p̄ p̄ctis n̄ris vt eriperet nos d̄ p̄r
ti sc̄lo neqz fm̄ volūtate dei ⁊ p̄ris n̄ri. cui ē gl̄ia i
sc̄la sc̄loz. Amē. Miror q̄ sic tā cito trāfferimini
ab eo q̄ vos vocauit i gr̄am xpi in aliū euāgeliiū
qd̄ nō ē aliū nisi sunt aliq̄ q̄ vos p̄turbāt: ⁊ volūt
p̄uertere euāgeliiū xpi. S̄z lz nos aut āgel⁹ de ce
lo euāgelizet vob̄ p̄terq̄ qd̄ euāgelizauim⁹ vob̄
anathema sit. Sicut p̄dixim⁹ ⁊ nunc itez dico si
q̄s vob̄ euāgelizauerit p̄ter id qd̄ accepistis ana
thema sit. Nō ei hoīb⁹ suadeo: an deo: An q̄ro
hoīb⁹ placere. Si adhuc hoīb⁹ placere si xpi fu⁹
nō essez. Notū ei vob̄ facio frēs euāgeliiū qd̄ euā
gelizatū ē a me. qz nō ē fm̄ hoiez. neqz ei ego ab
hoīe accepi illd̄ neqz didici: s̄z p reuelationē iesu
xpi. Audistis ei p̄uersionē. meā aliquādo in iu
daismo. qm̄ supra modū p̄sequēbar eccl̄iā dei ⁊
expugnabam illā: ⁊ p̄ficiēbaz in iudaismo supra

Deut. iij. d

D

E

S

S

Galat. v. d

Deu. xvij. b
Mat. viij. b
Johā. viij. c
Hebreo. x. d

B

E

D

A

A

B

i. Cor.

D

E

Ad Ephesios

multos coetaneos meos in genere meo, abundanter emulatores: ex his primarum mearum traditionum. Cum autem placuit ei quod me segregavit ex utero matris mee: et vocavit per gratiam suam ut revelaret filium suum in me ut evangelizarem illum in gentibus: continuo non acquievi carni et sanguini, neque veni hierosolimam ad antecessores meos apostolos: sed abijt in arabiam: et iteque reversus suus damascum. Deinde post annos tres veni hierosolimam videre petrum: et mansi apud eum diebus quindecim. Alium autem apostolorum vidi neminem nisi iacobum fratrem domini. Que autem scribo vobis: ecce coram deo, quod non meti or. Deinde veni in partes syrie et cilicie, etiam autem ignotus facie ecclesijs iudee: quod erat in christo, tamen autem auditum habebam quoniam quod persecubatur nos aliquando, nunc evangelizat fide de qua aliquando expugnabatur in me clarificabatur deum.

L.S. Dicit apostolus circumcisiones non esse necessarias et approbatione et auctoritate aliorum apostolorum, et restitit apostolus petro qui videbatur aliquando circumcisionem palliare: concludens legalia non esse servanda. **II**

D Deinde post annos quattuordecim iteque ascendit hierosolimam cum banaba assumpto et tito. Ascendi autem secundum revelationes et contuli cum illis evangelium quod predicavi in gentibus. Secorsus autem his quod videbant aliquid esse: ne forte in vacuum currerent aut cucurrissent. Sed neque titus qui mecum erat cum esset gentilis compulsus est circumcidi, sed propter subintroductos falsos fratres qui subintroierunt expoliare libertatem nostram quam habemus in christo iesu: ut nos in servitutem redigerent, quibus neque ad horam cessimus subiectioni: ut veritas evangelij permaneat apud vos ab his autem quod videbant esse aliquid quod les aliquando fuerit nihil mea interest. Deus enim persona hominis non accipit. Mihi enim quod videbant esse aliquid nihil contulit: sed contra cum vidissent quod creditum est mihi hi evangelium proputij, sicut et petro circumcisionis, quod ei operatur et petro in apostolatui circumcisionis operatur et mihi inter gentes, et cum cognovissent gratiam quam data est mihi iacobus et cephas et iohannes qui videbant columne esse dextras dederunt mihi et barnabe societatis: ut nos in gentes ipsi autem in circumcisionem tamen: ut pauperum rui meiores essemus. Quod etiam sollicitus fui hiis pro facere. Cum autem venisset petrus a tyochia: in facie ei restitit, quod reprehensibilis erat. Propter enim quod veniret quidam a iacobus: cum gentibus edebat. Cum autem venissent subtraherebat et segregabat se timens eos qui ex circumcisione erant, et simulationi eius persensest ceteri iudei ita ut et barnabas duceret ab eis in illam simulationem: sed cum vidisset quod non recte ambularet ad veritatem evangelij: dixit cephe coram omnibus. Si tu cum iudeis: gentilibus vivis et non iudaice: quomodo gentes cogis iudaizare. Nos natura iudei et non gentibus peccatores. Scientes autem quod non iustificatur homo ex operibus legis: nisi per fidem iesu et nos in christo iesu credimus ut iustificemur ex fide christi et non ex operibus legis. Propter quod ex operibus legis non iustificabitur ois caro. Quod si querentes iustificari in christo, inveni sumus et ipsi peccatores: nunquam christus peccati minister est. Absit, Si enim quod destruxi iteque b reedifico;

pernicatorem me constituo, ego enim per legem legi mori tuus sum: ut deo vivam, christo confitens sum cruci. Vivo autem iam non ego: vivit deus in me christus, quod autem nunc vivo in carne in fide vivo filij dei, qui dilexit me et tradidit seipsum pro me, non abijcio gratiam dei. Si enim per legem iusticia, ergo gratis christus mortuus est.

L.S. Increpantur galathee: ac ostendens apostolus imperfectionem legis moysayce dicit iusticiam esse ex fide annectendo legis utilitatem. **III**

O Insensati galathee qui vos fascinavit non obedire veritati. An quoniam oculos christus iesus percipit est, et in vobis crucifixus. Hoc solum a vobis volo discere: ex operibus legis spiritum accepistis: an ex auditu fidei? Sic stulti estis ut cum spiritu cepit nunc carne presumamini. Tanta passus est sine causa, si tamen sine causa. Qui ergo tribuit vobis spiritum et operatur virtutes in vobis ex operibus legis an ex auditu fidei. sicut scriptum est, abraham credidit deo: et reputatum est illi ad iusticiam. Cognoscite ergo quod quod ex fide sunt: hi sunt filij abrahe. Providens autem scriptura: quod ex fide iustificat gentes deus, pronunciat abraham, quod benedicet in te omnes gentes. Igitur qui ex fide sunt benedicentur cum fidei abraham. Quicumque enim ex operibus legis sunt, sub maledicto sunt, scriptum est enim, maledictus ois qui non permiserit in omnibus quod scripta sunt in libro legis: ut faciat ea quoniam autem in lege non iustificatur apud deum. Manifestum est quod iustus ex fide vivit. Lex autem non est ex fide, sed qui fecerit ea vivet in illa. Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum, quod scriptum est, maledictus ois qui pedet in ligno, ut et in gentibus benedictio abrahe fieret in christo iesu ut pollicitationis spiritus accipiamus per fidem. Fratres sed homines dico, tamen homines confirmatum testamentum non spiritum aut supor diat. Abrahe dicte sunt promissiones et semini eius, non dicitur et semini quoniam in multis, sed quoniam in uno, et semini tuo qui est christus. Sed autem dico testamentum confirmatum a deo quod per quadringentos et triginta annos facta est lex, non irritum facta ad evacuandas promissionem. Nam si ex lege hereditas iam non ex promissione. Abrahe autem pro promissionibus dicitur deus, quod igitur lex: propter transgressionem posita est donec veniret semini cui promiserat: ordiata per angelos in manu mediatoris. Mediator autem unus non est, deus autem unus est. Lex ergo adversus promissa dei, Absit, Si enim data esset lex quod posset vivificare deus ex lege esset iusticia. Sed conclusa scriptura oia secundum peccatum, ut promissio ex fide ihesu christi daretur creditibus. Propter autem quod veniret fides secundum legem custodiebamur: conclusi in eam fidem quam revelanda erat. Itaque lex pedagogus noster fuit in christo ut ex fide iustificemur. At ubi venit fides, iam non sumus secundum pedagogo. Deus enim filij dei est per fidem quam est in christo ihesu. Qui cumque enim in christo baptizati estis: christum induistis, non est iudeus neque grecus, non est servus neque liber, non est masculus neque feia. Deus enim vos unum est in christo iesu. Si autem vos christi, ergo semine abrahe estis secundum promissionem heredes.

L.S. Dicit apostolus cessatos legalium per duas similitudines: inposita galatarum ingratitude. **III**

A infra, v. b

Scn. xv. b
Roma. iij. a
Iaco. ij. d
Gen. xxij. d

Deut. xxvii. d

Abacuc. ii. a
roma. x. b
hebre. x. b
Deut. xxi. d

hebre. ix. e

D

roma, vi. a

B

E

D

A

B

scn. xv. b
roma. iij. a
Iaco. ij. d
Gen. xxij. d

E

B

Coz.

D

E

Ad Galathas

Dico autem, Quanto tempore heres puuli est nihil differt a suo cum sit dominus omnium: sed sub tutoribus et actoribus est usque ad primum tempus a patre. Ita et nos cum essemus puuli sub elementis mundi eramus fruientes. At ubi venit plenitudo temporis misit deus filium suum factum ex muliere: factum sub lege ut eos qui sub lege erant redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus. Quoniam autem estis filii dei, misit deus spiritum filii sui in corda vestra clamante: abba pater. Itaque iam non est servus: sed filius. Quod si filius et heres pro deo. Sed tunc quidem ignorantes deum his qui natura non sunt dei serviebatis. Nunc autem cum cognoveritis deum: immo cogniti sitis a deo: quomodo puer timidi iterum ad infirma et egena elementa quibus denuo servire vultis dies obstruat et menses et tempora et annos. Timeo vos: ne forte sine causa laboraverim in vobis. Estote sicut ego, quia et ego sicut vos. Fratres obsecro vos: nihil me lesistis. Scitis autem quia pro infirmitate carnis euangelizavi vobis iam perdes: et temptationem vestram in carne mea non spreveritis neque respicistis. Sed sicut angelus dei excepistis me sicut christum iesum. Ubi est ergo beatitudo vestra? Testimonium enim prohibeo vobis, quia si fieri posset oculos vestros eruissetis et dedissetis mihi. Ergo inimicus vobis factus sum vix dicentes vobis: Emulantur vos non bene: sed excludere vos volunt ut illos emulemini. Bonum autem emulamini in bono spiritu, et non tantum cum presentis sum apud vos. Filioli mei quos iterum periturio donec formet christus in vobis. Velle autem esse apud vos modo et mutare vocem meam: quoniam confundor in vobis. Dicite mihi quia sub lege vultis esse. Legem non legistis. Scriptum est enim quoniam abraam duos filios habuit: unum de ancilla: et unum de libera. Sed quia de ancilla secundum carnem natus est qui autem de libera pro repromissione. Que sunt per allegoriam dicta. Hec enim sunt duo testamenta. Unum quidem in morte sina in servitutem generans quia est agar. Sina enim mons est in arabia qui coniunctus est ei, qui nunc est hierusalem et fuit cum filiis suis. Illa autem qui sursum est hierusalem libera est quia est mater nostra. Scriptum est enim Letare sterilis quia non parit, erumpe et clama quia non parturis quia multi filii de sorte magis quam ei quam habet virum. Nos autem fratres secundum ysaac promissionis filii sumus. Sed quomodo tunc is qui secundum carnem natus fuerat persequeretur eum qui secundum spiritum: ita et nunc. Sed quod dicit scriptura. Ecce ancilla et filium eius. Non enim heres erit filius ancille: cum filio libere. Itaque fratres non sumus ancille filii: sed libere, qui libertate nos christus liberavit.

L.S. Inducunt galathe legalia non observare propter eversionem malorum, deinde ex persecutione bonorum: et distinguunt opera carnis et spiritus.

Sate: et nolite iterum iugo servitutis pertinere. Ecce ego paulus dico vobis: quoniam si circumdami: christus vobis nihil proderit. Testificor autem rursus omni homini circumcidenti se: quoniam debitor est universae legis faciente. Evacuati estis a christo:

quia in lege iustificamini a gratia excidistis, nos enim spiritu ex fide spem iusticie expectamus. nam in christo Iesu neque circumcisio aliquid valet neque preputium: sed fides quae per charitatem operatur. Currebatis bene: quos vos impediunt veritati non obedire. Nemini consenseritis. Persuasio haec non est ex eo qui vocat vos. Quod cum fermentum totam massam corrumpit. Ego confido in vobis in domino quod nihil aliud sapietis. Qui autem perturbat vos portabit iudicium quicumque est ille. Ego autem fratres si circumcisiones adhuc predicor: quod adhuc persecutiones patior. Ergo evacuatus est scandalum crucis. Utinam abscindantur qui vos conturbant. Vos enim in libertatem vocati estis fratres: tantum ne libertatem in occasione detis carnis sed per charitatem spiritus servire invicem. Quis enim lex in uno sermone implet: diliges proximum tuum sicut teipsum. Quod si invidiam mordetis et comeditis: videte ne ab invicem consummami. Dico autem in christo. Spiritu ambulate et desideria carnis non proficietis. Caro enim concupiscit adversus spiritum: spiritus autem adversus carnem. Hec enim sibi invicem adversantur: ut non quicumque vultis illa faciat. Quod si spiritu ducemini: non estis sub lege. Manifesta sunt autem opera carnis, quae sunt fornicatio, immundicia, impudicia, luxuria, ydolorum fuit, veneficia, inimicitiae, contumeliosae, emulatioes, ire rixae, dissensiones, secte, invidie, homicidia, ebrietates, comestiones et his similia, quae predicor vobis sicut dixi quoniam qui talia agunt regnum dei non consequentur. Fructus autem spiritus est charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas. Adversus huiusmodi non est lex. Qui autem sunt christi carnem suam crucifixerunt cum vitijs et concupiscentijs.

L.S. Donet galathas apostolus ad mutuam supportationem: et confirmat dicta de cessatione legalium.

Spiritu vivimus spiritu et ambulamus. Non efficiamur inanis glorie cupidum invicem provocantes: invicem invidetes. Fratres et si provocatus fuerit homo in aliquo delicto vos qui spirituales estis homini instruite in spiritu lenitatis: considerans teipsum: ne et tu tempteris. Alter alteri onera portate: et sic adimplebitis legem christi. Nam si quis existimat se aliquid esse cum nihil sit: ipse se seducit. Opus autem suum probet unusquisque: et sic in semetipso tantum gloriam habebit et non in altero. Unusquisque enim onus suum portabit. Cuiusmodi autem is qui cathetizat verbo ei qui se cathetizat in omnibus bonis. Nolite errare: deus non irridet. Que enim seminauerit homo: et metet. Quoniam qui seminat in carne sua de carne et metet corruptionem, qui autem seminat in spiritu de spiritu metet vitam eternam. Bonus autem facietes non deficiamus. tempore enim suo metemur non deficietes. Ergo dum tempus habemus operemur bonum ad omnes. maxime autem ad domesticos fidei. videte qualibus litteris scripsi vobis mea manu. Quicumque enim volunt placere in carne: hi cogunt vos circumcidere: tantum ut crucis christi persecutionem non patiantur.

Roma. viij. a
B
E
Sen. xxi. a
D
Sap. iij. c
Esaie. liiij. a
Zuce. xliij. d
Roma. ix. b
Sen. xxi. a
A
Actu. xv. a

infra. v. b
s. iij. a
i. Cor. iij. a
E
Ad Gal. iij. a
Zuce. c. c
Ro. xij. c
i. Pet. iij. b
Ro. xij. d
A
D
Zuce. iij. a
Sen. iij. a
Roma. iij. d
B
E
B
E
D

Ad Ephesios

Neque enim qui circumcidunt legem custodiunt, sed volunt vos circumcidi: ut in carne vestra glorificent. Quibus absit gloriari nisi in cruce domini nostri iesu christi, per quem mihi mundus crucifixus est et ego mundo. In christo enim iesu neque circumcisio aliquid valet neque preputium: sed nova creatura. Et quicumque hanc regulam secuti fuerint: pax super illos: et misericordia et super israel dei. De cetero nemo mihi molestus sit. Ego enim stigmata domini iesu in corpore meo porto. Gratia domini nostri iesu christi cum spiritu vestro fratres. Amen.

Explicit epistola Pauli ad Galathas. **Incipit** argumentum in epistolam ad Ephesios.

Ephesii sunt asiani. Qui accepto verbo veritatis perstiterunt in fide. Nos collaudat apostolus: scribens eis ab urbe roma de carcere per Tichicum diaconum.

Explicit argumentum. **Incipit** epistola Pauli ad Ephesios.

Et ponit aliquam diuinam predestinationem et recordantur diuina beneficia facta apostolis et ephesijs.

Paulus aposto-

Dulus iesu christi per voluntatem dei: omnibus sanctis qui sunt ephesi: et fidelibus in christo iesu. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino iesu christo. Benedictus deus et pater domini nostri iesu christi qui ben-

dixit nos in omni benedictione spirituali in celestibus in christo: sicut elegit nos in christo ante mundi constitutionem ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius in charitate. Qui predestinavit nos in adoptionem filiorum per iesum christum in ipsum secundum prepositum voluntatis sue in laudem glorie gratie sue: in qua gratificauit nos in dilecto filio suo in qua habemus redemptionem per sanguinem eius remissionem peccatorum: secundum diuitias gratie eius que superabundauit in nobis in omni sapientia et prudentia: ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis sue secundum beneplacitum eius quod preposuit in eo in dispensatione plenitudinis temporum instaurare omnia in christo que in celis et que in terra sunt in christo. In qua etiam nos sorte vocati sumus: predestinati secundum prepositum eius que operatur omnia secundum consilium voluntatis sue. ut simus in laudem glorie eius nos que ante speraui mus in christo. In qua et vos cum audissetis verbum veritatis euangelium salutis vestre in qua et credentes signati estis spiritu promissionis sancto que est pignus hereditatis nostre in redemptionem acquisitionis in laudem glorie ipsius. Propterea et ego audies fide vestram que est in christo iesu: et dilectionem in omnes sanctos: non cessabo gratias agere pro vobis memoriam vestri faciens in orationibus meis. ut deus domini nostri iesu christi pater glorie det vobis spiritum sapientie et reuelationis in agnitionem eius illuminatos oculos cordis vestri: ut sciatis que sit spes vocacionis eius. et que diuitie glorie hereditatis eius in sanctis. et que sit superueniens magnitudo virtutis eius in nos que credimus secundum operationem potentie virtutis eius quam

operatur est in christo suscitans illum a mortuis: et constituit ad dexteram suam in celestibus supra omnes principatus et potestates et virtutes et dominationes: et omne nomen quod nominatur non solum in hoc seculo: sed etiam in futuro. et omnia subiecit sub pedibus eius. Et ipsum dedit caput supra omnem ecclesiam: que est corpus ipsius: et plenitudo eius: qui omnia in omnibus adimpletur.

Et inducit ephesios ad gratiarum actionem quod sunt a peccato liberati: et ab alijs gentibus segregati.

Et vos conuiuificauit cum essetis mortui delictis et peccatis vestris in quibus aliquando ambulastis secundum seculum mundi huius: secundum principem potestatis aeris huius: spiritus qui nunc operatur in filios diffidentie. in quibus et nos omnes aliquando conuersati sumus in desiderijs carnis nostre facientes voluntatem carnis et cogitationum: et eramus natura filij ire sicut et ceteri. Deus autem qui diues est in misericordia propter nimiam charitatem suam qua dilexit nos: et cum essemus mortui peccatis. conuiuificauit nos in christo cuius gratia estis saluati et conresuscitauit et sedere fecit in celestibus in christo iesu ut ostenderet in seculis superuenientibus abundantes diuitias gratie sue in bonitate super nos in christo iesu. Gratia enim estis saluati per fidem: et hoc non ex vobis. Dei enim donum est non ex operibus: ut ne quis gloriatur. Ipse enim sumus factura creati in christo iesu in operibus bonis: que preparauit deus ut in illis ambulemus. Propter quod memores estote quod aliquando vos que eratis in carne que dicebamini preputium ab ea que dicitur circumcisio in carne manufacta. que eratis illo in tempore sine christo alienati a conuersatione israel. et hospites testamentorum promissionis spem non habentes et sine deo in hoc mundo. Nunc autem in christo iesu vos que aliquando eratis longe: facti estis prope in sanguine christi. Ipse enim est pax nostra que fecit utraq; vnum et medium parietem macerie soluens inimicitias in carne sua. legem mandatorum decretis euacuans ut duos condat in semetipso in vno nouo homine faciens pacem. ut reconciliet ambos in vno corpore deo per crucem interficiens inimicitias in semetipso: et veniens euangelizauit pacem vobis que longe fuistis. et pacem his que prope. quam per ipsum habemus accessum ambo in vno spiritu ad patrem. Ergo iam non estis hospites et aduenci: sed estis ciues sanctorum et domestici dei: superedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum ipso summo angulari lapide de christo iesu: in qua omnis edificatio constructa crescit in templum sanctum in domino. In qua et vos coedificamini in tabernaculum dei in spiritu sancto.

Et premitit apostolus ad orandum pro ephesijs dispositionem: et pro eis orat: totum bonum eorum deo attribuendo.

Huius rei gratia ego Paulus vincens christi iesu pro vobis gentibus: si tamen audistis dispensationem gratie dei que data est mihi in vobis: quam secundum reuelationem notum mihi factum est sacramentum. sicut supra scripsi in breui: put potestis

A
Eolo. ij. c.

B

C

D
Luce. ij. b

A

Ad Ephesios

legētes intelligere prudentiā meā in ministerio
 xpi. qđ alijs generationib⁹ non est agnitū filiis
 hominū. sicuti nunc reuelatum est sanctis aplis
 eius ⁊ pphetis in spū: esse gētes coheredes ⁊ cō
 corporales ⁊ cōparticipes pmissiōis in christo
 Jesu p euangeluz: cuius fact⁹ sum ego minister
 p̄m donum gratie dei q̄ data est mihi p̄m opera
 tionem virtutis ei⁹. **O**ibi em̄ oīuz sanctorū mini
 mo data est gratia hec: in gētib⁹ euangelizare in
 uestigabiles diuitias christi: ⁊ illuminare om̄es
 q̄ sit dispensatio sacramēti absconditi a seculis
 in deo q̄ oīa creauit: vt innotescat p̄ncipatibus
 ⁊ potestatibus celestib⁹ p̄ eccliam multiformis
 sapiētia dei p̄m p̄finitionē seculoz quā fecit in
 xpo iesu dño nro: in quo habem⁹ fiducia ⁊ acces
 sum in p̄fidentia p̄ fidē ei⁹. **P**ropter qđ peto ne
 deficiatis in tribulatiōibus meis p̄ vobis q̄ est
 gloria v̄ra. **Q**ui⁹ rei gr̄a flecto genua mea ad pa
 trem dñi nostri Jesu xpi ex quo oīs paternitas
 in celis ⁊ in terra noīatur: vt det vobis p̄m diui
 tias glorie sue virtutē corroborari p̄ spm̄ eius ī
 interiori homine xpm̄ habitare p̄ fidem cordib⁹
 vestris in charitate radicati ⁊ fundati vt possi
 tis cōprehendere cum oībus sanctis q̄ sit latitu
 do ⁊ longitudo ⁊ sublimitas et p̄fundum. **S**cire
 etiā sup̄eminētē scientie charitatē xpi: vt imple
 amini in omnē plenitudinē dei. **S**i autē q̄ potēs
 est oīa facere sup̄abundanter q̄ petimus aut in
 telligimus p̄m virtutē que operat̄ in nobis. ipsi
 gloria in ecclesia ⁊ in xpo iesu in oēs generatio
 nes seculi seculozum. Amen.

C. S. Instruit apls ephesios ad seruandam
 vnitatē ecclīasticā in cōnexionē ⁊ distinctiōe mē
 broz: ac deinde inducit ad mozum honestatem.

Obscuro itaq; vos ego vin
 ctus in dño: vt digne ambuletis vocatio
 ne qua vocati estis: cū om̄i humilitate ⁊
 mansuetudine. cū patiētia supportātes inuicē in
 charitate. **S**olliciti seruare vnitatē spūs in vin
 culo pacis. **U**nū corpus ⁊ vnus spūs: sicut vo
 cati estis in vna spe vocationis v̄re. **U**nus dñs:
 vna fides, vnū baptisma. **U**n⁹ de⁹ ⁊ pater oīum
 qui p̄ oēs ⁊ per oīa ⁊ in oībus nobis. **U**nicuiq;
 autē nostrū data est gratia p̄m mensurā donatio
 nis xpi. **P**ropter qđ dicit. **A**scendēs in altij cap
 tiuā duxit captiuitatē: dedit dona hominibus. **Q**đ
 autē ascēdit qđ est nisi qz et descendit p̄mū ī infe
 riores ptes terre. **Q**ui descendit: ip̄e est ⁊ qui ascē
 dit sup̄ oēs celos vt adimpleret oīa. **E**t ip̄e de
 dit quosdā quidā apostolos quosdā autē prophe
 tas. alios vero euāgelistas. alios autē pastores ⁊
 doctores ad p̄sumptionē sanctorū in opus mi
 nisterij in edificationē corpis xpi: donec occur
 ramus oēs in vnitatē fidei ⁊ agnitionis filij dei
 in virū perfectum. in mensuram etatis plenu
 t̄inis xpi. vt iam non simus paruuli fluctuātes.

⁊ circūferamur omni vento doctrine in nequitia
 hominum. in astutia ad circūuentionē erroris.
Veritatem autē faciētes in charitate: crescām⁹
 in illo per oīa qui est caput xps ex quo totū cor
 pus cōpactum et connētū per omnem iuncturā
 sumministrationis p̄m operationē in mensuram
 vniuscuiusq; mēbri augmētū corpis facit: in edi
 ficationem sui in charitate. **H**oc igit̄ dico ⁊ testis
 ficor ī dño: vt iam non ambuletis sicut ⁊ gētes
 ambulant in vanitate sensus sui tenebris obscu
 ratum habētes intellectum. alienati a vita dei p̄
 ignorantiam que est in illis propter cecitatem
 cordis ipsorum. qui desperantes semetip̄os tra
 diderunt impudicitie in operationē immunditie
 omnis. in auariciā. **V**os autē non ita didicist̄
 christum: si tamen illum audistis ⁊ in ip̄o edocti
 estis: sicut est veritas in Jesu. **D**eponite vos p̄m
 pristinā cōuersionem veterē hoīem qui corru
 pitur p̄m desideria erroris. **R**enouamini autem
 spū mentis vestre: ⁊ induite nouū hominem qui
 p̄m deum creatus est in iusticia ⁊ sanctitate veri
 tatis. **P**ropter quod deponētes mendacium. lo
 quimini veritatem vnusquisq; cum proximo suo
 quoniā sumus inuicē mēbra. **I**rafcimini ⁊ nolite
 peccare. **S**ol non occidat sup̄ iracundiā vestrā.
Nolite locum dare dyabolo. **Q**ui furabatur: iaz
 non furetur. magis autem laborat operādo ma
 nibus suis: quod bonum est. vt habeat vnde tri
 buat necessitatem patienti. **O**mnis sermo mal⁹
 ex ore vestro non procedat: sed quis bonus ad
 edificationem fidei. vt det gratiam audientibus
Et nolite contristare spiritum sanctum dei. in
 quo signati estis in die redemptionis. **O**mnis
 amaritudo et ira et indignatio et clamor ⁊ blas
 phemia tollatur a vobis cū omni malicia. **E**sto
 te autem inuicem benigni. misericordes. donan
 tes inuicē: sicut et deus in christo donauit vobis

C. S. Apostolus inducit ephesios ad sequen
 dū christum in feruore charitatis. in decore san
 ctitatis: ac veritate cognita: ⁊ instruit personas
 iunctas matrimonio **Ca. V**

Estote ergo imitatores dei sicut filij cha
 rissimi. et ambulate in dilectione: sicut et
 christus dilexit nos. ⁊ tradidit semetip̄m
 pro nobis oblationem et hostiam deo in odore
 suauitatis. **F**ornicatio autem ⁊ omnis immun
 dicia aut auaricia nec noīetur ī vobis. sicut decet
 sanctos. aut turpitudine. aut stultiloquiū. aut scur
 rilitas q̄ ad rem nō pertinet. sed magis gratiarū
 actio. **H**oc enī scitote ⁊ intelligentes q̄ oīs forni
 cator aut immundus aut auarus: quod est ydo
 lozum seruitus. non habet hereditatem in regno
 christi ⁊ dei. **N**emo vos seducat inanibus ver
 bis. proter hec enim venit ira dei in filios dis
 fidentie. **N**olite ergo effici participes eorum.

B
i. Cor. xv. d

E

D

A
i. Cor. vii. d

Roma. xij. b
i. Cor. xij. b

B
ij. Cor. r. d
psalmo. lxxij

Johā. iij. b

i. Cor. xij. d

Roma. E

Roma. Colo. Hebr. i. Pena zach. iij. a

Ps. iij. Jacobi i. p. iij. b

Colo. iij. d

Joh. i. i. b

Colo. iij. b

Ad Philippenses

Gratis enim aliquando tenebre: nunc autem lux in domino
Ut filij lucis ambulate. Fructus enim lucis est in
omni bonitate et iusticia et veritate. Probates quod
sit beneplacitum deo. Et nolite concitare opibus in fructu
ostis tenebrarum: magis autem redarguite. Que enim
in occulto sunt ab ipsis: turpe est et dicere. Omnia
autem que arguuntur a lumine manifestantur. Dominus enim
quod manifestat lumen est. Propter quod dicit.
Surge qui dormis: et exurge a mortuis: et illuminabit te
christus. Videte itaque fratres quomodo caute ambuletis
non quasi insipientes: sed ut sapientes. redimentes
tempus: quoniam dies mali sunt. Propterea nolite fieri
imprudenter: sed intelligetes que sit voluntas dei.
Et nolite inebriari vino in quo est luxuria. sed implemini
spiritu sancto: loquentes vobismet ipsis in psalmis.
hymnis. et canticis spiritualibus: cantantes et psallentes
in cordibus vestris domino. gratias agentes semper
pro omnibus in nomine domini nostri iesu christi deo et patri.
Subiecti invicem in timore christi. Mulieres viris suis
subdite sicut domino. quoniam vir caput est ecclesie: ipse
salvator corporis eius. Sicut ecclesia subiecta est christo.
ita et mulieres viris suis in omnibus. Viri diligite
uxores vestras: sicut et christus dilexit ecclesiam: et se
ipsum tradidit pro ea ut illam sanctificaret mundans
eas lavacro aqua in verbo vite ut exhiberet ipse sibi
gloriosam ecclesiam non habentem maculas aut rugam:
aut aliquid huiusmodi: sed ut sit sancta et immaculata.
Ita et vestri debent diligere uxores suas ut corpora sua.
Qui suam uxorem diligit: seipsum diligit. Nemo enim
unquam carnem suam odio habuit. sed nutrit et fovet
eam sicut et christus ecclesiam. quoniam membra sumus
corporis eius. de carne eius: et de ossibus eius. Propter
hoc relinquet homo patrem et matrem suam et adheret
uxori sue. et erunt duo in carne una. Sacramentum hoc
magnum est. Ego autem dico in christo et in ecclesia.
Veruntamen et vos singuli unusquisque uxorem suam
sicut seipsum diligit: uxor autem timeat virum suum.

L. S. Docet apostolus parentum ac filiorum mutua conversationem. et redit ad instruendum ephesios de omnibus virtutibus generaliter. VI

Filij obedite parentibus vestris in domino. Hoc enim iustum est. honora patrem tuum et matrem tuam: quod est mandatum primum in promissione ut bene sit tibi: et sis longeuus super terram. Et vos patres nolite ad iracundiam provocare filios vestros sed educate illos in disciplina et correctione domini. Servi obedite dominis carnalibus cum timore et tremore: in simplicitate cordis vestri sicut christo: non ad oculum serviens quasi hominibus placetes: sed ut filij christi facientes voluntatem dei ex animo cum bona voluntate serviens sicut domino et non hominibus scientes quoniam unusquisque quod deum fecerit bonum. bene recipiet a domino siue servus siue liber. Et vos domini eadem facite illis remittentes minas. scientes quia et illo-

rum et vester dominus est in celis: et personarum accessio non est apud deum. De cetero fratres confortamini in domino: et in potentia virtutis eius. Induite vos armaturam dei ut possitis stare adversus insidias diaboli. quoniam non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem: sed adversus principes et potestates. adversus mundi rectores tenebrarum harum contra spiritualia nequicie in celestibus. Propterea accipite armaturam dei ut possitis resistere in die malo: et in omnibus perfecte stare. State ergo succincti lumbos vestros in veritate: et induti lorice iusticie: et calciati pedes in preparationem evangelii pacis. In omnibus sumentes scutum fidei: in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere. et galeam salutis assumite: et gladium spiritus quod est verbum dei. per omnem orationem et obsecrationem orantes omni tempore in spiritu. et in ipso vigilantes in omni instantia et obsecratione pro omnibus sanctis et pro me: ut detur mihi sermo in apertione oris mei cum fiducia notum facere mysterium evangelii: pro quo legatione fungor in catena ista: ita ut in ipso audeam prout oportet me loqui. Ut autem et vos sciatis que circa me sunt. quid agam: omnia vobis nota faciet tycheus charissimus frater et fidelis minister in domino quem misi ad vos: in hoc ipsum ut cognoscatis que circa nos sunt: et consolentur corda vestra. Pax fratribus et charitas cum fide a deo patre nostro et domino iesu christo. Gratia cum omnibus qui diligunt dominum nostrum Iesum christum in corruptione Amen.

Explicit epistola Pauli ad Ephesios. **Incipit** argumentum in epistola ad Philippenses.

Philippenses sunt macedones. Di accipio verbo veritatis perstiturunt in fide: nec receperunt falsos apostolos. Vos collaudat apostolus: scribens eis a roma de carcere per epaphroditum.

Explicit argumentum. **Incipit** epistola Pauli ad Philippenses.

L. S. Apostolus agit gratias de bonis philippensibus collatis quibus significas suum statum ponit distinctiones predicantium et erga eos suam charitatem: quos monet ad tolerantiam persecutionis **Ca. I**

Aulus et timotheus servi iesu christi omnibus sanctis in christo iesu qui sunt philippis cum episcopis et diaconibus. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino iesu christo. Gratias ago deo meo in omni memoria vestri spiritus in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis cum gaudio deprecationem faciens super concitationem vestram in evangelio christi a prima die usque nunc

Ro. ii. b
Colo. ii. d
Actu. x. f
Iaco. ii. b
i. Pe. i. c

i. Zhe. ii. b

D

Rom. i. e

Colo. iii. a

Roma. i. a

Colo. ii. a

Roma. i. a

Colo. ii. a

Roma. i. a

Colo. iii. c

Roma. i. a

Colo. iii. c

Roma. i. a

Colo. iii. c

Roma. i. a

Colo. iii. c

Roma. i. a

Colo. iii. c

Roma. i. a

Colo. iii. c

Roma. i. a

Colo. iii. c

Roma. i. a

Colo. iii. c

Roma. i. a

Colo. iii. c

Roma. i. a

Colo. iii. c

Ad Philippenses

confidēs hoc ipsum. qz qui cepit in vobis opus bonū: perficit vsqz in diē xp̄i iesu. Sicut est mihi iustū hoc sentire p̄ omnibus vobis: eo q̄ habeā vos in corde et in vinculis meis et in defensione et cōfirmatione euāgelij: socios gaudij mei om̄s vos esse. Testis em̄ mihi est deus. quō cupiam omnes vos esse in viscerib⁹ Jesu christi. Et hoc oro vt charitas vestra magis ac magis abūdet in omni scientia et in omni sensu: vt probetis potiora vt sitis sinceres et sine offensa in diē christi repleti fructu iusticie p̄ Jesum xp̄m in gloriam et laudem dei. Scire autē volo vos fratres: quia q̄ circa me sunt magis ad profectū venerūt euāgelij. ita vt vincula mea manifesta fierēt in xp̄o in omni pretorio et in ceteris omnibus vt plures e fratribus in dño confidentes in vinculis meis abundantius auderent sine timore verbum dei loqui. Quidā quidēz propter inuidiā et contentionem: quidā autē et propter bonā voluntatem xp̄m predicant. Quidā ex charitate scientes quoniam in defensione euāgelij positus sum. Quidā autem ex contentione xp̄m annunciant non sincere: existimantes pressurā se suscitare vinculis meis. Quid em̄? Dum oī modo siue per occasionem siue per veritatē christus annunciet. et in hoc gaudeo: s̄ et gaudebo. Scio em̄ quia hoc mihi pueniet ad salutem: p̄ vestram orationē et subministratōnē spūs Jesu christi. S̄m expectatōnem et spem meā. quia in nullo confundar. sed in omni fiducia sicut semp et nunc magnificabitur christus in corpore meo. siue p̄ vitā siue per mortem. Mihi em̄ viuere christus est: et mori lucrum. Quid si viuere in carne. hic mihi fructus operis ē et quid eligam ignoro. coartor autem e duobus desiderium habens dissolui et esse cum christo: multo magis melius permanere autem in carne necessarium propter vos. Et hoc confidens scio quia manebo et permanebo omnibus vobis ad profectum vestrum et gaudium fidei: vt gratulatio vestra abundet in christo Jesu in me: p̄ meuz aduentum iterum ad vos. Tantum digne euāgelio christi conuersamini: vt siue cum venero et videro vos siue absens audiaz de vobis. quia statis in vno spiritu vnanimēs collaborantes fidei euāgelij et in nullo terreamini ab aduersarijs que est illis causa perditionis: vobis autem salutis. Et hoc a deo. Quia vobis donatus est pro christo: non solum vt in eum credatis: sed vt etiam pro illo patiamini: idem certamen habentes quale et vidistis in me et nunc audistis de me.

¶ **¶** Instruit apostolus Philippenses de fidei vnitatem: vera hūilitate: oīmoda scitatem. Et ad vltius instruendū mittit nūcios

Siqua ergo consolatio in christo. si quod solatiū charitatis. si qua

societas spiritus. si qua viscera miserationis implete gaudiū meuz vt idē sapiatis: eandē charitatem hñtes: vnanimēs: id ipsum sentientes: nihil per contentionē neqz per inanē gloriā. sed in hūilitate superiores sibi inuicē arbitrātes. nō que sua sunt singuli cōsiderantes: sed ea que aliorum. Hoc enī sentite in vobis quod et in xp̄o iesu. Qui cum in forma dei esset: non rapinam arbitratus est esse se equalē deo: sed semetip̄m exinaniuit formam serui accipiēs in similitudinem hominum fact⁹ et habitu inuētus vt homo humiliavit semetip̄m factus obediens vsqz ad mortē. mortem autē crucis. Propter quod et de⁹ exaltauit illum: et donauit illi nomem quod est super omne nomē. vt in nomine Jesu om̄e genu flectatur: celestium: terrestrium. et infernorum et omnis lingua confiteatur. qz dñs iesus xp̄s in gloria est dei patris. Itaqz charissimi mei sicut semp obedistis: nō in presentia mei tm̄: sed multo magis nunc in absentia mea cū metu et tremore vestrā salutē opamini. Deus est em̄ q̄ opatur in vobis et velle et proficere p̄ bona voluntate. Dia autē facite sine murmuratōnib⁹ et hesitatōnib⁹. vt sitis sine q̄rela et simplices filij dei sine reprehensione in medio datōis p̄auē et p̄uerse: inter quos lucetis sicut luminaria in mundo: verbum vite p̄tinentes ad gloriā meā in die christi qz nō inuacuum cucurri: neqz inuacuum laboraui. Sed et si emulo: supra sacrificium et obsequium fidei vestre. gaudeo et cōgratulo omnibus vobis. Id ipsum autē et vos gaudere cōgratulamini mihi. Spero autem in domino Jesu. Timothcum me cito mittere ad vos: vt et ego bono anio sim cognitis q̄ circa vos sunt. neminez enī habeo tam vnanimē qui sincera affectione pro vobis sollicitus sit. Omnes enim que sua sunt querunt: nō que iesu christi. Experimentuz autez eius cognoscite. quoniam sicut patri. fili⁹ mecum seruuit in euāgelio. Hunc igitur spero me mittere ad vos: mox vt videro circa me sunt Cōfido autē in dño. qm̄ et ipse veniā ad vos cito. necessarium autē existinaui epaphroditum fratres et cooperatōrē et cōmilitōnē meū: vestrū autē apostolū et ministrū necessitatis mee: mittere ad vos. quoniā quidēz om̄es vos desiderabat. et mestus erat p̄pterea q̄ audieratis illum infirmatū. nam et infirmat⁹ est vsqz ad mortem sed deus misertus est eius. nō solum autē eius verum etiam et mei. ne tristiciā sup tristiciā haberem. Festinantius ergo misi illum: vt viso illo iterum gaudeatis. et ego sine tristicia sim Excipe itaqz illum cum omni gaudio in domino et eiusmodi cū honore habetote. quoniam propter opus christi vsqz ad mortem accessit: tradens animam suā: vt impletet id qd̄ et vobis deerat erga meum obsequium.

Ad philippenses

L.S. Ostendit ap[osto]l[us] euacuationē legalium ver-
bo et ex[em]plo sui. ac deinde se excusat atq[ue] philip-
penses ad se imitandum inuitat. **III**

D E cetero fratres mei gaudete in d[omi]no. ea-
dem vobis scribere mihi quidē nō pigri
vobis autē necessarium. Videte canes.
videte malos operarios. videte concisionem.
Nos em̄ sumus circumcisio qui spiritu seruiamus
deo: et gloriatur in christo iesu. et non in carne fi-
ducia habentes: q̄m̄ et ego habeam confidentiā
in carne. Si quis alius videtur confidere in car-
ne: ego magis circumcisus octauo die ex genere
israel de tribu beniamin: hebreus ex hebreis: s[ecundu]m
legem phariseus. s[ecundu]m emulationem persequens
ecclesiam dei. s[ecundu]m iusticiā que in lege est cōuersa-
tus sine querela. Sed que mihi fuerunt lucra: h[ab]e-
arbitratus sum p[ro]pter xp̄m detrimēta. Verunta-
men existimo oīa detrimentum esse p[ro]pter eminē-
tem scientiam iesu xp̄i d[omi]ni mei: propter quez oīa
detrimentum feci et arbitror vt stercoza vt xp̄m
lucrifaciā: vt et inueniar in illo nō habēs meam
iusticiam que ex lege est: sed illam que ex fide est
xp̄i iesu: que ex deo est iusticia in fide ad cogno-
scendum illum: et virtutem resurrectionis ei[us]. et
societatem passionis illius: configuratus morti
eius si quo modo occurrā ad resurrectionem q̄
est ex mortuis: non q̄ iam acceperim: aut iam p[er]-
fectus sim. Sequor autem si quo modo compre-
hendā in quo et cōprehensus suz a xp̄o iesu. Fra-
tres ego me non arbitror comprehendisse. Unuz
autem que quidē retro sunt obliuiscens. ad eave-
ro que sunt priora extendens meipsum ad desti-
natum: persequor ad brauium superne vocatio-
nis dei in christo iesu. Quicumq[ue] ergo perfecti su-
mus hoc sentiamus. et si quid aliter sapitis et h[ab]e-
vobis deus reuelabit. Veruntamen ad quod p[er]-
uenimus vt idem sapiamus: et in eadem perma-
neamus regula. Imitatores mei estote fratres
et obseruate eos qui ita ambulant sicut habetis
formam nostram. Multi em̄ ambulāt quos sepe
dicebam vobis. nunc autē et flens dico inimicos
crucis xp̄i: quorum finis interitus: quorum de-
vener est: et gloria in confusione ipsorum qui
terrena sapiunt. Nostra autem conuersatio in ce-
lis est. Unde etiam saluatores expectamus d[omi]n[u]m
nostrum iesum christum: qui reformabit corpus
humilitatis nostre configuratum corpori clari-
tatis sue. s[ecundu]m operationem virtutis sue: qua etiā
possit subijcere sibi omnia.

L.S. Firmat patientiā philippensium aposto-
lus eos ad spiritualē leticiā hortando. ac bonoz
pseuerantiam: atq[ue] gratulat[ur] de eoz liberalitate:
poniturq[ue] salutatio eorundem. **III**

Taq[ue] fratres mei charissimi et desidera-
tissimi: gaudium meuz et corona mea. sic
state in d[omi]no charissimi. Eucodiaz rogo

et synticen deprecor idipsum sapere in d[omi]no. Etia[m]
rogo et te germane comparadiuua illas que me
cum laborauerunt in euangelio cum elemēte et
ceteris adiutoribus meis. quoz nomina sunt in
libro etc. Gaudete in d[omi]no semper: iterum dico
gaudete. Modestia vestra nota sit oib[us] homi-
nibus. Dominus em̄ prope est. Nihil solliciti sit[is]
sed in omni oratione et obsecratione cum gratia
rumactione petitiones vestre innotescant apud
deum. Et pax dei que exuperat omnē sensum cu-
stodiat corda vestra et intelligentias vestras in
christo iesu. De cetero fratres quecumq[ue] sunt ve-
ra. quecumq[ue] pudica. quecumq[ue] iusta. quecumq[ue]
sancta. quecumq[ue] amabilia. quecumq[ue] bono fame-
si qua virtus. si qua laus discipline. hec cogita-
te. que et didicistis et accepistis et audistis et vidi-
stis in me. Hec agite et deus pacis erit vobiscum
Gaudius sum autem in domino vehemēter. quo-
niam tandem aliquando resloruistis pro me sen-
tire sicut et sentiebatis. Occupati autem eratis.
Non quasi propter penuriam dico. Ego enim di-
dici in quibus sum sufficiens esse. Scio et humi-
liari: scio et abundare. Ubiz et in omnibus in-
stitutus sum: et satiari et esurire: et abūdare et pe-
nuriā pati. Omnia possum in eo qui me cōfor-
tat. Veruntamen bene fecistis communicantes
tribulationi mee. Scitis autem et vos philippē-
ses q̄ in principio euangelij quando profectus
sum a macedonia nulla mihi ecclesia communi-
cauit in ratione dati et accepti. nisi vos soli. q̄a
et thessalonicam semel et bis in vsum mihi mis-
istis. Non quia quero datum. sed requiro fructus
abundantem in ratione vestra. Habeo autē om-
nia et abundo. Repletus sum acceptis ab epa-
phrodito. que misistis in odorem suauitatis. ho-
stiam acceptam placentem deo. Deus autē me[us]
impleat omne desiderium vestrum s[ecundu]m diuitias
suas in gloria in christo iesu. Deo autem et pa-
tri nostro gloria in secula seculorum. Amen. Sa-
lutate omnem sanctum in christo iesu. Salutant
vos qui mecum sunt fratres. Salutant vos om-
nes sancti: maxime autem qui de cesaris domo
sunt. Gratia domini nostri Iesu christi cum spu-
ritu vestro Amen.

**Explicit epla Pauli ad Philippenses. Inci-
pit argumentum in eplam ad colosenses**

Colosenses: et hi sicut laodicenses sunt
asiani. et ipsi p[re]uenti erāt a pseudo apo-
stolis. Nec ad hos accessit ipse aposto-
lus. sed et hos per epistolam corrigit.
Audierant enim verbum ab archippo: qui et mi-
nisterium in eos accepit. Ergo apostolus iam
ligatus scribit eis ab epheso per tycheum dia-
conem et onesimum acolythum.

**Explicit argumentū. Incipit epistola Pau-
li ad Colosenses.**

Ad Colosenses

C.S. Apostolus capta beniuolentia. Colosensium auctoritate euangelij inducit illi firmiter esse credendum, **Ca. I**

Paulus aposto-

lus Iesu xpi p voluntate dei. et timotheus frater bis q sunt colosis sanctis et fidelibus fratribus in xpo iesu. Gratia vobis et pax a deo patre nro. Gratias agimus deo et patri

Domi nri iesu xpi semp p vobis orantes. audientes fide vram in xpo iesu. et dilectione qua habetis in sanctos oes ppter spem q reposita est vobis in celis: qua audistis in verbo veritatis euangelij qd peruenit ad vos sicut et vniuerso mudo est et fructificat et crescit sicut in vobis et eade qua audistis et cognouistis gratia dei in veritate. sicut didicistis ab epaphra charissimo cōseruo nostro qui e fidelis p vobis minister xpi iesu. Qui etiam manifestauit nobis dilectione vestra in spu. Ideo et nos ex qua die audiui. non cessamus p vobis orantes et postulantes vt impleamini agnitione voluntatis eius in omni sapientia et intellectu spiritali: vt ambuletis digne deo p oia placetes in omni opere bono fructificantes et crescentes in scientia dei: in oī virtute confortati fm potentiam claritatis eius in oī patientia et loganimitate: cū gaudio gratias agentes deo et patri. qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine. Qui eripuit nos de potestate tenebrarum et transtulit in regnū filij dilectionis sue: in quo hēmus redemptione et remissionem peccatorum. Qui est ymagō dei invisibilis primogenit⁹ oīs creature: quoniam in ipso condita sunt vniuersa in celis: et in terris visibilia et invisibilia. Siue throni siue dñatōes. siue pncipat⁹. siue potestates. Omnia per ipsum et in ipso creata sunt: et ipse est ante oēs: et oia in ipso consistant. Et ipse e caput corporis ecclesie: q est pncipiū primogenit⁹ ex mortuis. vt sit in omnibus ipse primatum tenens. Quia in ipso cōplacuit omnē plenitudinem diuinitatis inhabitare et per eius reconciliari oia in ipm pacificans p sanguinem crucis eius. siue q in terris siue que in celis sunt. Et vos cum essetis aliquando alienati et inimici sensu in opibus malis. nunc aut reconciliauit in corpore carnis eius per mortem exhibere vos sanctos et imaculatos et irreprehensibiles coram ipso: si tñ pmanetis in fide fundati et stabiles et immobiles a spe euangelij qd audistis qd predicatū est in vniuersa creatura q sub celo est. cui⁹ fact⁹ sum ego Paulus minister. q nunc gaudeo in possessionibus p vobis: et adimpleo ea que desunt passionū xpi in carne mea p corpore eius quod est ecclesia. Cui⁹ factus sum ego minister fm dispensationem dei q data est mihi in vobis vt impleam

verbum dei: mysteriū quod absconditū fuit a seculis et generationibus. nunc aut manifestum est sanctis eius quibus voluit de⁹ notas facere diuitias glorie sacramenti huius in gentibus quod est xps in vobis spes glorie que nos annunciauimus: corripientes oem hominem et docentes in oī sapientia: vt exhibeam⁹ oem hominem perfectum in xpo iesu in quo et laboro certando fm operatione eius quam operatur in me in virtute.

C.S. Docet aplos precauere deceptioes per falsam prophetiam. p legis auctoritate. per sanctitatis simulationem. **Ca. II**

Volo enim vos scire quales sollicitudinem habeam p vobis et p his q sunt laodicie et quicumq; non viderunt faciem meam in carne. vt consolentur corda ipsorum instructi in charitate: et in oēs diuitias plenitudinis intellectus in agnitione mysterij dei patris et iesu xpi. in quo sunt oēs thesauri sapientie et scientie absconditi. Hoc autem dico: vt nemo vos decipiat in sublimitate sermonum. Nam et si corpore absens sum: sed spiritu vobiscū sum gaudens et videns ordinem vestrum et firmamentum eius que in xpo est fidei v're. Sicut ergo accepistis iesum xpm dñm nostrum: in ipso ambulate: radicati et superedificati in ipso et conformati in fide sicut et didicistis: abundantes in illo in gratiarum actione. Videte ne quis vos decipiat p philosophiam et inanem fallaciam fm traditione hominum. fm elementa mundi et non fm christum. qz in ipso inhabitat oīs plenitudo diuinitatis corporaliter. et estis in illo repleti qui est caput oīs principatus et potestatis. In quo et circūcisi estis circūcisione non manufacta in expoliatione corporis carnis. sed in circūcisione xpi cōsepulti ei in baptismo in quo et resurrexistis per fidem operationis dei qui suscitauit illum a mortuis. Et vos cum mortui essetis in delictis et reprobatio carnis vestre cōiunificauit cū illo donans vobis oia delicta: delens quod aduersus nos erat cyrographū decreti qd erat contrarium nobis. Et ipm tulit de medio affigens illud cruci: et expoliās principatus et potestates. traduxit confidenter palam triumphans illos in seipso. Nemo ergo vos iudicet in cibo aut in potu aut in parte dei festi aut neomenie aut sabbatorum que sunt vmbra futurorum: corpus autem xpi. Nemo vos seducat volens in humilitate et religione angelorum q non vidit ambulans frustra inflat⁹ sensu carnis sue: et non tenens caput ex quo totū corpus pneras et coniunctioes sumministratū et constructū crescit in augmentum dei. Si ergo mortui estis cū xpo ab elementis huius mundi. qd adhuc tāq; viuetes mundo decernitis: Ne tetigeritis. neq; degustaueritis. neq; contrectaueritis que sunt oia in interitu ipso vsu fm precepta et doctrinas hominum: que sunt rationem quidem habentia

Ad thessalonicenses

sapientie in supstitiōe ⁊ humilitate ⁊ nō ad par
cendū corpori non in honore aliquo ad saturita
tem carnis.

L.S. Informat apl's de morib' gñaliter i de
positiōe vitioꝝ ac acq̄sitiōe virtutū, ⁊ specialiter
q̄tū ad coniugatos p̄ntes ⁊ filios atq; suos.

Item si surrexistis cū xp̄o q̄ sursum III
sunt q̄rite: vbi xp̄s ē i dextera dei sedēs
q̄ sursum sunt sapite: nō que super terrā.
Mortui em̄ estis ⁊ vita v̄ra abscondita est cū xp̄o
in deo. Eū autē xp̄s apparuerit vita v̄ra tūc vos
apparebitis cū ip̄o i glia. Mortificate ergo mē
bra vestra q̄ sunt sup terrā: fornicationē: imundi
ciam: libidinē: cōcupiscentiā malā: ⁊ auaritiā:
que est simulacroy fuitus p̄pter q̄ venit ira dei
sup filios incredulitatis in q̄bus ⁊ vos ambula
stis aliqñ cū viueretis in illis. Nūc autē deponite
⁊ vos oīa: iram: indignationē: maliciā: blasphem
iā: turpē smonē de ore v̄ro. Nolite mentiri iur
cem: expoliātes vos veterē hoīem cū actib' suis
⁊ induentes nouū eū q̄ renouat in agnitionem
dei s̄m imaginē eius q̄ creauit eū vbi nō est gen
tilis ⁊ iudeus: circūcisio ⁊ p̄putiū: barbarus et
scythā: seruus ⁊ liber. sed oīa ⁊ in oībus xp̄s. In
duite vos ergo sicut electi dei sancti ⁊ dilecti vi
scera misericōdie: benignitatē: humilitatē: modestiā
patientiā: supportātes inuicē ⁊ donātes vobis
metip̄is si q̄s aduersus aliquē habet q̄relā sicut
⁊ dñs donauit vobis: ita ⁊ vos. Sup oīa autē h̄
charitatē habete qd̄ est vinculū p̄fectiōis ⁊ par
xp̄i exultet in cordibus v̄ris: in q̄ ⁊ vocati estis
in vno corpe ⁊ grati estote. Verbū xp̄i habitet i
vobis abundanter: in omni sapientia docentes ⁊
cōmonentes vosmetipsos in psalmis ⁊ hymnis
⁊ canticis spiritualibus. in grā cātantes in cor
dibus vestris deo. Omne qd̄cunq; facitis in n̄
bo aut in ope: omnia in noīe dñi nostri iesu xp̄i
grās agētes deo ⁊ patri p̄ ip̄m. Mulieres subdi
ti estote viris: sicut oportet in dño. Viri diligite
v̄ros v̄ras ⁊ nolite amari esse ad illas sicut
bedite parentibus p̄ oīa: hoc em̄ placitū ē i dño
Patres nolite ad indignationē puocare filios
v̄ros vt nō pusillo aīo fiant. Serui obedite per
oīa dñis carnalibus: non ad oclum seruētes q̄
si hominibus placentes. sed in simplicitate cor
dis timētes dñm. Qd̄cunq; facitis ex aīo opera
mini: sicut dño ⁊ nō hoībus sciētes q̄ a dño ac
cipietis retributionē hereditatis: dño xp̄o fuite
Qui em̄ iniuriā facit: recipiet id qd̄ iniq̄ gessit ⁊
nō est p̄sonaz acceptio apud deū.

L.S. Dños instruit apl's atq; orōnibus col
losensiu se recōmendat: oñdēs quomodo se ad
infideles habere debeant. ⁊ ponit eplē cōclusio
⁊ confirmatio p̄ salutationem. III

Domini qd̄ iustū est ⁊ equū seruīs p̄state
scientes qm̄ ⁊ vos dñm habetis in celo
Orationi instate: vigilātes in ea in gra

tiaz actione orātes simul ⁊ p̄ nob: vt de' apiat
nobis ostiū smonis ad loquendū mysteriū xp̄i
p̄pter qd̄ etiā vinctus sum: ⁊ manifestē illud ita
vt oportet me loq̄. In sapiētia ambulate ad eos
q̄ foris sunt t̄ps redimētes. Sermo vester sem
per in grā sale sit conditus vt sciatis quō opoz
teat vos vniciq; respōdere. Que circa me sunt
omnia vobis nota faciet tybicus charissimus
frater ⁊ fidelis minister ⁊ cōseruus in dño quez
misi ad vos ad hoc ip̄s vt cognoscat que circa
vos sunt. ⁊ cōsolef corda vestra cū onesimo cha
rissimo ⁊ fideli fratre q̄ ex vobis est: q̄ oīa q̄ hic
aguntur nota facient vobis. Salutat vos ari
starchus cōcaptiuus meus. ⁊ marcus cōsobrin'
barnabe: de quo accepistis mādata. Si venerit
ad vos suscipite illū. Et iesus q̄ dicitur iustus q̄ sunt
ex circūcisione. Hi soli sunt adiutores mei in re
gno dei q̄ mihi fuerūt solatio. Salutat vos epa
phras q̄ ex vobis ē fr̄uus iesu xp̄i sp̄ sollicitus p̄
vobis in orōnibus vt stetis p̄fecti ⁊ pleni in oī
voluntate dei. Testimoniū em̄ illi phibeo q̄ ha
bet multum laborē p̄ vobis ⁊ p̄ his qui sunt lao
dicie ⁊ qui hierapoli. Salutat vos lucas medi
cus charissimus: ⁊ demas. Salutate fratres q̄
sunt laodicie ⁊ nymphā ⁊ q̄ in domo ei' est eccle
siam. Et cū lecta fuerit apud vos eplā hec: faci
te vt ⁊ in laodicensiu ecclesia legat: ⁊ ea q̄ laodicē
siū ē vob legat. ⁊ dicite architippo. Vide miste
rium qd̄ accepisti in dño vt illud impleas. Sa
lutatio mea manu pauli. Demores estote vicu
loy meorum. Gratia domini nostri iesu xp̄i vo
biscum. Amen.

**Explicit eplā Pauli ad colosenses. Incipit
argumentū in eplā ad Thessalonicēses p̄mā.**

Thessalonicēses sunt macedones q̄ acce
pto v̄bo veritatis perstiterūt i fide etiā
in persecutiōe ciuū suoy. Preterea nec
receperunt falsos apostolos nec ea que a falsis
apostolis dicebant. Nos collaudat aplus scri
bens eis ab athenis per tybicum diaconē ⁊ o
mesimū acholitum

**Explicit argumentū. Incipit eplā
Pauli ad Thessalonicēses p̄mā.**

L.S. Apl's agit grās de thessalonicēsiū bōa
inchoatōe atq; hui' bonitatis diffusiōe. La.I

Paulus et silua
nus ⁊ timotheus eccle thessa
lonicēsiū i deo p̄re nostror dño
iesu xp̄o grātia: vob ⁊ par. Gra
tias agim' deo semp p̄ oīb' vob
xi

Ephē. v. d

i. timo. iij. b

1. Cor. v. b

1. Cor. iij. a

1. Cor. iij. a

1. Cor. iij. a

1. Cor. iij. a

1. Cor. iij. a

1. Cor. iij. a

1. Cor. iij. a

1. Cor. iij. a

1. Cor. iij. a

Ad Thessalonicenses

memoriā vestri facientes in orōnibus nris sine intermissione: memores opis fidei vestre et laboris et charitatis et sustentie spei dñi nostri iesu xpi ante deū et patrē nostrū. Scientes fratres dilecti a deo electionē vestrā: qz euangeliū vōstrū nō fuit ad vos in s̄mone tm̄: sed ī virtute et ī spiritus sancto: et in plenitudine multa sicut scitis q̄ les fuerim⁹ in vobis ppter vos. Et vos imitatores nostri facti estis et dñi excipientes verbū in tribulatōe multa cū gaudio spiritus sancti ita vt facti sitis forma oībus credētibus ī macedonia et in achaia. Et vob̄ em̄ diffamatus est s̄mō dñi: nō solum in macedonia et in achaia. sed et in oī loco fides vestra q̄ est ad deū pfecta est ita vt non sit nobis necesse q̄cūq̄ loq̄. Ipsi em̄ de nobis annunciant qualē introitum habuerim⁹ ad vos et quomodo cōuersi estis ad deū a simulacris s̄uire deo viuo et vero. et expectare filiū eius de celis quem suscitauit ex mortuis iesum qui eripuit nos ab ira ventura.

L.S. Consolatur ap̄ls thessalonicēses ī aduersis p cōformitatē ad ip̄m atqz ad ecclesiā hierosolymitarum.

A **N**am et ip̄i scitis fr̄es introitū nostrū ad vos: qz nō inanis fuit: sed añ passi multa et p̄tumelijs affecti sicut scitis in philippis: fiduciā habuim⁹ in deo nro loq̄ ad vos euangeliū dei in multa sollicitudine. Exhortatio em̄ nra nō de errore neqz de imūdicia neqz ī dolo: sed sicut p̄bati sumus a deo vt crederet nob̄ euangeliū ita loq̄mur: nō q̄si hoībus placentes sed deo q̄ p̄bat corda nra. Neqz em̄ aliqñ fuim⁹ ī s̄mone adulatōis sicut scitis: neqz in occasione auaritie: de⁹ testis est: nec querentes ab hoībus glīam: neqz a vob̄: neqz ab alijs cū possemus vobis oneri esse vt xpi ap̄li. Sed facti sumus puuli in medio vestrū tanq̄ si nutrix foueat filios suos: ita desiderātes vos cupide: volebam⁹ trade re vob̄. nō solū euangeliū dei: s̄z etiā aīas nostras qm̄ charissimi nobis facti estis. Memores em̄ facti estis fr̄es laboris nri et fatigatōis: nocte et die opantes: ne quē vestrū grauaremus: p̄dicauim⁹ in vob̄ euangeliū dei. Vos testes estis: et deus q̄sancte et iuste et sine q̄rela vobis q̄ credidistis affuim⁹ sicut scitis q̄liter vnūquēqz vestrū sicut pater filios suos dep̄cantes vos et consolantes: testificati sum⁹ vt ambularetis digne deo q̄ vocauit vos ī suū regnū et glīaz. Ideo et nos gratias agimus deo sine intermissiōe: qm̄ cum accepissetis a nob̄ s̄bum auditus dei. accepistis illō nō vt s̄bū hoīuz: sed sicut est vere s̄bū dei q̄ operat̄ in vobis q̄ credidistis. Vos em̄ imitatores facti estis fr̄es ecclesiaz dei q̄ sunt ī iudea ī xpo iesu: qz eadē passi estis et vos a p̄tribulib⁹ vestrū sicut et ip̄i a iudeis q̄ et dñm occiderūt iesum et p̄

phetas: et nos p̄secuti sunt: et deo nō placēt. et oībus hoībus aduersant̄: p̄hibētes nos gētib⁹ loqui vt salui fiāt vt impleant pctā sua sp̄. Peruenit em̄ ira dei sup illos vsqz in finē. Nos aut̄ fratres desolati a vob̄ ad t̄ps hore: aspectu nō corde abūdanti⁹ festinauim⁹ faciē vestrā videre cū multo desiderio: qm̄ volumus venire ad vos: ego quidē paulus et semel itez: s̄z ip̄cediuit nos sathanas. Que est em̄ nra spes aut gaudiū: aut corona glorie: Nōne vos añ dñm nostrum iesū xpm̄ in aduentu eius? Vos ei estis glīa nostra et gaudium.

L.S. Ap̄ls mittit timotheū ad p̄solādū thessalonicēses: p̄mittit vtilitas reuersiōis eiusdē cū ap̄li dep̄catione p thessalonicēses.

D Propter qd̄ nō sustinentes ampli⁹: placuit nob̄ remanere athenis solis. et misimus timotheū fr̄trē nostrū et minist̄ dei in euāgelio xpi. ad p̄firmādos vos et exhortandos p̄ fide vestra vt nemo moueatur ī tribulationibus istis. Ipsi em̄ scitis q̄ in hoc positi sumus. Nam et cum apud vos essemus p̄dicebamus vobis passuros nos tribulationes sicut et factum est et scitis. Propterea et ego ampli⁹ nō sustinens nisi ad cognoscendū fidem vestrā: ne forte temptauerit vos is q̄ temptat: et inanis fiat labor noster. Nunc aut̄ veniente timotheo ad nos a vobis et annūciante nobis fidē et charitatem vestrā. Et quia memoriā nostri habetis bonam semp̄ desiderantes nos videre: sicut et nos q̄ vos. Ideo cōsolati sumus fr̄es in vobis in oī necessitate et tribulatione nostra p̄ fidem vestrā qm̄ nūc viuimus: si vos statis in dño. Quā enī gratiaz actionez possumus deo retribuere pro vobis in oī gaudio quo gaudem⁹ ppter vos añ deū nostrū: nocte ac die abūdanti⁹ orātes vt videamus faciē vestrā et cōpleamus ea que desūt fidei vestre: Ipe aut̄ deus et pater noster et dñs iesus xpus dirigat viā nostrā ad vos. Vos aut̄ dñs multiplicet et abūdare faciat charitatem vestrā in inuicē. et in oēs quēadmodū et nos in vobis ad cōfirmāda corda vestrā sine querela ī sanctitate añ deū et patrē nostrū in aduētū dñi nri iesu xpi cum oībus sanctis amen.

L.S. Ap̄ls increpat thessalonicēses de vitio fornicationis. cupiditatis. ociositatis. immoderati luctus mortuoz.

D Ecetero ergo fratres rogamus vos et obsecram⁹ in dño iesu vt quēadmodū accepistis a nob̄ quō oporteat vos ambulare et placere deo: sic et ambuletis vt abūdetis magis. Scitis em̄ que p̄cepta dederim vob̄ p̄ dñm iesum. Dec est em̄ volūtas dei sanctificatio vestra vt abstineatis vos a fornicatione vt sciat vnusquisqz vestrū vas suū possidere in

Ad thessalonicenses II

sanctificatiōe ⁊ honore: nō in passiōe desiderij
sicut ⁊ gētes q̄ ignorāt deū. Et ne q̄s supgredia
tur neq̄ circūueniat in negocio fratrem suū. qm̄
vindex est dñs de his oibus sicut p̄ dixim⁹ vob⁹
testificati sumus. Nō em̄ vocauit nos deus ī im
mūdiā: sed in sanctificatiōe. Itaq̄ q̄ hec sp̄nit:
nō hoīez sp̄nit sed deū. qui etiā dedit sp̄ritū suū
sanctū in nobis. De charitate aut̄ fraternitatis
nō necesse habuim⁹ scribere vobis. Ip̄i enī vos
a deo didicistis vt diligatis inuicē. Etenī illud
facitis in oēs fratres in vniuersa macedōia. Ro
gamus aut̄ vos fr̄es vt abūdetis magis ⁊ ope
ram⁹ detis vt quieti sitis. ⁊ vt vestrū negociū a
gatis ⁊ opemini manib⁹ vestrīs sicut p̄cepimus
vobis vt ⁊ honeste ambuletis ad eos qui foris
sunt ⁊ nulli⁹ aliqd̄ desideretis. Nolumus aut̄
vos ignorare fr̄es de dormiētib⁹ vt nō p̄triste
mini sicut ⁊ ceteri q̄ sp̄em non h̄nt. Si enī credi
mus q̄ iesus mortuus ē ⁊ resurrexit: ita ⁊ deus
eos q̄ dormierūt p̄ iesum adducet cū eo. Hoc enī
vobis dicim⁹ in vbo dñi: q̄ nos q̄ viuimus. qui
residui sumus in aduētū dñi nō p̄ueniem⁹ eos q̄
dormierūt. Quā ip̄e dñs in iussu ⁊ in voce archā
geli ⁊ in tuba dei descēdet de celo. ⁊ mortui q̄ in
xp̄o sunt resurgēt p̄mi. Deinde nos q̄ viuim⁹ qui
relinqm̄ur simul rapiemur cū illis in nubib⁹ ob
uiam xp̄o in aera: ⁊ sic sp̄ cūz dño crimus. Itaq̄
cōsolamini inuicē in verbis istis.

L. S. Ap̄los cautos reddit thessalonicēses.
de die mortis futura: ac de die iudicij generalis
⁊ inducit thessalonicenses vt vñ se habeant ad
p̄imum ⁊ ad deum.

D Et p̄ibus aut̄ ⁊ momētis fratres nō idi
getis vt scribam⁹ vobis. Ip̄i em̄ dili
genter scitis: q̄ dies dñi sicut fur in no
cte ita veniet. Cū ei dixerint par ⁊ securitas. tūc
repentin⁹ eis supueniet interit⁹ sicut dolor ī vte
ro h̄ntis ⁊ non effugient. Vos aut̄ fratres non
estis in tenebris vt vos dies ille tanq̄ fur. com
p̄hendat. Omnes enī vos filij lucis estis ⁊ filij
diei. Nō sumus noctis neq̄ tenebrarū. Igit̄ non
dormiam⁹ sicut ⁊ ceteri. sed vigilem⁹ ⁊ sobrii si
m⁹. Qui ei dormiūt: nocte dormiunt. ⁊ qui ebrj
sunt: nocte ebrj sunt. Nos aut̄ q̄ diei sumus: so
brii simus: induti lorica fidei ⁊ charitatis ⁊ gale
am sp̄em salutis. qm̄ nō posuit nos de⁹ in iram
sed in acquisitionē salutis p̄ dominū n̄m iesū
xp̄m q̄ mortu⁹ est p̄ nobis: vt siue vigilemus siue
dormiam⁹ simul cū illo viuam⁹. Prop̄ qd̄ con
solamini inuicem ⁊ edificate alterut⁹ sicut ⁊ fa
citis. Rogam⁹ aut̄ vos fr̄es vt noueritis eos q̄
laborāt inter vos ⁊ p̄sunt nob̄ in dño ⁊ monent
vos vt habeatis illos abundantius in charita
te p̄pter opus illoꝝ ⁊ pacē habete cum eis. Ro
gam⁹ at̄ vos fratres: corripite inq̄etos: p̄solami

ni pusillanimes. suscipite infirmos. patientes
estote ad oēs. Videte ne quis maluz p̄ malo ali
cui reddat: s̄ semp qd̄ bonū ē sectamini in iuicē
et in omnes. Semp gaudete. sine intermissione
orate. in dñb⁹ gr̄as agite. Hec est enī voluntas
dei in xp̄o iesu in oibus vobis. Spiritus nolite
extinguere. p̄phetias nolite spernere. Omnia
aut̄ probate: qd̄ bonuz est tenete. ab omī specie
mala abstinete vos. Ip̄e aut̄ de⁹ pacis sancti
ficet vos p̄ oia: vt integer sp̄s vester et anīa et
corpus sine querela in aduētū dñi nostri iesu
christi seruet. Fidelis est q̄ vocauit vos. q̄ etiā
faciet. Fratres orate p̄ nob̄. Salutate fr̄es oēs
in osculo sancto. Adiuro vos p̄ dñm vt legatur
epistola hec oibus sanctis fratribus. Gratias
dñi nostri iesu christi vobiscuz. Amen.

Explicit ep̄la pauli ad thessalonicēses p̄ma
Incipit argumentuz in epistolam secundam.

Ad thessalonicēses secūdā scribit episto
lam apostol⁹: ⁊ notū facit eis de t̄pibus
nouissimis et de aduersarij deiectiōe.
Scribit hanc epistolā ab athenis per Titū dia
conez ⁊ onesimuz acholytum.

Explicit argumentū. **Incipit** ep̄la
pauli ad thessalonicēses secunda.

L. S. Gratias agit apostolus de bona thes
salonicensium cōuersatione. orando pro meliori
cōsummatione. **Ca. I**

Daulus et silua

nus ⁊ thimothe⁹ ecclie thes
salonicensiu in deo patre n̄o
⁊ dño iesu xp̄o. Gr̄a vobis et
pax a deo p̄re n̄o ⁊ dño iesu
xp̄o. Gr̄as agere debem⁹ semp
deo p̄ vob⁹ fratres ita vt dignū ē: qm̄ supcrescit
fides vestra: ⁊ abundat charitas vniuscuiusq̄
v̄m in inuicē: ita vt ⁊ nos ipsi in vob⁹ gliemur in
eccl̄ijs dei p̄ patiētia v̄ra ⁊ fide: in oib⁹ p̄secuti
omb⁹ vestrīs ⁊ tribulatiōib⁹ q̄s sustinetis in crē
plū iusti iudicij dei: vt digne habeamini ī regno
dei. p̄ q̄ ⁊ patimini. si tamē iustū est apud deū re
tribuere retributionē his q̄ vos tribulāt. ⁊ vob⁹
qui tribulamini requiē nobiscuz in reuelatione
dñi. Iesu de celo cū angelis ⁊ virtutib⁹ ei⁹ in flāma
ignis dātis vindictā his q̄ nō nouerūt deuz. ⁊
q̄ nō obediunt euāgelio dñi n̄i iesu xp̄i. Qui pe
nas dabunt in interitu eternas a facie dñi: et a
gloria ⁊ virtutis ei⁹ cuz venerit glorificari in sc̄tis
suis: et ammirabilis fieri in oib⁹ qui crediderūt
q̄ creditū est testimoniū nostrū sup vos in die
illo. In q̄ etiā oram⁹ semp pro vobis: vt dignet̄
vos vocatiōe sua de⁹ noster: ⁊ impleat oēm vos
luntatē bonitatis sue ⁊ opus fidei in virtute: vt